

tromjesečno izvješće

bilten

hrvatska
narodna
banka

godina vii.
ožujak 2002.

broj 69

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNICI mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI Slavko Križnjak
Božidar Bengez

LEKTORICE Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

TISAK Intermark d.o.o., Zagreb

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web stranicama Međunarodnog monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web verziju.

Tiskano u 650 primjeraka

ISSN 1331-6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2002.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
BDP ^a (u mil. USD, tekuće cijene)	10.903	14.585	18.811	19.872	20.109	21.628	20.031	19.030
BDP – godišnje stope promjene ^a (u %, stalne cijene)	– 8,0	5,9	6,8	5,9	6,8	2,5	–0,9	3,7
BDP po stanovniku ^{a,b} (u USD)	2.349	3.137	4.029	4.422	4.398	4.805	4.399	4.179
Stopa inflacije (u %, na kraju razdoblja)	1.149,7	– 3,0	3,7	3,4	3,8	5,4	4,4	7,4
Broj stanovnika ^b (u mil.)	4,6	4,6	4,7	4,5	4,6	4,5	4,6	4,6
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	56,8	48,8	37,7	39,5	40,9	39,6	40,5	45,5
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	53,0	45,4	49,5	49,7	56,6	49,2	48,9	50,4
Tekući račun platne bilance ^d (u % BDP-a)	5,7	5,9	–7,7	–5,5	–11,6	–7,1	–6,9	–2,3
Inozemni dug ^c (u mil. USD, na kraju razdoblja)	2.638	3.020	3.809	5.308	7.452	9.586	9.872	10.987
Inozemni dug ^d (u % BDP-a)	24,2	20,7	20,2	26,7	37,1	44,3	49,3	57,7
Inozemni dug ^d (u % izvoza robe i usluga)	42,6	42,4	53,7	67,7	90,7	111,9	121,6	126,8
Ukupna otplata inozemnog duga ^d (u % izvoza robe i usluga)	6,6	4,3	6,4	9,3	13,8	19,4	29,3	29,9
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mil. USD, na kraju razdoblja)	616	1.405	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	1,3	2,5	2,4	2,8	2,7	3,2	3,7	4,4
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	6,5619	5,6287	5,3161	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	3,5774	5,9953	5,2300	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768

^a Podatak za 2000. godinu je privremen.

^b Podatak o broju stanovnika za 2000. godinu preuzet je iz 1999.

^c Dio povećanja inozemnog duga u 1996. godini odnosi se na uključivanje ukupnog iznosa reprogramiranog duga prema Pariškom i Londonskom klubu.

^d Podaci za 1998., 1999. i 2000. godinu izračunati su prema novoj metodologiji.

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

Sadržaj

Tromjesečno izvješće

Uvod / 3

Potražnja / 4

Inozemna potražnja / 4

Domaća potražnja / 5

Osobna potrošnja / 5

Investicijska potrošnja / 6

Državna potrošnja / 6

Proizvodnja / 6

Industrija / 7

Građevinarstvo / 8

Turizam / 8

Prijevoz / 9

Trgovina / 9

Tržište rada / 10

Nezaposlenost i zapošljavanje / 10

Plaće i troškovi rada / 11

Okvir 1. Nezaposlenost u Hrvatskoj i ostalim tranzicijskim zemljama / 12

Cijene / 13

Tečaj / 17

Monetarna politika i instrumenti / 18

Monetarno okruženje / 18

Monetarna politika / 18

Monetarna i kreditna kretanja / 20

Okvir 2. Koliko je strane gotovine kolalo u Hrvatskoj uoči gotovinske konverzije? / 24

Tržište novca / 25

Kamatne stope na tržištu novca / 25

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnica / 26

Kamatne stope poslovnih banaka / 27

Okvir 3. Strukturna neusklađenost ponude i potražnje na Tržištu novca Zagreb / 28

Tržište kapitala / 29

Domaće tržište / 29

Državne obveznice na inozemnim tržištima / 30

Međunarodne transakcije / 31

Račun tekućih transakcija / 31

Robna razmjena / 32

Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 34

Inozemni dug / 34

Okvir 4. Osnovni pokazatelji inozemne zaduženosti / 34

Međunarodna likvidnost / 35

Državne financije / 35

Proračunska obilježja u 2001. i osvrt na proračun za 2002. / 35

Ostvarenje konsolidiranog proračuna središnje države / 36

Ukupni, tekući i primarni manjak konsolidiranog proračuna središnje države / 36

Prihodi konsolidiranog proračuna središnje države / 36

Rashodi konsolidiranog proračuna središnje države / 37

Tekući transferi i subvencije / 37

Plaće / 37

Financiranje / 38

Unutarnji dug središnje države prema bankama / 38

Inozemni dug središnje države / 38

Privatizacija / 38

Okvir 5. Usporedba konsolidiranog proračuna središnje države za 2001. i 2002. / 39

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 44

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 45

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 46

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 47

D. Poslovne banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka / 49

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka / 50

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države / 51

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora / 51

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 52

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka / 52

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka / 53

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka / 53

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 54

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka / 54

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka / 55

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka / 55

Slika D1: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 56

Slika D2: Distribucija depozita kod poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 56

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 57

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 58

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 59

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka / 60

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka / 61

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka / 62

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka / 63

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja / 64

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 65

Tablica H2: Platna bilanca – Robe i usluge / 66

Tablica H3: Platna bilanca – Dohodak i tekući transferi / 67

Tablica H4: Platna bilanca – Ostale investicije / 68

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica / 69

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka / 70

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 71

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 73

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 73

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 74

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima / 75

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima / 76

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate / 77

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 78

Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 78

Tablica I3: Dug središnje države / 79

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeks cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 80

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo / 80

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 81

Popis banaka i štedionica / 83

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 85

Kratice i znakovi / 86

Tromjesečno izvješće

Uvod

Preliminarni podaci o gospodarskim kretanjima u četvrtom tromjesečju upućuju na to da je rast BDP-a, kao i u prethodna tri tromjesečja 2001., bio viši od 4%. Na strani proizvodnje, u posljednjem je tromjesečju 2001. u odnosu prema istom tromjesečju 2000. ostvaren rast industrijske proizvodnje od 4,9% te je ona bila za oko 6,0% viša u cijeloj 2001. nego u 2000. U građevinskoj je djelatnosti u studenome ostvaren rast od oko 3,4% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, uz posebno snažan rast stambene izgradnje. Neto prihodi zarađeni od turizma zabilježili su u četvrtom tromjesečju rast od oko 36% u odnosu prema prihodima ostvarenim u istom razdoblju prethodne godine. Prijevoz putnika u cestovnom i zračnom prijevozu u četvrtom je tromjesečju smanjen, dok je u prijevozu robe ostvaren skroman rast od 1,6%. U četvrtom je tromjesečju ostvaren i rast realnog prometa u trgovini na malo, od oko 8,4% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. Takav je rast odraz nastavka jačanja potrošnje i učinka ulaska stranih trgovačkih lanaca u Hrvatsku, što je djelomično smanjilo prekogranični šoping.

Na strani potražnje, pozitivan impuls rastu i dalje dolazi uglavnom od domaće potražnje. Osobna potrošnja je i dalje jaka, a u četvrtom je tromjesečju financirana snažnim rastom ukupnih nominalnih plaća od 10,8% (na što je dodatno utjecala isplata godišnjih nagrada i zaostalih plaća) i rastom ukupnih državnih transfera stanovništvu od oko 20,4%. Nastavak rasta kredita stanovništvu također je potaknuo potrošnju. U četvrtom je tromjesečju zabilježen snažan rast domaće proizvodnje kapitalnih dobara, od oko 29,2% na godišnjoj razini, što upućuje na to da nije došlo do smanjenja investicijskih aktivnosti. Ovaj zaključak ostaje valjanim unatoč tomu što je uvoz kapitalnih dobara ostvario određeni pad. Čini se da je taj pad bio koncentriran samo u određenim djelatnostima gdje je možda trenutačno bila zadovoljena potražnja za specifičnim kapitalnim dobrima.

Druge komponente potražnje, državna potrošnja i inozemna potražnja, negativno su utjecale na rast BDP-a. Potrošnja konsolidirane središnje države, u skladu sa željom da se proračunski deficit smanji na održivu razinu, smanjena je za 10,2% tijekom godine. Masa plaća konsolidirane središnje države smanjena je za mnogo skromnijih 3,8%. Sveukupno gledano, država je ostvarila ciljani manjak konsolidirane središnje države od 5,3% vrijednosti BDP-a, kao što je definirano u stand-by aranžmanu s MMF-om.

Neto potražnja za izvozom robe i usluga u prva tri tromjesečja 2001. godine ostvarila je negativan doprinos rastu BDP-a od 3,1 postotnog boda, dok se za četvrto tromjesečje očekuje pozitivan doprinos neto inozemne potražnje rastu BDP-a. Zanimljivo je da je usprkos usporavanju gospodarske aktivnosti u zemljama Europske unije u 2001. godini, hrvatski izvoz u te zemlje povećan za 6,3%. Međutim, izvoz u države CEFTA-e smanjen je za 7,2%, dok je izvoz u druge europske države u razvoju (uključujući i izvoz u ostale države nastale raspadom SFRJ) porastao 17,4%.

Ukupni hrvatski robni deficit povećan je sa 3,2 mlrd. USD u 2000. na 4,0 mlrd. USD u 2001. Taj je rast djelomice ostva-

ren zbog povećanja uvoza kapitalnih dobara potaknutog većom investicijskom potražnjom, a djelomice zbog jednokratnog povećanja potražnje za automobilima tijekom proljetnih mjeseci. Rast robnog deficita djelomično je neutraliziran rastom suficita ostvarenog izvozom usluga, koji je uglavnom bio utemeljen na većim prihodima od turizma. Istodobno je došlo do značajnog rasta deficita na računu dohotka, sa 380 mil. USD na oko 534 mil. USD, zbog neto odljeva dohotka po osnovi inozemnih izravnih ulaganja. Takva kretanja rezultirala su povećanjem manjka na tekućem računu platne bilance sa 433 mil. USD na 613 mil. USD (ili sa 2,3% na 3% BDP-a).

Mogli bismo se zapitati je li to povećanje manjka na tekućem računu platne bilance kao udjela u BDP-u značajna promjena trenda s obzirom da je riječ o prvom povećanju od 1997. godine. Međutim, rezultati za četvrto tromjesečje, koji pokazuju da je manjak na tekućem računu za to tromjesečje mnogo manji nego prošle godine, ohrabruju. Čini se da je veći dio povećanja ostvarenog tijekom godine bio potaknut jednokratnim učinkom ukidanja carinskih povlastica za kupovinu automobila u proljeće 2001. Također, povećanje manjka na tekućem računu zbog povećanja investicija ne može se smatrati potpuno negativnim. Međutim, povećanje odljeva prihoda, kao i trendove robne razmjene i konkurentnosti treba pažljivo pratiti.

Događaj koji je dominirao monetarnom sferom u četvrtom tromjesečju bila je konverzija valuta članica EMU-a u euro. Procjenjuje se da su hrvatski građani tijekom toga tromjesečja konvertirali deviza u vrijednosti od 2,1 mlrd. EUR. Većina tih deviza bila je držana "ispod madraca", a njezinim deponiranjem u banke došlo do značajnog povećanja depozitne baze. Ukupna likvidna sredstva (M4) povećana su u četvrtom tromjesečju za značajnih 17,2%, dok su devizni depoziti stanovništva porasli za 2 mlrd. EUR ili za 29,0%. Gotovina u optjecaju također je značajno porasla jer je jedan dio stanovništva odlučio promijeniti svoju deviznu gotovinu nominiranu u njemačkoj marki ili nekoj drugoj valuti zemalja članica EMU-a izravno u kune, vjerojatno za potrebe potrošnje.

Konverzija u euro kratkoročno je snažno utjecala na tečaj. Umjesto uobičajene sezonske deprecijacije karakteristične za četvrto tromjesečje, kuna je aprecirala te je na kraju godine bila relativno snažna – 7,37 kuna za euro. Dugoročnije gledano, konverzija u euro pridonijela je povećanju kreditnog potencijala banaka. Banke su već u siječnju počele najavljivati smanjenje kamatnih stopa i mnogo povoljnije uvjete kreditiranja jer su bile sigurne da neće doći do većeg odljeva depozita. Stoga je vrlo izvjesno da će u sljedećim mjesecima doći do rasta kreditne aktivnosti. Kunska i devizna likvidnost banaka su visoke, a kamatne stope su uglavnom stabilne ili padaju.

Tijekom siječnja, kada su slabili konverzijski priljevi, došlo je do deprecijacije tečaja kune prema euru. Tijekom toga su mjeseca i država i poduzeća imali velike devizne obveze, a njihova snažna potražnja za devizama rezultirala je rastom vrijednosti eura, koji je na kraju mjeseca dosegao čak 7,57 kuna za euro. Međutim, čim su zadovoljene te potrebe za devizama, ponovno su se pojavili aprecijacijski pritisci. Monetarnom politikom su se nastojala ublažiti tečajna kretanja. Devize su kupovane tijekom četvrtog tromjesečja te u manjem iznosu prodane na tržištu tijekom siječnja. Na taj su način tr-

žišna očekivanja zadržana unutar stabilnih granica, a međunarodne pričuve kod središnje banke dosegnule su na kraju godine 4,7 mlrd. USD.

Snažna kuna i povoljan smjer kretanja cijena nafte i uvoznih sirovina na svjetskim tržištima olakšali su održavanje inflacije na niskoj razini. Inflacija mjerena cijenama na malo je do kraja 2001. pala na svoju najnižu ikad zabilježenu razinu i iznosila je 2,6%, dok je temeljna inflacija pala na niskih 1,7%. Iako su siječanjski događaji jednim dijelom doveli do zaokreta u trendu pada, sveukupno inflacijsko okružje ostalo je povoljno. Usporavanje aktivnosti u svjetskom gospodarstvu nagovještava da će uvozne cijene biti stabilne, a povoljni trendovi produktivnosti u industriji da neće doći do rasta jediničnog troška rada.

Dugoročno gledano, opasnosti od povećanja inflacije mogle bi proizići iz povećanja agregatne potražnje kako se gospodarstvo bude približavalo punom kapacitetu. Kada dođe do snažnijeg oporavka svjetskog gospodarstva, uvozne cijene bi također mogle dovesti do rasta inflacije. Brzi rast kreditne aktivnosti i inozemnih posudbi države također bi mogli pridonijeti njezinu rastu. Iako su trenutačno sile kojima se inflacija obuzdava jače od navedenih opasnosti, kretanja će biti potrebno pažljivo pratiti.

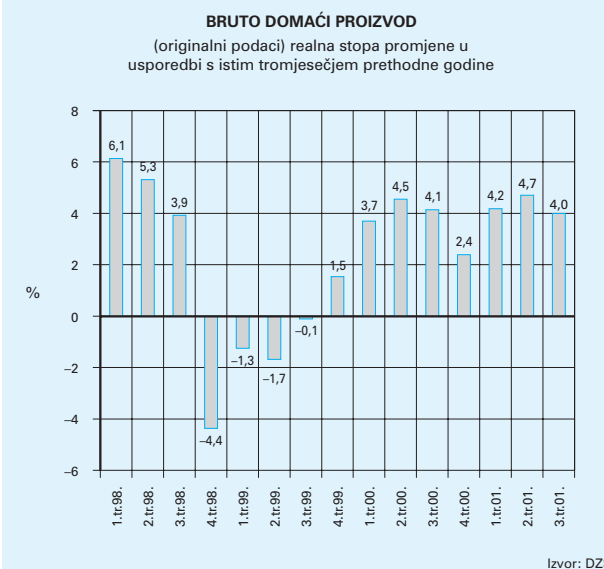
Registrirana nezaposlenost znatno je porasla u posljednjem tromjesečju 2001. Čini se da je dobar dio toga povećanja rezultat zahtjeva da se branitelji registriraju kod HZZ-a. Uz to, svršetak nekoliko programa javnih radova i zatvaranja poduzeća također su pridonijeli rastu nezaposlenosti. Istodobno je broj osoba koje primaju plaću porastao, što upućuje na činjenicu da se nova radna mjesta otvaraju. Također je došlo do rasta broja prijavljenih potreba za radnicima. Povećanje nezaposlenosti tijekom oporavka gospodarstva nije neuobičajeno s obzirom da neaktivno stanovništvo najčešće ponovno ulazi u kontingent radne snage, bilo izravno kroz zapošljavanje ili kroz potragu za poslom, i u trenutku kad se oporavak ubrzava.

Potražnja

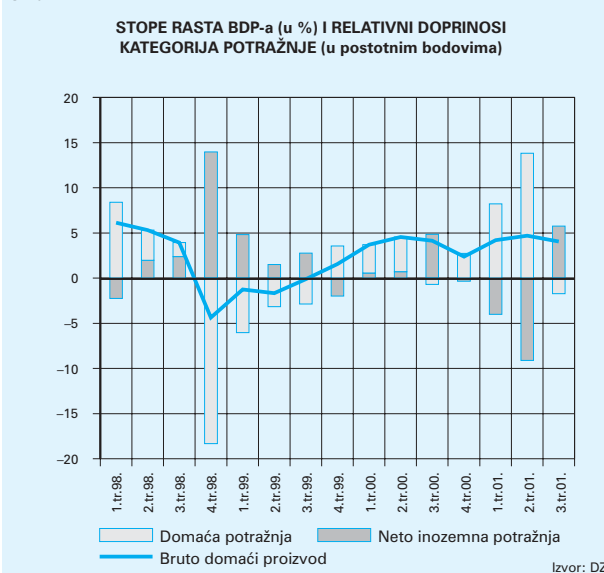
Pokazatelji gospodarskih kretanja, promatrani i s proizvodne i s rashodne strane, upućuju na to da stopa rasta BDP-a u četvrtom tromjesečju 2001. ne bi trebala biti niža od 4%-tnog rasta ostvarenog u trećem tromjesečju. Desezonirana vrijednost industrijske proizvodnje u četvrtom tromjesečju, u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine, porasla je 4,9%, prometa u trgovini na malo 8,4%, turističkih noćenja 9,8% i prijevoza robe 1,6%. Uz to su prisutne naznake pozitivnog utjecaja osobne i investicijske potrošnje na rast BDP-a u četvrtom tromjesečju.

Usporavanje gospodarske aktivnosti u zemljama Europske unije i općenito u našem okružju potkraj 2001. godine nije značajnije utjecalo na kretanja u nas, već je upravo u četvrtom tromjesečju saldo vanjskotrgovinske bilance povoljniji, posebno u odnosu prema prvoj polovini 2001. godine. Prema preliminarnim podacima iz platne bilance, u četvrtom je tromjesečju izvoz robe i usluga, izražen u dolarima, povećan za 10,3% u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine, od

Slika 1.

Slika 2.

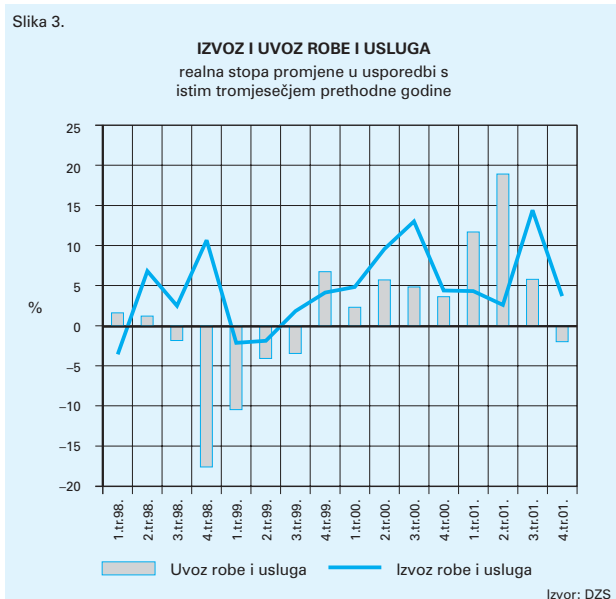
toga je izvoz robe povećan za 10,2%, a izvoz usluga za 10,5%. Nakon velikog rasta uvoza kapitalne opreme i automobila u prvoj polovini 2001., rast uvoza robe i usluga u drugoj polovini godine je usporen, tako da je u četvrtom tromjesečju porastao samo 2,7%.

Tijekom prva tri tromjesečja 2001. desezonirana vrijednost bruto domaćeg proizvoda povećala se za 4,3% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. Uz uobičajeni učinak izvoza turističkih usluga, treće je tromjesečje donijelo preokret u neto ekonomskim odnosima s inozemstvom u odnosu prema prvoj polovini godine, dok su komponente domaće potrošnje počele slabjeti.

Inozemna potražnja

Saldo trgovinske bilance ostvaren u prva tri tromjesečja 2001. donio je 3,1 postotni bod negativnog doprinosa zabilježenoj stopi rasta desezoniranog bruto domaćeg proizvoda

Slika 3.

od 4,3% ostvarenoj u odnosu prema istom razdoblju prošle godine. Povoljna kretanja u vanjskotrgovinskoj bilanci ostvarena u trećem tromjesečju 2001. nisu mogla apsorbirati negativan utjecaj kretanja iz prve polovine 2001. godine. Naime, "skromne" stope rasta robnog izvoza bile su prisutne sve od četvrtog tromjesečja 2000. do kraja prvog polugodišta 2001., a robni je uvoz povećan u prvoj polovini 2001.

Bez obzira na slabu gospodarsku aktivnost u zemljama Europske unije tijekom 2001., robni izvoz u te zemlje porastao je 6,3%, iskazano u dolarima, u zemlje EFTA-e 12,4%, a u ostale europske zemlje u razvoju (među kojima su zemlje bivše Jugoslavije) 17,4%, dok je potražnja zemalja CEFTA-e bila manja za 7,2% u usporedbi sa 2000. godinom.

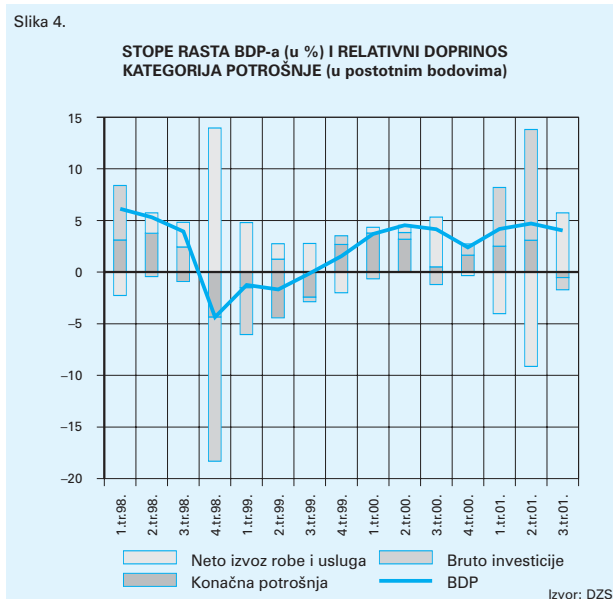
Premda je 2001. godini zaustavljen trogodišnji trend smanjivanja robnog deficita, kretanja trgovinske bilance bila su, osobito u drugoj polovini godine, općenito povoljna.

Na kretanje hrvatskoga robnog izvoza u 2002. djelovat će zakašnjelo oživljavanje izvoznih tržišta, tako da bi početkom godine moglo doći do stanovitog rasta izvoza, koji bi se postupno povećavao tijekom godine. Indikatori povjerenja potrošača i poduzeća Europske monetarne unije iz prosinca upućuju na to da je općem padu aktivnosti uglavnom došao kraj. Posljednji podaci o industrijskom sektoru u eurozoni, prema anketama, upućuju na jačanje poduzetničkog povjerenja na početku 2002.

Očekuje se da će rast BDP-a na početku 2002. biti sporiji, a tijekom 2002.¹ doći će do postupnog ubrzanja rasta. Kao argumenti se navode zdravi temelji gospodarstava u eurozoni, bez neravnoteža koje bi zahtijevale dulje vrijeme prilagodbe, zatim pad cijene nafte te očekivano daljnje snižavanje potrošačkih cijena koje bi trebalo dovesti do većeg rasta realnoga raspoloživog dohotka i poticanja domaće potražnje. Osim toga, vrlo su povoljni uvjeti financiranja. Pokazatelji svjetske potražnje naznaka su stabilizacije gospodarskog rasta na globalnoj razini. Naravno, još je prisutna određena neizvjesnost u pogledu perspektive gospodarstva SAD-a i pojedinih drugih

1 Europska središnja banka, Monthly Bulletin, veljača 2002.

Slika 4.

ratom i političkim previranjima uznemirenih regija u svijetu.

Europska središnja banka procijenila je realni rast BDP-a eurozone u 2001. u rasponu između 1,3% i 1,7%. Rast u 2002. kretat će se u rasponu od 0,7% do 1,7%, s tim da se očekuje vrlo mali ili negativan prijenos rasta BDP-a iz prošle godine.

Europska komisija prognozirala je da će prosječan gospodarski rast deset zemalja kandidata za ulazak u Europsku uniju za 2001. i za 2002. godinu² iznositi 3,1%, a rast u tim zemljama bit će uglavnom iniciran domaćom potražnjom.

Domaća potražnja

Pozitivan doprinos domaće potražnje (10,8 postotnih bodova) rastu bruto domaćeg proizvoda od 4,4% u prvoj polovini 2001. naglo se smanjio u trećem tromjesečju kad je iznosio 0,6 postotnih bodova u stopi rasta desezoniranog BDP-a od 4,1%. Smanjenje doprinosa domaće potražnje u trećem tromjesečju primarno proizlazi iz smanjenja doprinosa osobne potrošnje. Doprinos investicija u fiksni kapital smanjivao se tijekom godine, dok se negativan doprinos državne potrošnje tijekom sva tri tromjesečja povećavao.

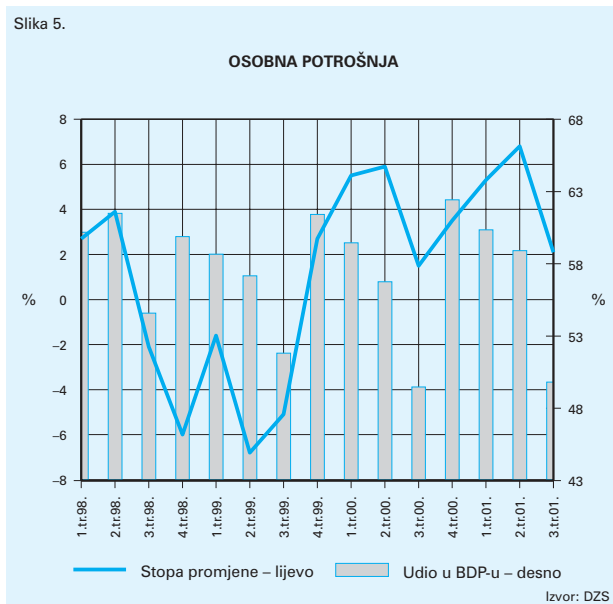
Osobna potrošnja

Realni rast osobne potrošnje ostvaren u prva tri tromjesečja 2001. iznosio je, promatrano prema desezoniranim podacima, 4,7% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine. Stopa rasta varirala je od 5,3% u prvom tromjesečju, preko 6,8% u drugom tromjesečju do 2,1% u trećem tromjesečju.

Podaci o robnom uvozu trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju u četvrtom tromjesečju 2001. ne upućuju na uspoređivanje rasta potrošnje u usporedbi s tromjesečjem prije. Vrlo su visoke stope rasta uvoza trajnih (uz pad uvoza automobila) i netrajnih proizvoda za široku potrošnju. Uz to, prosječno stanje kredita poslovnih banaka stanovništvu u četvr-

2 Slovenian Economic Mirror, IMAD, prosinac 2001.

Slika 5.

tom tromjesečju 2001. bilo je nominalno za 32,0% veće od stanja u istom tromjesečju prošle godine. Smanjenje međugodišnje stope rasta cijena na malo utjecalo je potkraj godine na rast raspoloživog dohotka.

Promet u trgovini na malo ostvaren u četvrtom tromjesečju dobro ilustrira ponašanje potrošača krajem 2001. godine. Desezonirana realna vrijednost prometa na malo povećana je za 8,4% u odnosu prema istom tromjesečju prošle godine. Rast osobne potrošnje u četvrtom je tromjesečju dijelom bio financiran rastom mase plaća, nominalno za 10,8% (isključene plaće zaposlenih u financijskom posredovanju) u odnosu prema četvrtom tromjesečju 2000. godine, te snažnim rastom državnih transfera stanovništvu, nominalno za 20,4%.

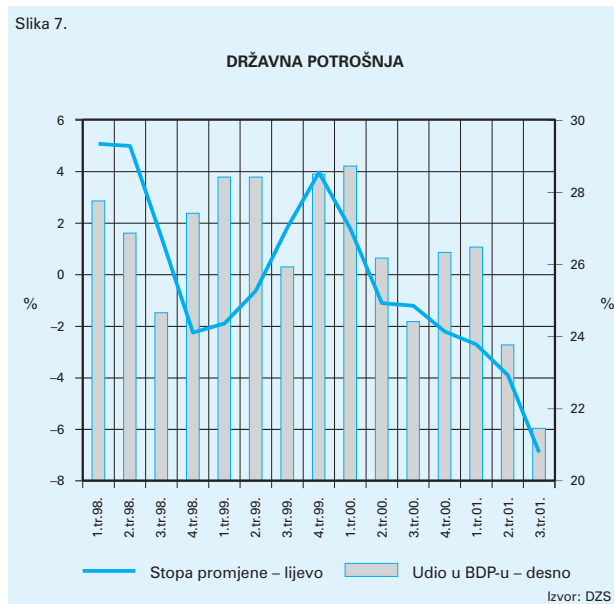
Investicijska potrošnja

Uzlazno kretanje fizičkog obujma građevinskih radova nakon sredine 2001., a posebno rezultati iz listopada i studeno-

Slika 6.

Slika 7.

ga upućuju na to da neće biti značajnijeg usporavanja rasta investicija potkraj godine. U prva tri tromjesečja 2001. investicije u fiksni kapital porasle su značajnih 7,6% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, zahvaljujući visokim stopama rasta u prvom i drugom tromjesečju, dok je u trećem tromjesečju stopa rasta smanjena na 3,8%. Rast desezonirane vrijednosti proizvodnje kapitalnih dobara od 29,2% u četvrtom tromjesečju u odnosu prema istom tromjesečju prošle godine podloga je za optimistična očekivanja. Istodobno, smanjivanje uvoza kapitalnih dobara u četvrtom tromjesečju ne mora biti naznaka smanjenja investicija jer se zabilježeno smanjenje uvoza odnosi samo na veliki pad, u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine, uvoza cestovnih vozila i stagnaciju uvoza specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane, dok su stope rasta uvoza ostalih kapitalnih dobara zadržale svoj intenzitet (industrijski strojevi za opću upotrebu, informatička oprema, telekomunikacijski aparati, električni strojevi i elektronički aparati).

Državna potrošnja

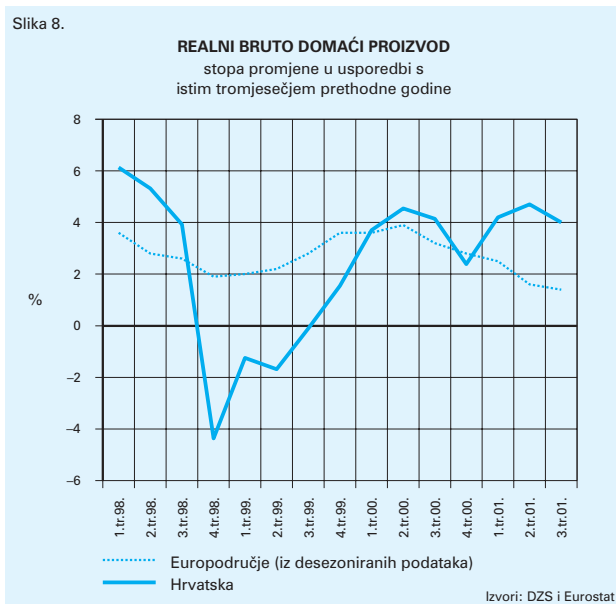
Državna potrošnja u trećem je tromjesečju smanjena za 6,9% u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine. Time je nastavljeno neprekidno smanjivanje stope rasta koje traje sedam tromjesečja, a u posljednjem je bilo najintenzivnije.

Godišnje smanjenje državne potrošnje potkrepljuje i podatak o godišnjem nominalnom smanjenju mase plaća konsolidirane središnje države u 2001. od 3,8% te o smanjenju kupovine ostalih dobara i usluga za 10,2%.

Proizvodnja

Ostvareni fizički pokazatelji gospodarskih kretanja u Hrvatskoj u četvrtom tromjesečju 2001. jednoznačno upućuju na rast BDP-a u tom tromjesečju, i to bez usporavanja u odnosu prema trećem tromjesečju. U trećem je tromjesečju za-

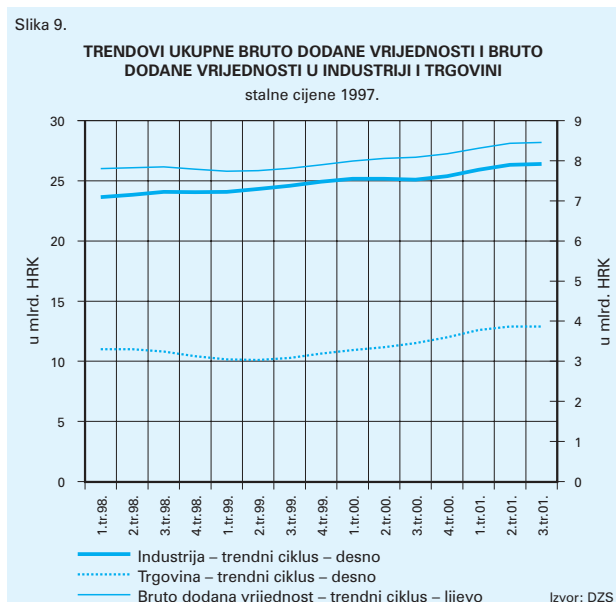
Slika 8.

razdoblju nakon recesije. Na blago usporavanje rasta upućuje i ostvarenje industrijske proizvodnje u siječnju 2002. od 4,3% u usporedbi sa siječnjem prošle godine i 3,9% u usporedbi s prosincem 2001.

Industrija je u 2001. bila najjače izvozno orijentirani sektor hrvatskog gospodarstva, prije svega područje prerađivačke industrije. Na prvom mjestu po veličini izvoza u 2001., kao i prethodnih godina, nalazi se odjeljak proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava sa 728,7 mil. USD (16% izvoza industrije), što pokazuje da je zaustavljen pad izvoza brodova zabilježen u 1999. i 2000. godini. Četiri godine zaredom na drugom mjestu po veličini izvoza nalazi se proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda. Na trećem mjestu smjenjivali su se odjeljak proizvodnje odjeće i odjeljak proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva. U 2001. godini zaustavljen je pad izvoza odjeljka proizvodnje odjeće, tako da je on stagnirao na razini iz 2000. godine, dok su u prethodne dvije godine bile ostvarene negativne stope. Nakon vrlo velikog rasta izvoza odjeljka proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva u 1999. (26,2%) i 2000. godini (39,1%), u 2001. je došlo do pada izvoza od 13,3%.

Slika 9.

Rast fizičkog obujma i bruto dodane vrijednosti u 2001. pratile su promjene udjela pojedinih odjeljaka u ukupnoj industrijskoj proizvodnji u 2001. godini. Najznačajnije je povećan udio odjeljka proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava (42,3%), odjeljka proizvodnje električnih strojeva i aparata (35,7%) te odjeljka proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva (15,3%). S druge strane, smanjio se udio većih odjeljaka kao što su proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (7,8%) i izdavačka i tiskarska djelatnost (9,3%). Snažan pad udjela među manjim odjeljcima zabilježen je kod proizvodnje proizvoda od drva (25,7%) te kod radio i televizijskih aparata i opreme (59,2%).

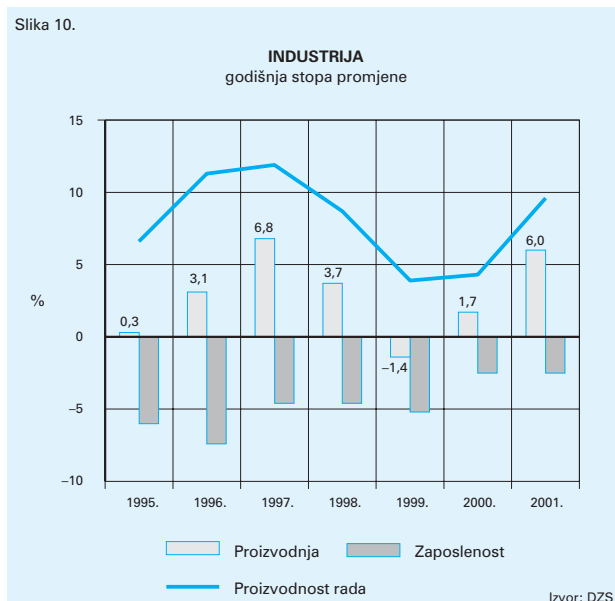
Promatramo li rezultate industrijske proizvodnje po glavnim industrijskim grupacijama, najviša godišnja stopa rasta tijekom cijele 2001. godine ostvarena je u grupaciji kapitalnih proizvoda, 15,4%. Natprosječna godišnja stopa rasta ostvarena je kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju (7,8%), dok

bilježena stopa rasta BDP-a od 4,1% u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine, nakon rasta od 4,7% u drugom i 4,2% u prvom tromjesečju. U gospodarstvu Europske unije došlo je do usporavanja rasta gospodarske aktivnosti već u prvom tromjesečju 2001., a nastavljeno je i tijekom godine. Tako je BDP, u usporedbi s prethodnim tromjesečjem, u prvom tromjesečju povećan za 0,6%, u drugom za 0,1%, a u trećem tromjesečju za 0,2%. U Europskoj monetarnoj uniji dinamika i intenzitet kretanja bruto domaćeg proizvoda bili su gotovo isti.

Industrija

Iako je u četvrtom tromjesečju 2001. ostvaren najniži rast industrijske proizvodnje u toj godini, i to od 4,9% u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine, ukupni rast industrijske proizvodnje u 2001. iznosio je 6,0%, zahvaljujući visokim stopama rasta u prva tri tromjesečja, i bio je najveći u

Slika 10.

su intermedijarni proizvodi rasli najsporije (4,1%). Najveće promjene u strukturi proizvodnje u 2001. odnosile su se na rast udjela proizvodnje kapitalnih proizvoda (11,7%) i smanjenje udjela trajnih proizvoda za široku potrošnju (22,9%).

Kretanje zaliha gotovih proizvoda u industriji također je bilo pozitivno te je na kraju svakoga od prvih sedam mjeseci 2001. stanje zaliha bilo manje ili jednako stanju u istom mjesecu prethodne godine. U drugoj polovini godine zalihe gotovih industrijskih proizvoda bile su u nekim mjesecima tek nešto više nego u dotičnim mjesecima prethodne godine, a u prosincu je zabilježen rast od 1,5% u usporedbi s prosincem prethodne godine. Kretanje zaliha trgovačke robe imalo je intenzivniju dinamiku i bilo je povezano s kretanjem uvoza.

Proizvodnost rada u industriji, izračunata kao omjer indeksa fizičkog obujma proizvodnje i indeksa broja zaposlenih, povećana je za 9,6% na godišnjoj razini. Na rast proizvodnosti rada utjecalo je povećanje proizvodnje za 6,0% i smanjenje broja zaposlenih za 3,3%. Prosječna realna bruto plaća u privredi kao cjelini smanjila se za 0,6% u usporedbi s prosječnom plaćom iz prethodne godine. Rast proizvodnosti bez rasta bruto plaća pozitivno djeluje na konkurentnost privrede.

Građevinarstvo

Fizički obujam građevinskih radova pokazao je oporavak u trećem tromjesečju 2001. kada je konačno zabilježena pozitivna godišnja stopa rasta nakon dužeg vremena. Nastavak takvih kretanja zabilježen je i u listopadu i studenome, tako da je godišnji rast fizičkog obujma građevinskih radova koncem studenoga iznosio 3,4%. Vrijednost domaćih neto narudžbi u prva tri tromjesečja 2001. bila je nominalno za 26,6% veća u usporedbi s istim razdobljem 2000., a inozemne neto narudžbe bile su manje za 6,9%.

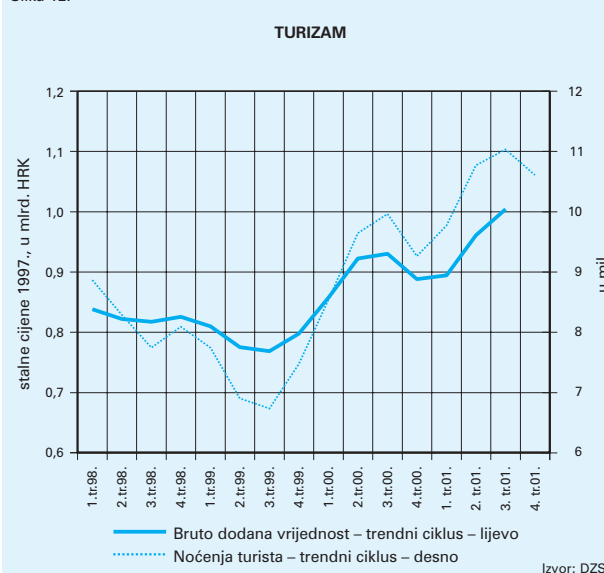
Podaci o stanogradnji te o izdanim građevnim dozvolama u 2001. pokazali su jaču građevinsku aktivnost. Površina završenih novih stanova u prva tri tromjesečja 2001. bila je za 34,1% veća nego u istom razdoblju prethodne godine, a broj završenih stanova za 38,4%. Broj izdanih dozvola u prvih je-

danaest mjeseci 2001. veći je za 26,7% u odnosu prema istom razdoblju lani, a njima predviđena vrijednost radova veća je za 50,4%.

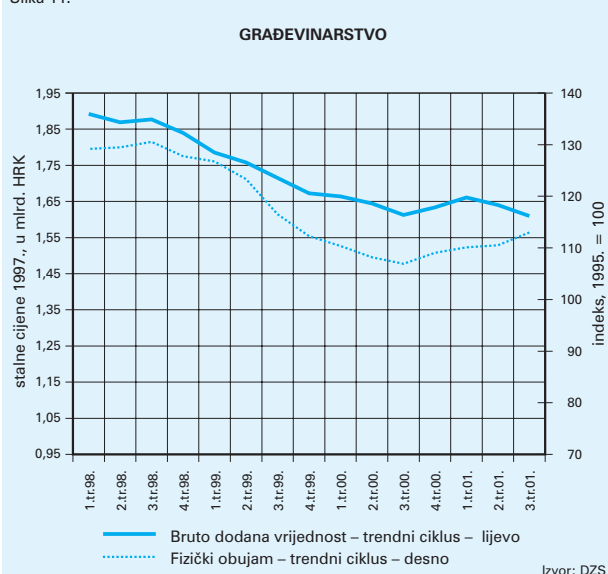
Turizam

U Hrvatskoj je u 2001. registrirano 7,86 milijuna dolazaka turista koji su ostvarili 43,40 milijuna noćenja. U usporedbi s prethodnom godinom broj dolazaka je povećan za 10,1%, a broj noćenja za 10,8%. No, usporedimo li broj noćenja s iznimno uspješnom 1989. godinom, vidimo da su noćenja ostvarena u 2001. činila 68,8% registriranih noćenja u 1989. Međutim, trebamo imati na umu da su u promatranom razdoblju znatno smanjeni smještajni kapaciteti u turizmu. Sudeći prema broju postelja, kapaciteti su trenutačno manji za oko 17% nego u 1989. godini. Među inozemnim gostima najveći apsolutni prirast broja dolazaka i broja noćenja zabilježen je kod turista koji su dolazili iz Njemačke. Povećanje i

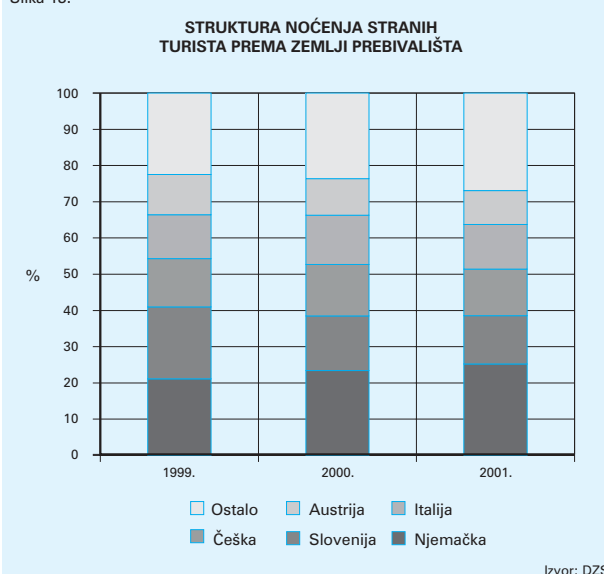
Slika 12.

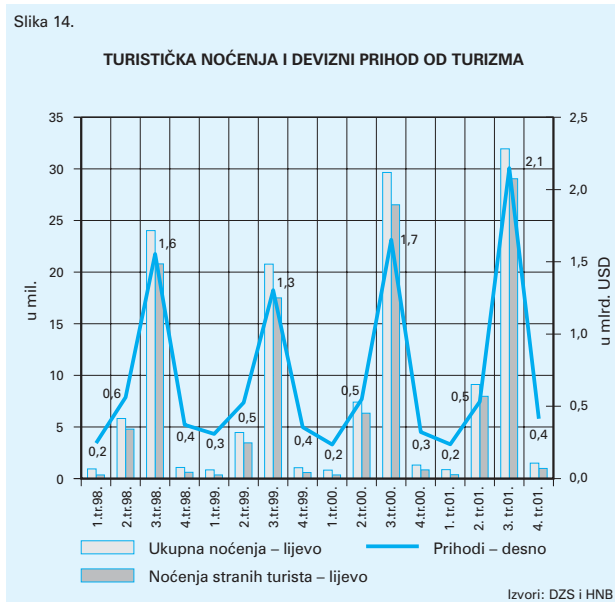
Slika 11.

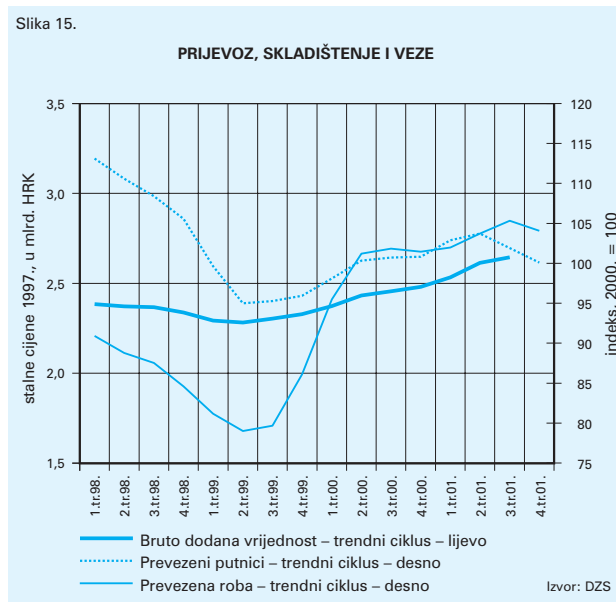
Slika 13.

Slika 14.

Slika 15.

broja dolazaka i broja noćenja iznosilo je 24% u odnosu prema 2000. godini. Dolasci turista iz Njemačke, Slovenije, Češke i Italije činili su 60,8% svih dolazaka inozemnih turista te 64,2% njihovih noćenja.

Devizni prihodi od turističkih putovanja, izraženi u dolarima, u četvrtom su tromjesečju 2001., prema preliminarnim podacima iz platne bilance, bili za 28,2% veći nego u istom tromjesečju prethodne godine, a i saldo je bio veći za 36%. To će svakako dati pozitivan impuls kretanju BDP-a u posljednjem tromjesečju 2001.

Prijevoz

Kod broja prevezenih putnika zabilježen je u četvrtom tromjesečju 2001. pad od 5,1% u odnosu prema istom razdoblju 2000., pri čemu je najveći pad bio u cestovnom prijevozu. Godišnji rast broja prevezenih putnika iznosio je samo 1,5%. Prijevoz putnika zračnim prijevozom u četvrtom tromjesečju stagnirao je u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine, a u cijeloj godini ostvaren je rast od 16,1%.

Kod prijevoza robe zabilježen je u četvrtom tromjesečju 2001. rast od 1,6% u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine, pri čemu je najveći rast bio u željezničkom prijevozu. Godišnji rast količine prevezene robe bio je 2,2%. Prijevoz robe zračnim prijevozom u četvrtom tromjesečju bio je na razini ostvarenoj u istom tromjesečju prethodne godine, dok je u cijeloj godini ostvaren rast od 5,4%.

Podaci o radu zračnih luka bolje ilustriraju probleme u zračnom prijevozu. U četvrtom je tromjesečju zabilježeno smanjenje prometa zrakoplova (20%), prometa putnika (8,5%) i prometa tereta (10%) u odnosu prema istom tromjesečju 2000. godine.

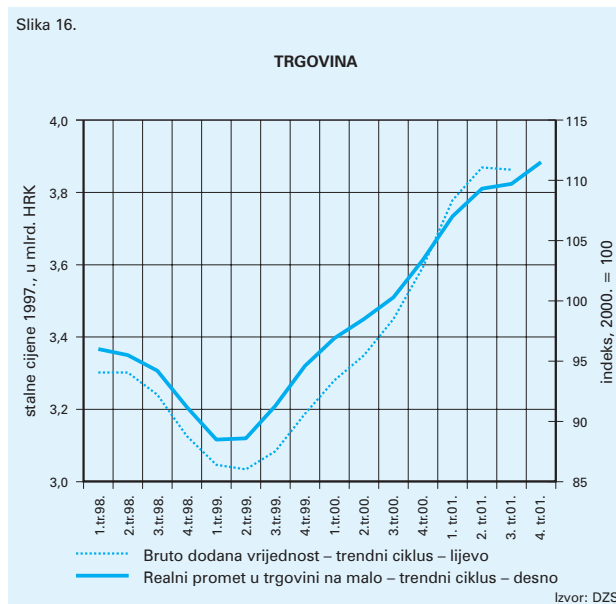
Broj utrošenih minuta pokretne mreže u četvrtom tromjesečju povećan je za 45,0% u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine, dok je godišnji rast iznosio 37,7%. Broj utrošenih minuta nepokretne mreže u četvrtom je tromjesečju porastao 12,5% (sezonski neprilagođeno) u odnosu prema prethodnom tromjesečju.

Trgovina

Realni promet u trgovini na malo u četvrtom tromjesečju 2001. povećan je za 8,4% u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, dok je u usporedbi s prethodnim tromjesečjem promet povećan za 1,7%. Godišnja stopa rasta u četvrtom tromjesečju stagnirala je na razini stope iz trećeg tromjesečja, a iznosila je 9,8%. Vrlo nizak rast cijena potkraj godine mogao je utjecati na rast raspoloživog dohotka, a time i potrošnje.

Prisjetimo se da je vrijednost robnog uvoza i prometa u trgovini na malo bila u prvoj polovini 2001. pod snažnim utjecajem uvoza automobila. Dok je u prvoj polovini godine prirast prvi put registriranih osobnih automobila bio 66.400, u drugoj polovini godine prirast je bio manji i iznosio je 41.908 automobila.

Slika 16.

Tržište rada

Tendencija pada ukupne zaposlenosti proteklih je godina bila prije svega određena smanjenjem broja individualnih poljoprivrednika koji su aktivni osiguranici HZMO-a te su kao takvi bili uključeni u ukupnu zaposlenost. Tijekom 2001. godine učinci smanjenja broja individualnih poljoprivrednika bili su manje prisutni nego prijašnjih godina što je usporilo pad ukupne zaposlenosti. Registrirana je nezaposlenost u 2001. godini ipak značajnije povećana, posebno krajem godine, a pod utjecajem institucionalnih čimbenika, što je dovelo do povećanja aktivnog stanovništva. Naznake nastavka gospodarske ekspanzije ipak se na tržištu rada vide, i to iz većeg broja osoba koje su primale plaću preko ZAP-a te iz pada zaposlenosti u blokiranim poduzećima zbog bolje likvidnosti gospodarstva i nastavka procesa restrukturiranja poduzeća.

Bruto plaće su u 2001. godini realno smanjene, ali ta je stagnacija bila praćena promjenama u njihovoj strukturi. Za moderiranje plaća najzaslužniji su proračunske restrikcije, dok su plaće u ostalim gospodarskim djelatnostima uglavnom rasle. Masa neto plaća isplaćenih preko ZAP-a u 2001. godini rasla je znatno brže od rasta DZS-ova pokazatelja prosječne neto plaće, i to upravo zbog utjecaja većeg broja osoba kojima su plaće isplaćivane preko ZAP-a.

Nezaposlenost i zapošljavanje

Potkraj prošle te početkom ove godine očit je značajan rast priljeva nezaposlenih u evidenciju HZZ-a. Stopa rasta priljeva u evidenciju tako je u lanjskom prosincu iznosila 41,3%, dok je u siječnju ove godine iznosila 30,0%. Taj je rast rezultat usporednog djelovanja nekoliko čimbenika. Prvo, tijekom prosinca prošle i siječnja ove godine u evidenciju HZZ-a prijavilo se oko 9 tisuća branitelja kojima je registriranje bilo uvjet za ostvarivanje prava iz novog zakona o braniteljima. Branitelji su činili 15,2% ukupnog priljeva u evidenciju u tom razdoblju. Nadalje, u prosincu je u evidenciju priteklo gotovo 3 tisu-

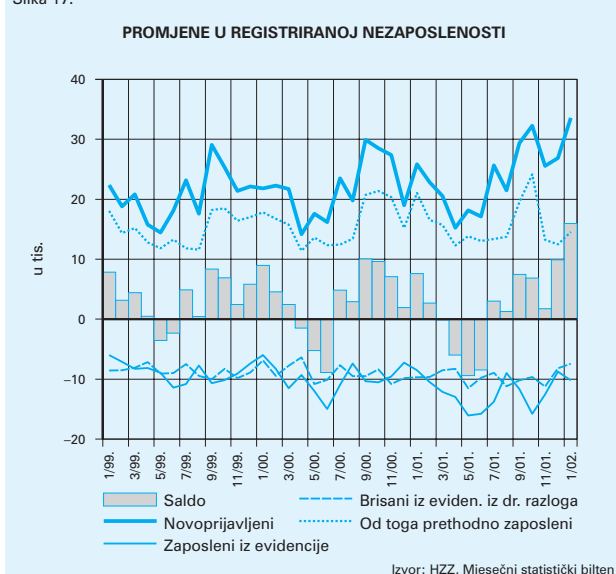
će osoba zbog okončanja programa javnih radova. Naposljetku, i priljev osoba zbog prestanka rada poslodavca bio je veći nego prethodnih mjeseci što upućuje na nastavak procesa restrukturiranja u poduzećima.

Budući da su stope rasta zapošljavanja iz evidencije u prosincu i siječnju, iako visoke, bile niže od stopa rasta ukupnih priljeva, neto priljevi u evidenciju dosegli su vrlo visoku razinu. Registrirana nezaposlenost povećana je tijekom prosinca za 10, a tijekom siječnja za 15 tisuća osoba, što je dovelo do ukupnog povećanja registrirane nezaposlenosti od 6,7%. Kako je rast registrirane nezaposlenosti tijekom 2001. godine bio usporen, krajem siječnja je međugodišnja stopa rasta registrirane nezaposlenosti iznosila 6,5%.

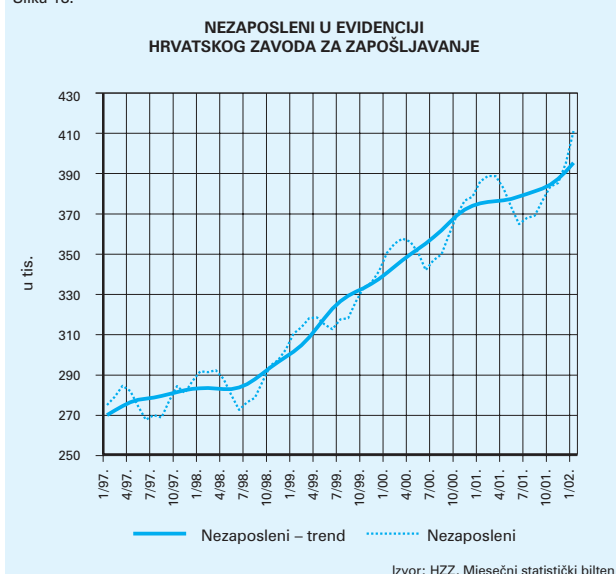
Opisani su tokovi krajem prošle i početkom ove godine ubrzali trend rasta registrirane nezaposlenosti. Međutim, isključivanje utjecaja promjene institucionalnog okvira koja je branitelje navela da svoja prava ostvaruju preko HZZ-a, pokazuje kako zapravo nije došlo do promjene dinamike registrirane nezaposlenosti, već tako prilagođen njezin trend i dalje bilježi umjereniji rast nego prethodnih godina.

Odnos prijavljenih potreba za radnicima (koje su iskazane kao postotak radne snage) i stope registrirane nezaposlenosti, sublimiran u Beveridgeovoj krivulji upućuje na tendenciju povećanja sposobnosti gospodarstva u posljednje dvije godine da generira nova radna mjesta. Međutim, neuobičajena rastuća tendencija te krivulje tijekom gospodarskog oporavka pokazuje moguć utjecaj nekoliko čimbenika. S jedne strane, u Hrvatskoj postoje značajne prepreke mobilnosti rada koje se, između ostaloga, očituju u velikim razlikama između regionalnih stopa nezaposlenosti. Također, zbog brzih promjena na strukturu gospodarstva moguće je neslaganje između kvalifikacijske strukture traženih radnika i kvalifikacijske strukture nezaposlenih, koje se manifestira u relativno malom udjelu visokoobrazovanih osoba u ukupnoj registriranoj nezaposlenosti. S druge strane, tempo je restrukturiranja gospodarstva u posljednje dvije godine bitno ubrzan, tako da ni pojačano stvaranje novih radnih mjesta nije uspjelo zaustaviti rastuću registriranu nezaposlenost.

Slika 17.

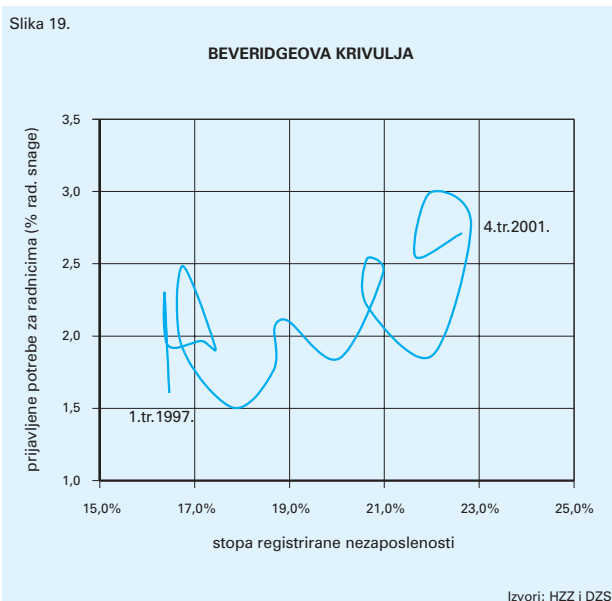

Slika 18.

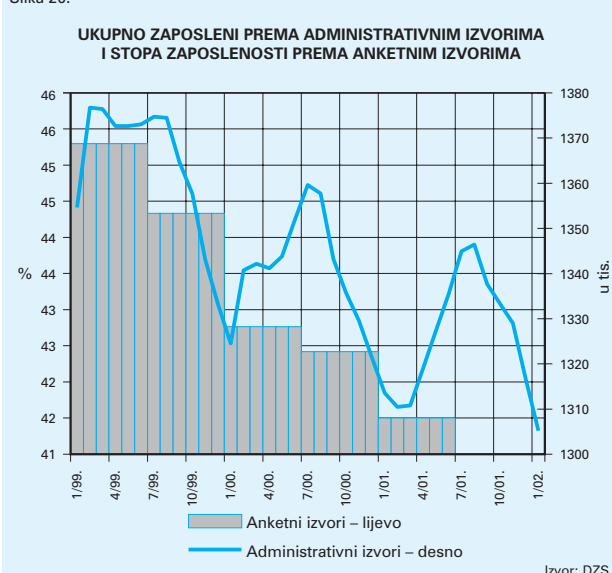

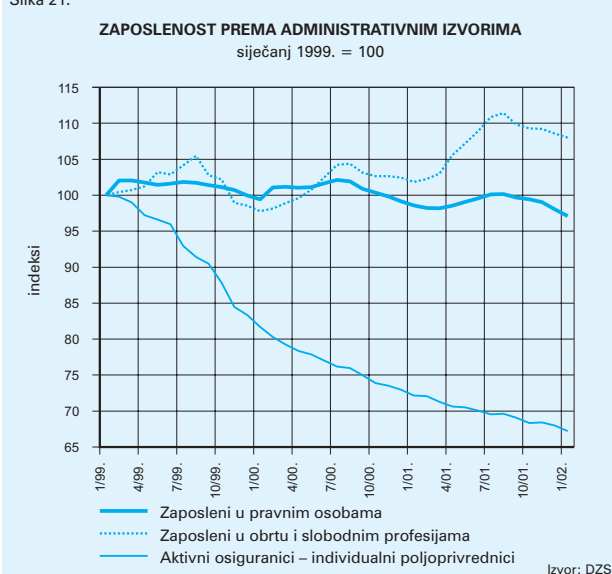
Slika 19.

Slika 20.

Slika 21.

Stav kako “korigirani” trend registrirane nezaposlenosti raste sporije od trenda ukupne registrirane nezaposlenosti ima uporište i u tendencijama zaposlenosti. Prvo, prema privremenim podacima DZS-a, ukupna je zaposlenost krajem prošle godine bila manja za 4 i pol tisuće osoba, odnosno samo 0,4% manja nego na kraju 2000. godine, dok je smanjenje zaposlenosti u siječnju u odnosu prema lanjskom siječnju zbog prije navedenih čimbenika bilo nešto veće te je iznosilo 8 tisuća osoba (0,6%), što je manje od povećanja registrirane nezaposlenosti. Također, utjecaj oporavka gospodarske aktivnosti na tržište rada vidi se iz pokazatelja broja radnika koji su primali plaću preko ZAP-a, koji je u studenome prošle godine bio za 24 tisuće (2,9%) viši nego prije godinu dana, a čak za 45 tisuća (5,5%) viši nego u studenome 2000. godine.

Promotri li se struktura ukupne zaposlenosti, u 2001. godini je uočljiv lagani pad zaposlenosti u pravnim osobama i nastavak tendencije pada individualnih poljoprivrednika koji su aktivni osiguranci HZMO-a. Smanjenje broja individualnih poljoprivrednika je tijekom proteklih nekoliko godina bila dominantna, odnosno gotovo jedina komponenta pada ukupne zaposlenosti. Iako je i u 2001. godini broj individualnih poljoprivrednika zabilježio najveće relativno smanjenje, tako da je u siječnju ove godine međugodišnji pad broja poljoprivrednika iznosio 6,9%, usporevanje pada njihova broja u 2001. godini u usporedbi s prethodnim razdobljima usporilo je pad ukupne zaposlenosti. Zaposlenost u pravnim osobama je tijekom 2001. godine stagnirala, odnosno smanjena je za 1,5% promatra li se međugodišnji indeks promjene za siječanj, što ne odstupa bitno od dinamike prethodnih godina. Broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama je nakon višegodišnje stagnacije u 2001. godini značajno porastao, tako da ih je u siječnju bilo za 6,0% više nego u istom razdoblju lani.

Kao rezultat rasta nezaposlenosti, uz stagnaciju ukupne zaposlenosti, radna je snaga između siječnja 2001. i siječnja ove godine povećana za gotovo 17 tisuća osoba (1,0%), što je bilo praćeno povećanjem stope registrirane nezaposlenosti sa 23,0% na 24,0%.

Plaće i troškovi rada

Prosječna nominalna neto plaća isplaćena u 2001. bila je za 6,9% veća nego u 2000. godini, dok je prosječna bruto plaća porasla za 4,1%. Isključujući utjecaj rasta troškova života, prosječna neto plaća realno je povećana za 2,1%, dok je prosječna bruto plaća realno smanjena za 0,6%. Iz tih je tendencija očito kako tržište rada nije stvaralo pritiske na rast cijena. Međutim, moguća je i obrnuta veza, odnosno, da je povoljan razvoj inflacije utjecao na smanjivanje zahtjeva sindikalnih središnjica za porastom plaća.

Opisanu dinamiku plaća u 2001. godini uvelike je odredila Vladina politika plaća, koja je ograničenjima nominalnog rasta plaća u javnoj upravi, obrazovanju i zdravstvu uspjela realno zadržati pa čak i smanjiti njihovu prosječnu razinu. U ostalim je sektorima gospodarstva uglavnom bio prisutan rast prosječne neto plaće, što je dovelo do rasta prosječne neto plaće u toj godini.

Potkraj godine, razina prosječnih neto i bruto plaća je skočila, uzrokovana rastom plaća u javnoj upravi kao i ostalim

Okvir 1. Nezaposlenost u Hrvatskoj i ostalim tranzicijskim zemljama

Visoku i rastuću stopu registrirane nezaposlenosti u Hrvatskoj tijekom proteklih mjeseci učestalo prate komentari kako Hrvatska upravo po stopi nezaposlenosti prednjači među tranzicijskim zemljama. Međutim, postoji niz razloga zbog kojih stope registrirane (ili administrativne) nezaposlenosti nisu usporedive među zemljama. Stopa registrirane nezaposlenosti u nekoj zemlji ovisi o stvarnom statusu osoba evidentiranih pri zavodu za zapošljavanje, ali i o motivima za registriranje, odnosno o raznim beneficijama koje neka osoba može ostvariti evidentiranjem u registru nezaposlenih. Tako je, primjerice, iz ankete o radnoj snazi poznato kako je mnogo osoba prijavljeno u evidenciju HZZ-a zbog ostvarivanja različitih prava, poput prava na zdravstveno osiguranje, dok su istodobno zaposlene u neslužbenom gospodarstvu ili zapravo posao ne traže aktivno. S druge strane, restriktivniji zahtjevi postavljeni pred evidentirane osobe u obliku učestalog javljanja zavodu za zapošljavanje, ispunjavanja različitih formalnih zahtjeva poput aktivnog traženja posla (javljanjem na oglase ili sudjelovanjem u razgovorima s poslodavcima) te obveze prihvaćanja posla smanjit će broj evidentiranih pri zavodu za zapošljavanje.

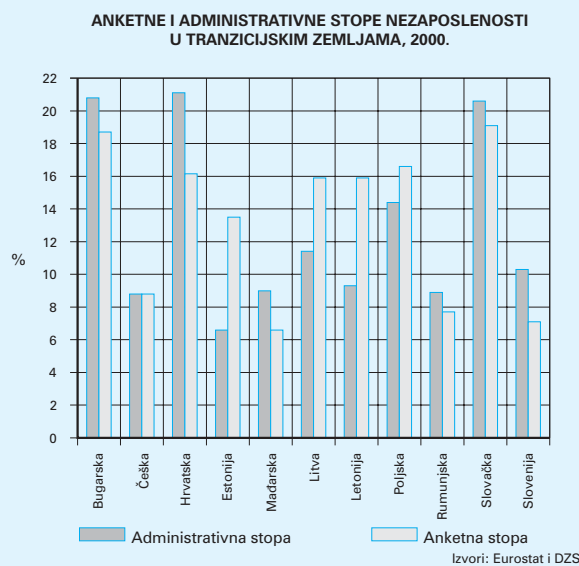
Za razliku od nacionalnih pravila i poticaja za evidentiranje pri zavodima za zapošljavanje, koji se međusobno razlikuju, Međunarodna organizacija rada (International Labour Organization, ILO) utvrdila je jedinstvene kriterije prema kojima se osoba može smatrati nezaposlenom. Prema njima se nezaposlenom osobom smatra (i) osoba

koja tijekom referentnog tjedna nije obavljala nikakav posao za naknadu u novcu ili naturi, (ii) koja je tijekom posljednja četiri tjedna aktivno tražila posao i (iii) koja je raspoloživa za posao u iduća dva tjedna. Kako bi podaci o nezaposlenosti bili što potpuniji, prikupljaju se anketom o radnoj snazi koja se provodi u kućanstvima. Kriteriji ILO-a, dakako, ne daju jedinstveni ključ za usporedbu tržišta rada zemalja na različitim stupnjevima razvoja, pogotovo vrši li se usporedba samo na temelju jednog pokazatelja, primjerice stope nezaposlenosti. Ti kriteriji ipak omogućavaju najbolju moguću usporedbu, pogotovo kada je riječ o zemljama na podjednakoj razini dohotka po stanovniku i sa sličnim gospodarskim strukturama kao što su npr. napredne tranzicijske zemlje. Zbog toga se u gotovo svim zemljama provodi anketa o radnoj snazi prema jedinstvenoj metodologiji ILO-a.

Prema kriteriju registrirane nezaposlenosti Hrvatska je sa stopom registrirane nezaposlenosti koja je u 2000. godini iznosila 21,1% zaista nadmašila sve tranzicijske zemlje kandidate za članstvo u EU. Međutim, prema stopi anketne nezaposlenosti, koja je mnogo bolja osnova za usporedbu, Hrvatska nije odskakala iz te skupine. U 2000. godini su prema anketnoj nezaposlenosti prednjačile Slovačka i Bugarska sa stopama nezaposlenosti koje su iznosile oko 19%. Za njima je slijedila Poljska sa stopom nezaposlenosti od 16,6%. Činjenica da je Poljska najuspješnija tranzicijska zemlja prema kriteriju oporavka BDP-a u usporedbi s predtranzicijskim razdobljem, upućuje na to da povoljni makroekonomski pokazatelji nisu jedini preduvjet za rješavanje problema nezaposlenosti. Anketna stopa nezaposlenosti za Hrvatsku u 2000. godini u prosjeku je iznosila 16,2%, što je nešto povoljnije od stope u Poljskoj. U društvu s Hrvatskom nalazile su se Litva i Letonija, a nešto je bolja bila Estonija. Jednoznamenastu stopu anketne nezaposlenosti imale su samo četiri tranzicijske zemlje iz promotrene skupine, što pokazuje da je nezaposlenost bitno manja od one zabilježene u Hrvatskoj prije bila iznimka nego pravilo. Svaka od te četiri zemlje ima svoje specifičnosti: Rumunjska relativno nisku stopu nezaposlenosti duguje otezanju s reformama i primarno agrarnoj strukturi svoga gospodarstva koja je povezana s relativno visokim stopama zaposlenosti. Češka je od početka tranzicije imala najbolje pokazatelje nezaposlenosti, ali je napredak u reformama doveo do povećanja nezaposlenosti i zaostajanja Češke. Mađarska i Slovenija dvije su zemlje koje su u 2000. godini imale najmanje problema s nezaposlenosti, a bile su nešto bolje i od prosjeka EU.

To što se provodi samo dva puta godišnje te relativno veliko zaostajanje objavljivanja za referentnim razdobljem vjerojatno su glavni razlozi zbog kojih se kod komparacije podataka za Hrvatsku često ne koriste pokazatelji iz ankete o radnoj snazi koji su međunarodno usporedivi. Stopa registrirane nezaposlenosti u Hrvatskoj posebno je loša za međunarodne komparacije zbog konstantnog odstupanja od stope anketne nezaposlenosti. Međutim, u sklopu reforme radnog zakonodavstva postoji intencija vezanja pojedinih prava, poput zdravstvenog osiguranja, uz osobu, a ne uz njezin status, što bi trebalo smanjiti evidentiranje koje ne proizlazi iz stvarne nezaposlenosti.

Slika 22.

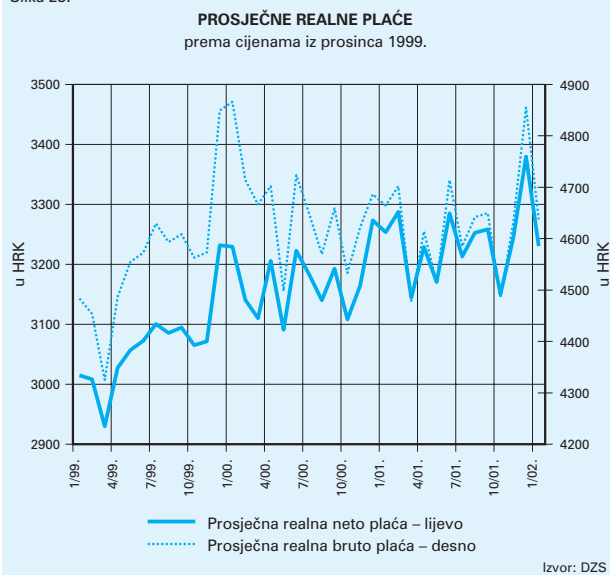
sektorima, unutar kojih je, dakako, postojala značajna varijacija, a prednjačila je djelatnost financijskog posredovanja. Takav rast krajem godine uobičajen je zbog godišnjih nagrada, "božićnica" i sličnih isplata, tako da međugodišnji indeks rasta prosječnih plaća isplaćenih u prosincu ne odstupa značajno od godišnjeg prosjeka. Prosječna neto plaća isplaćena u siječnju 2002. godine bila je realno niža za 0,7% nego u istom mjesecu lani, dok je prosječna bruto plaća u istom razdoblju smanjena za 0,6%. Realni pad plaća u siječnju pokazuje kako je i u ovoj godini nastavljen realna stagnacija plaća.

Za razliku od realne stagnacije prosječne plaće na koju upućuju podaci DZS-a, masa plaća isplaćenih preko ZAP-a je

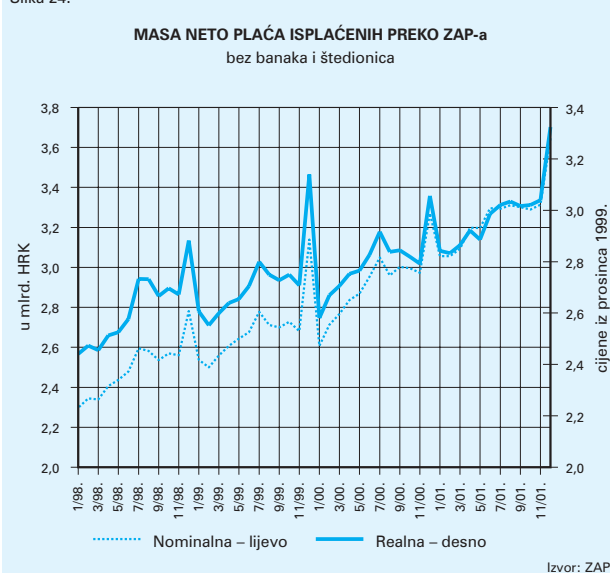
tijekom 2001. godine iskazivala brz realni rast, koji je krajem godine usporen. Isključe li se iz promatranja banke i štedionice, koje su u 2001. godini "neobjašnjivo" ispale iz statistike ZAP-a, nominalni rast mase isplaćenih neto plaća je u toj godini iznosio 9,6%, uz realni rast od 4,7%. Glavni razlog povećanja realne mase isplaćenih neto plaća, uz stagnaciju njihove prosječne razine, jest već spomenuto povećanje broja radnika koji su primali plaću preko ZAP-a.

Realni jedinični trošak rada u industriji je u posljednjem tromjesečju prošle godine počeo rasti, nakon višegodišnje stagnacije i pada. Taj je rast ostvaren pod utjecajem rastućeg troška rada u industriji, a unatoč vrlo brzom rastu industrijske

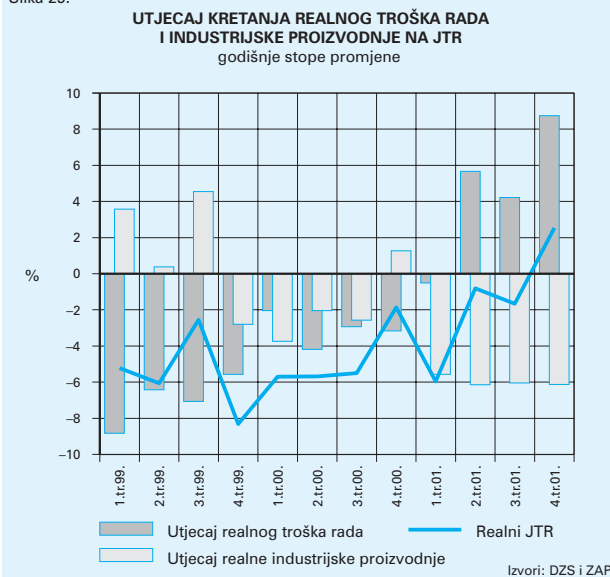
Slika 23.

Slika 24.

Slika 25.

proizvodnje. Ukupne isplate plaća te isplate različitih naknada, poreza, prireza i doprinosa radnicima zaposlenim u predaivačkoj industriji u posljednjem su tromjesečju prošle godine porasle za 8,8%, dok je indeks fizičkog obujma industrijske proizvodnje bio viši za 6,1%. DZS također skreće pozornost na to da je rast realnih neto plaća u industriji viši od prosječnog rasta, koji je u posljednjem tromjesečju prošle godine iznosio 5,7%.

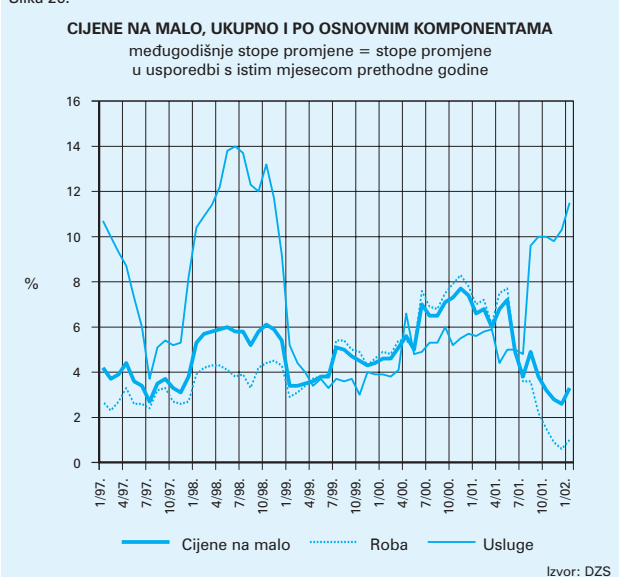
No, na temelju jedne opservacije – koja bi mogla biti uzrokovana nekom nepravilnošću u seriji, isplatom zaostalih plaća, sezonskim utjecajima koji su prethodnih godina izostali ili inercijom kolektivnih ugovora u uvjetima smanjenja stope rasta cijena – teško je donijeti zaključke o razlozima povećanja jediničnog troška rada u industriji.

S obzirom na visoku razinu nezaposlenosti, neovisno o načinu mjerenja, rast potražnje za radnom snagom uzrokovan rastom gospodarske aktivnosti ne bi trebao dovesti do značajnijeg povećanja troškova rada, odnosno jačanja troškovnih pritisaka s tržišta rada. Povećanje troškova rada moglo bi eventualno biti uzrokovano strukturnim neusklađenostima između ponude radne snage i potražnje za njom ili nepostojanjem konkurencije između nezaposlenih i zaposlenih zbog specifičnog insajderskog položaja potonjih. Najavljene mjere kojima je cilj učiniti tržište rada fleksibilnijim u ovoj bi godini mogle pojačati konkurenciju između te dvije skupine radnika, što bi trebalo ublažiti eventualne pritiske na rast nadnica u budućnosti zbog povećanja potražnje za radnom snagom.

Cijene

Stopa inflacije od 2,6% ostvarena koncem 2001. godine osjetno je niža (za 4,8 postotnih bodova) od stope od 7,4% zabilježene u prosincu 2000., što se u velikoj mjeri može pripisati značajnom smanjenju doprinosa cijena robe ukupnoj inflaciji mjerenoj kretanjem indeksa cijena na malo u 2001. u usporedbi sa 2000. godinom. Pri tome je napose smanjen doprinos cijena naftnih derivata (zbog pojeftinjenja sirove

Slika 26.

nafta na svjetskom tržištu) te pića i duhana (ponajprije zbog toga što su se fiskalne vlasti suzdržale od povećanja trošarina) ukupnoj inflaciji. Tijekom 2001. godine smanjena je za 2,9 postotnih bodova i stopa temeljne inflacije, koja je pala sa 4,6% zabilježenih u prosincu 2000. godine na 1,7% u prosincu 2001. Usporavanje temeljne inflacije, između ostaloga, upućuje na to da su indirektni učinci prijašnjih poskupljenja naftnih derivata bili vrlo ograničeni, i intenzitetom i trajanjem, te je došlo do određenog slabljenja inflatornih pritisaka s potražne strane.

S druge strane, tijekom 2001. godine došlo je do povećanja međugodišnje stope rasta cijena usluga (iz indeksa cijena na malo) sa 5,7% zabilježenih u prosincu 2000. na 10,3% u prosincu 2001. što je, prije svega, bila posljedica značajnog poskupljenja cijena telekomunikacijskih usluga. Međutim, značajno su porasle i cijene usluga koje nisu administrativno regulirane. Tako su cijene usluga koje su obuhvaćene indeksom temeljne inflacije ostvarile u prosincu 2001. godine međugodišnji rast od 5,6%, za 2,1 postotni bod viši rast od onoga zabilježenog koncem 2000. godine. Brži rast cijena usluga od rasta cijena robe djelomice se može pripisati bržem rastu produktivnosti u industrijskom sektoru, u kojem je proizvodnja relativno kapitalno intenzivnija nego u uslužnom sektoru. Budući da postoji tendencija da se s vremenom izjednače stope rasta plaća u različitim sektorima gospodarstva, prisutna je tendencija bržeg rasta cijena usluga od cijena robe.

Osim pada cijena sirove nafte, tijekom 2001. godine pale su, u prosjeku, i cijene sirovina na svjetskom tržištu što je, uz ostalo, u značajnoj mjeri utjecalo na smanjivanje cijena domaćih industrijskih proizvoda pri proizvođačima (međugodišnja stopa rasta cijena smanjena je sa 11,2% u prosincu 2000. na -3,1% u prosincu 2001.) kao i na pad proizvođačkih cijena u zemljama koje su najznačajniji hrvatski vanjskotrgovinski partneri. Uz to, na smanjivanje pritisaka na rast inflacije tijekom 2001. godine utjecala je i relativna stabilnost tečaja kune prema euru, koja prigušuje rast inflacijskih očekivanja, te situacija na tržištu rada (značajna stopa nezaposlenosti) u kojoj sindikati nisu u povoljnoj poziciji da se izbore za značaj-

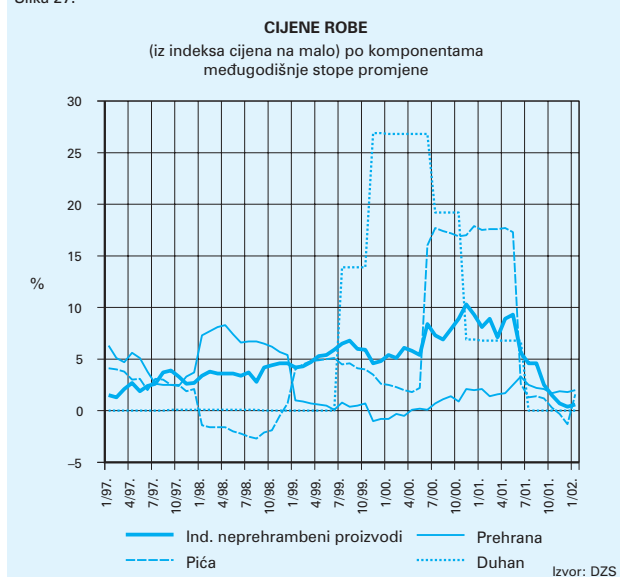
niji rast plaća. Povećanje konkurencije na domaćem tržištu dolaskom novih trgovačkih lanaca dodatni je faktor slabljenja inflatornih pritisaka na domaćem tržištu robe.

U 2001. godini ostvarena je prosječna godišnja stopa rasta cijena na malo od 4,9%, koja je za 1,3 postotna boda niža od prosječne godišnje stope rasta od 6,2% zabilježene u 2000. godini. Pri interpretiranju prosječne godišnje stope rasta cijena na malo valja podsjetiti da je ona rezultat ne samo dinamike kretanja cijena tijekom 2001. godine nego i učinka prijenosa rasta cijena iz 2000. godine u 2001. godinu, koji je bio značajan i iznosio je 2,8%³. Ovako značajan prijenos rezultat je trenda rasta inflacije tijekom 2000., što je rezultiralo time da je agregatna razina cijena na malo u prosincu 2000. godine bila znatno viša od prosječne razine cijena na malo u 2000. godini. Usporavanje rasta agregatne razine cijena na malo, koje je bilo napose izraženo u posljednjem tromjesečju 2001. godine, rezultiralo je time da učinak prijenosa rasta cijena iz 2001. godine u 2002. godinu iznosi 0,5%, dakle znatno manje nego u prethodnoj godini.

Trend smanjivanja međugodišnje stope rasta cijena na malo zabilježen tijekom prva tri tromjesečja 2001. godine nastavio se i tijekom četvrtog tromjesečja postupnim padom međugodišnje stope inflacije sa 3,8% ostvarenih u rujnu na 2,6% u prosincu. Opadanje inflacije zabilježeno tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine bilo je posljedica, s jedne strane, ukupno 0,5%-tnog pada agregatne razine cijena na malo⁴ u usporedbi s koncem trećeg tromjesečja i, s druge strane, negativnog učinka baznog razdoblja, odnosno iščezavanja utjecaja rasta cijena na malo ostvarenog tijekom četvrtog tromjesečja 2000. godine na međugodišnju stopu inflacije. Na smanjivanje međugodišnje stope inflacije mjerene kretanjem indeksa cijena na malo tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine presudno je utjecalo, jednako kao i u prethodnom tromjesečju, kretanje cijena robe. Tako je tijekom četvrtog tromjesečja agregatna razina cijena robe ukupno smanjena 0,8% u usporedbi s koncem prethodnog tromjesečja, što je, zajedno s učinkom baznog razdoblja, pridonijelo daljem zamjetnom usporavanju međugodišnjeg rasta cijena robe sa 2,2% u rujnu na samo 0,6% u prosincu.

Analizira li se kretanje cijena robe po komponentama, vidi se da su tijekom četvrtog tromjesečja u usporedbi s koncem rujna značajno pojeftinili naftni derivati u domaćoj maloprodaji (ukupno 6,6%) što je presudno utjecalo na pad cijena industrijskih neprehrambenih proizvoda (kategorije koja čini polovicu košarice za izračun indeksa cijena na malo), i to za 1,1% u usporedbi s koncem rujna. Osim toga, tijekom četvrtog tromjesečja zabilježen je i pad cijena industrijskih prehrambenih proizvoda i pića od ukupno 1,3% u usporedbi s

Slika 27.

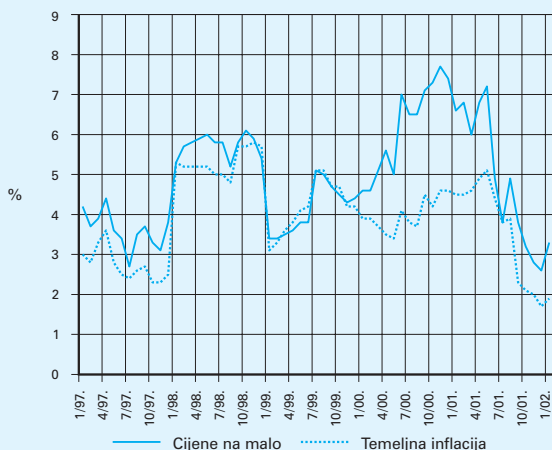

3 Učinak prijenosa jest prosječna godišnja stopa rasta cijena koja bi bila ostvarena u 2001. godini da je razina cijena zabilježena u prosincu 2000. ostala nepromijenjena tijekom cijele 2001. godine. Stoga se učinak prijenosa interpretira kao minimalna prosječna stopa rasta cijena koja bi bila ostvarena u 2001. godini na temelju rasta cijena ostvarenog tijekom 2000. godine te računski predstavlja razliku (izraženu u postotku) između razine cijena dosegnute u prosincu 2000. i prosječne razine cijena zabilježene u 2000. godini.

4 U listopadu 2001. godine ostvaren je mjesečni pad cijena na malo od 0,1%, a u studenome jednako kao i u prosincu bilježimo smanjivanje agregatne razine cijena na malo od 0,2% u usporedbi s prethodnim mjesecom.

Slika 28.

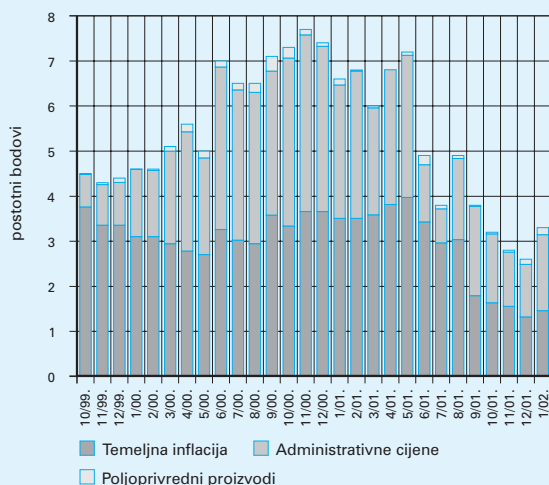
CIJENE NA MALO I TEMELJNA INFLACIJA*
međugodišnje stope promjene

* Temeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata). Metodologija izračunavanja detaljnije je objašnjena u Biltenu HNB-a broj 61 (2001).
Izvor: DZS

Slika 29.

DOPRINOSI^a KOMPONENTATA INDEKSA CIJENA NA MALO MEĐUGODIŠNJOJ STOPI INFLACIJE

^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa cijena na malo u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprinosa svih komponentata izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos međugodišnje stope inflacije. Osim u postotnim bodovima, doprinosi se mogu iskazati i u postocima.
Izvori: DZS i izračuni HNB-a

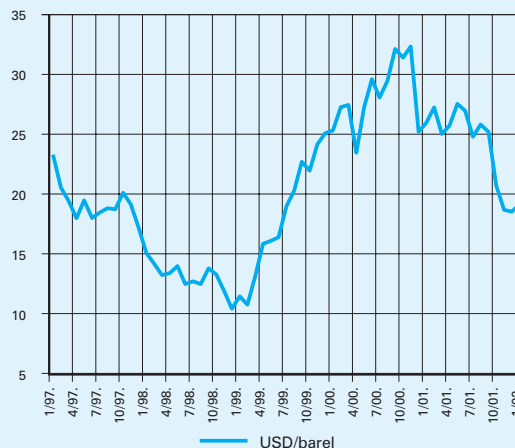
konceom prethodnog tromjesečja. Nasuprot spomenutom kretanju cijena robe, tijekom četvrtog su tromjesečja 2001. godine cijene usluga ukupno povećane za 0,7% u usporedbi s konceom rujna, pri čemu je međugodišnja stopa rasta cijena usluga povećana sa 10,0% zabilježenih u rujnu na 10,3% u prosincu.

Tijekom četvrtog tromjesečja 2001. nastavljena je tendencija smanjivanja međugodišnje stope rasta temeljne inflacije sa 2,3% zabilježenih konceom rujna na 1,7% konceom prosinca⁵. Prije svega kao rezultat opisanih kretanja cijena naftnih derivata na domaćem tržištu značajno se smanjio doprinos

5 Agregatna razina cijena na malo koje ulaze u košaricu za izračun temeljne inflacije u listopadu i studenome 2001. godine ostala je nepromijenjena u usporedbi s prethodnim mjesecom, dok je u prosincu smanjena za 0,2%.

Slika 30.

PROSJEČNA CIJENA NAFTI^a NA SVJETSKOM TRŽIŠTU

^a Računa se kao prosjek sljedećih cijena nafte (promptna isporuka): Duba i Fateh, UK Brent i West Texas Intermediate.

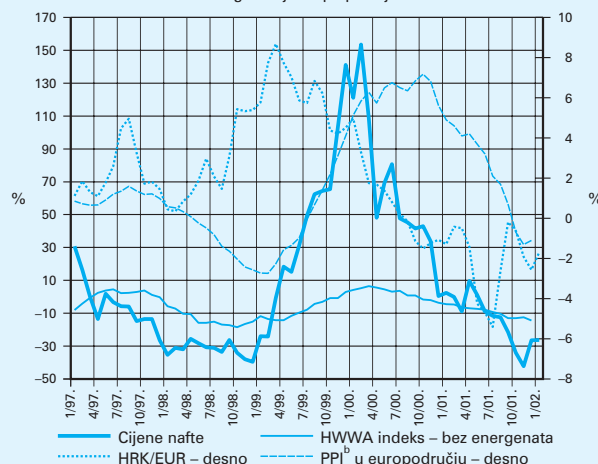
Izvor: Bloomberg

administrativnih cijena ukupnoj stopi inflacije mjerene indeksom cijena na malo sa 2,0 postotna boda zabilježena krajem trećeg tromjesečja na 1,2 postotna boda krajem četvrtog tromjesečja 2001. godine.

Kretanje glavnih komponentata uvezene inflacije tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine upućuje na daljnje slabljenje inflatornih pritisaka iz inozemstva. Prosječna mjesečna cijena sirove nafte za promptnu isporuku tako je smanjena sa 25,2 američka dolara po barelu u rujnu na 18,5 dolara u prosincu 2001., što je ujedno za 26,5% niža cijena u usporedbi s prosincem 2000. godine. Posljedica je to utjecaja usporavanja globalne gospodarske aktivnosti te slabljenja intenziteta zračnog prometa na smanjenje ukupne svjetske potražnje za sirovom naftom. Osim toga, do smanjenja potražnje za naftom došlo je i zbog blage zime te naraslih zalih nafta u SAD-u.

Slika 31.

UVEZENA INFLACIJA: CIJENE NAFTI, HWWA INDEKS CIJENA SIROVINA^a, PROSJEČNI TEČAJ KUNE PREMA EURU I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA U EUROPODRUČJU
međugodišnje stope promjene

^a U Institutu za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (HWWA) konstruiran je agregatni indeks cijena sirovina na svjetskom tržištu, tzv. HWWA indeks. HWWA indeks je pokazatelj kretanja troškova za uvezene sirovine (obuhvaća ukupno 29 sirovina, a indeks bez cijena energenata 27) te se koristi u analizama utjecaja promjena cijena sirovina na svjetskom tržištu na kretanje cijena u industrijskim zemljama. Indeks se izračunava na temelju cijena sirovina izraženih u američkim dolarima.

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

Izvori: Bloomberg; HWWA, Wirtschaftsdienst; Eurostat i HNB

Usprkos smanjenju proizvodnje nafte koje su za razdoblje od siječnja do ožujka 2002. godine najavile zemlje članice OPEC-a u dogovoru s drugim zemljama izvoznicama nafte i koje se već odrazilo na blagi rast cijena sirove nafte tijekom siječnja i veljače, analitičari Međunarodne agencije za energetiku (IEA) ocjenjuju kako bi do značajnijeg povećanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu moglo doći tek potkraj 2002. godine zbog očekivanoga gospodarskog oporavka u Sjedinjenim Američkim Državama.

Iz podataka o kretanju cijena sirovina na svjetskim robnim burzama objedinjenih u agregatnom HWWA indeksu bez energije vidi se njihov prosječni pad od 1,0% tijekom četvrtog tromjesečja u usporedbi s cijenama zabilježenim koncem trećeg tromjesečja, što je pridonijelo daljnjem smanjenju međugodišnje stope rasta cijena sirovina sa -13,0% zabilježenih u rujnu na -14,4% u prosincu 2001. Trend smanjivanja međugodišnje stope rasta proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda u eurozoni također se nastavio. Dok je u rujnu 2001. ostvaren međugodišnji rast proizvođačkih cijena u eurozoni od 0,7%, u prosincu je zabilježeno smanjenje agregatne razine proizvođačkih cijena od 1,1% u usporedbi s prosincem 2000.

Međugodišnja stopa rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima smanjena je sa 3,0% zabilježenih u rujnu 2001. godine na -3,1% u prosincu. Tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine agregatna razina cijena pri proizvođačima ukupno je smanjena 1,3%⁶. Pri tome su cijene energije u prosincu u usporedbi s rujnom najviše smanjene⁷ – ukupno 2,7%, a njihova je međugodišnja stopa rasta pala sa 7,2% zabilježena u rujnu na -12,4% u prosincu tako da je doprinos cijena energije međugodišnjoj stopi rasta cijena pri proizvođačima zabilježenoj koncem 2001. bio negativan.

Stabilan tečaj, pad cijena nafte i drugih sirovina te trend smanjivanja kamatnih stopa na kredite poduzećima prigušivali su inflatorne pritiske zbog povećanja troškova proizvodnje. Tijekom prva tri tromjesečja 2001. godine realni su jedinični troškovi rada bilježili negativne međugodišnje stope rasta, koje su se, međutim, smanjivale te je u posljednjem tromjesečju zabilježen međugodišnji rast realnih jediničnih troškova rada od 2,5%.

U siječnju 2002. godine došlo je, uz mjesečni rast cijena na malo od 0,8%, do povećanja međugodišnje stope inflacije, sa 2,6% u prosincu na 3,3%. Zamjetan mjesečni rast cijena na malo u siječnju posljedica je utjecaja nekoliko čimbenika koji su pretežno izvan kontrole monetarnih vlasti – vremenskim prilikama uvjetovanoga sezonskog poskupljenja poljoprivrednih proizvoda i rasta cijena naftnih derivata (kao posljedice rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu⁸ i uvođenja novih

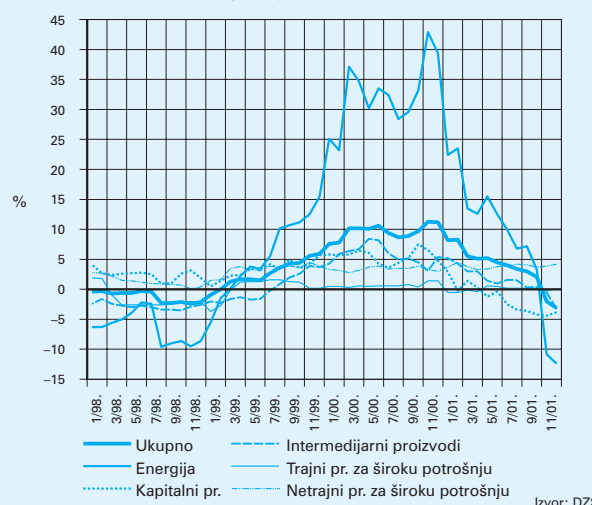
6 U listopadu 2001. godine ostvaren je mjesečni rast cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima od 0,2%, nakon čega su cijene pri proizvođačima u studenome smanjene 0,5% te u prosincu 1,0% u usporedbi s prethodnim mjesecom.

7 Cijene intermedijarnih proizvoda u prosincu su 2001. godine bile 2,1% niže nego u rujnu iste godine, cijene trajnih proizvoda za široku potrošnju ostale su nepromijenjene, dok su cijene kapitalnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju porasle 0,4%, odnosno 0,1%.

8 Prosječna cijena nafte u siječnju 2002. godine iznosila je 19,2 američkih dolara po barelu te je u usporedbi s prethodnim mjesecom povećana za 3,4% zbog smanjenja ponude sirove nafte nakon što su zemlje članice OPEC-a u dogovoru s drugim značajnim proizvođačima sirove nafte smanjile svoju proizvodnju.

Slika 32.

CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA PO GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA međugodišnje stope promjene

Izvor: DZS

naknada za ceste). Osim toga, u siječnju 2002. došlo je i do rasta cijena pića zbog uvođenja viših trošarina na pivo kao i do povećanja cijena brojnih administrativno reguliranih usluga (cestarine, obvezno osiguranje vozila, tehnički pregled vozila, željezničke karte). Stoga je i doprinos administrativnih cijena ukupnoj stopi međugodišnjeg rasta cijena na malo u siječnju 2002. naglo porastao u usporedbi s prethodnim mjesecom. Tijekom siječnja 2002. ostvaren je blagi mjesečni rast temeljne inflacije od 0,2%, a međugodišnja je stopa temeljne inflacije porasla sa 1,7% u prosincu 2001. na 1,9%. Spomenuti čimbenici koji su pridonijeli rastu agregatne razine cijena na malo u siječnju prolaznog su karaktera te ne bi trebali potaknuti brži rast inflacije u idućem razdoblju.

Odluke nositelja monetarne politike tijekom 2002. godine bit će usmjerene na dalje zadržavanje stabilnosti cijena, što, uz određene pretpostavke, podrazumijeva da međugodišnja stopa rasta cijena na malo ne bi trebala premašiti 4%. Ostvarivanje predviđene stope rasta cijena na malo bit će moguće pod pretpostavkom da tijekom 2002. godine ne dođe do značajnijih šokova na svjetskom naftnom tržištu. Osim toga, pretpostavlja se da će se nositelji fiskalne politike suzdržati od značajnijeg povećanja trošarina te da će u skladu s postignutim dogovorom sa sindikatima rast plaća u javnom sektoru biti vrlo umjeren. Snižavanje carinskih stopa na brojne prehrambene i druge industrijske proizvode kao posljedica stupanja na snagu nekoliko ugovora o slobodnoj trgovini te Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji, jedan je od čimbenika koji bi tijekom 2002. godine mogli utjecati na smanjivanje inflatornih pritisaka. Oni bi mogli doći do izražaja kada trgovci iscrpe zalihe proizvoda uvezenih po staroj carinskoj tarifi. U većem dijelu 2002. godine ne očekuje se ni bitno jačanje onih inflatornih pritisaka čija su izvorišta u međunarodnom gospodarskom okružju. Vlada bi tijekom prve polovine godine trebala prihvatiti prijedloge vezane uz novi sustav za izračunavanje cijena električne energije i plina, koji bi mogli uključivati poskupljenje spomenutih energenata.

Tečaj

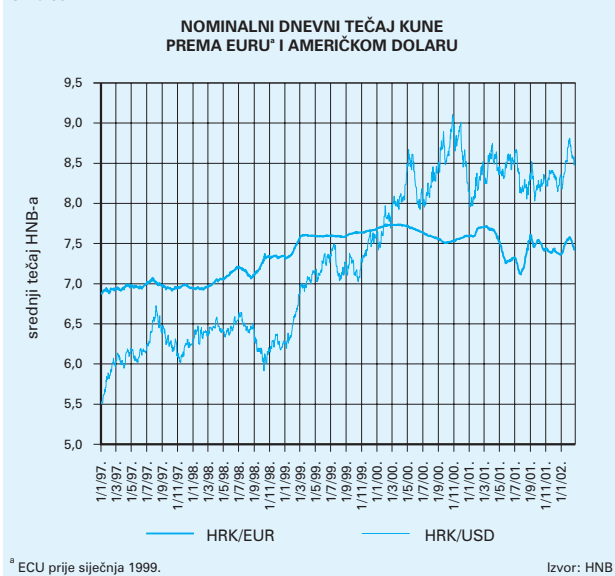
Posljednje tromjesečje 2001. godine obilježila je nominalna aprecijacija tečaja kune prema euru od ukupno 2,3%, pri čemu je vrijednost eura smanjena sa 7,54 kuna koncem rujna na 7,37 kuna koncem prosinca. U usporedbi s tečajem kune od 7,60 HRK/EUR zabilježenim koncem 2000. godine, tijekom 2001. godine vrijednost kune nominalno je povećana ukupno 3,0%. Na rast ponude deviza na domaćem deviznom tržištu utjecali su uspješna turistička sezona, značajan priljev deviza od zaduživanja države u inozemstvu i od privatizacijskih prihoda te priljev strane gotovine koju je stanovništvo položilo na devizne račune potkraj godine.

Kako bi ublažila aprecijacijske pritiske, Hrvatska narodna banka održala je u četvrtom tromjesečju 2001. godine osam deviznih aukcija na kojima je od poslovnih banaka otkupljeno ukupno 436,1 mil. EUR⁹ (u listopadu je otkupljeno ukupno 49,8 mil. EUR, u studenome 125,1 mil. EUR te u prosincu 262,2 mil. EUR¹⁰).

Tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine tečaj američkog dolara prema euru na svjetskom je deviznom tržištu ojačao ukupno 3,7%, pri čemu je vrijednost eura smanjena sa 0,92 na 0,88 centi, što se uz spomenuto kretanje tečaja kune prema euru odrazilo na 1,5%-tno slabljenje kune prema dolaru (31. prosinca u usporedbi sa 30. rujna 2001.). Istodobno, nominalna se vrijednost kune prema švicarskom franku povećala za 2,5%, dok se vrijednost kune prema britanskoj funti i slovenskom tolaru nije bitno promijenila. Kao rezultat opisanih međuvalutnih kretanja dnevni je nominalni efektivni tečaj kune tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine ojačao ukupno 1,1%.

Indeks realnoga efektivnog tečaja kune (deflacioniran cijenama pri proizvođačima) tijekom četvrtog je tromjesečja

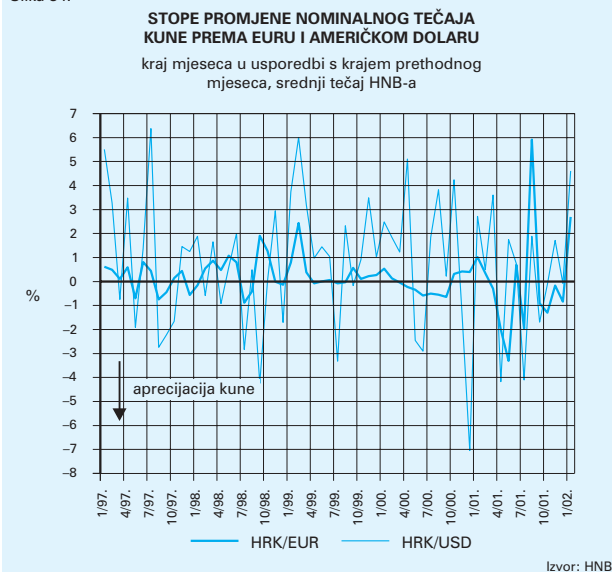
Slika 33.

⁹ Koncem studenoga održana je i jedna manja devizna aukcija na kojoj je poslovnim bankama prodano ukupno 7,3 mil. EUR.

¹⁰ Od toga iznosa ukupno 50,8 mil. EUR s datumom valute od 3. siječnja 2002.

Slika 34.

Slika 35.

2001. snažno aprecirao (ukupno 1,8%). Time je poništena blaga deprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune ostvarena tijekom prvih devet mjeseci te je, ukupno gledajući, tijekom 2001. godine ostvarena realna aprecijacija tečaja kune od 1,5%. Uzevši u obzir realnu aprecijaciju tečaja kune od 2,3% ostvarenu 2000. godine, tečaj kune (uz cijene pri proizvođačima) u posljednje je dvije godine realno aprecirao ukupno 3,7%.

Na još izraženije pogoršanje cjenovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika upućuje kretanje indeksa realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog cijenama na malo. Zbog bržeg rasta cijena na malo u usporedbi s kretanjem potrošačkih cijena u inozemstvu realna je aprecijacija kune tijekom 2001. dosegla 3,0%, tako da je realni efektivni tečaj kune uz cijene na malo u posljednje dvije godine ojačao ukupno 4,7%.

Kretanje tečaja kune prema euru početkom 2002. godine obilježili su nominalna deprecijacija tečaja u siječnju i na sa-

mom početku veljače te nakon toga postupno jačanje kune. Središnja je banka izraženu deprecijaciju tečaja kune, u uvjetima sezonskog manjka na tekućem računu uz jačanje potražnje za devizama radi otplate inozemnog duga, nastojala ublažiti intervencijama na deviznom tržištu te je na tri devizne aukcije održane tijekom siječnja poslovnim bankama prodala ukupno 140,65 mil. EUR. Otkupivši od poslovnih banaka na deviznoj aukciji održanoj sredinom veljače ukupno 67,1 mil. EUR, središnja je banka ujedno dala signal da neće dopustiti ni prekomjernu aprecijaciju tečaja domaće valute.

Zaduživanje u inozemstvu kojim se financira potrošnja države u zemlji i pokreću veliki projekti poput izgradnje autocesta, te najave privatizacije INA-e i dijela HEP-a mogli bi značajno utjecati na buduća kretanja tečaja. To bi moglo postaviti nove izazove pred ekonomsku politiku.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okruženje

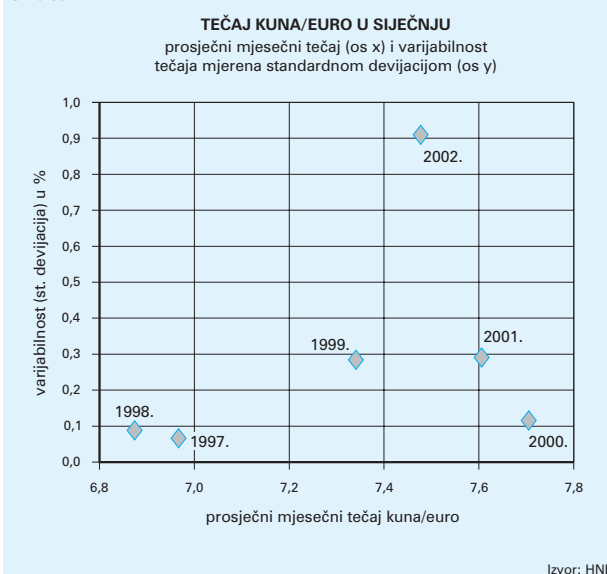
Nakon snažnog rasta deviznih depozita krajem 2001. središnja banka pratila je s pozornošću mogući odljev depozita početkom 2002. Siječanski podaci pokazuju da takvog odljeva nije bilo, dapače, devizni depoziti bilježe čak lagani rast. Tekuće odljeve eura premašuje rast štednje. Druga odrednica monetarnih kretanja tijekom prvog tromjesečja najave su snažnog kreditnog zamaha poslovnih banaka. Rast devizne osnovice i povećanje kamatnih troškova potiču banke na snažnije kreditiranje. Niske kamatne stope u zemljama u okružju, čiji je pad posljedica usporavanja gospodarskog rasta u eurozoni, usmjeravaju banke u Hrvatskoj prema sve većem plasmanu svojih izvora u domaću aktivu, gdje su kamatne stope još uvijek veće. Treća odrednica je sezonski odljev deviza za servisiranje inozemnog duga koji uzrokuje deprecijacijske pritiske. Sama razina tečaja kune prema euru tijekom siječnja nije bila neuobičajeno visoka za ovaj dio godine. Međutim, aprecirana razina koju je tečaj kune dosegno u prosincu bila je nešto viša od sezonski uobičajene (zbog iznimno velikog priljeva deviza) te su stope promjene tečaja za prva dva mjeseca ove godine u usporedbi s krajem prošle godine bile nešto veće.

Podaci o ostvarenju inflacije u 2001., temeljnog cilja središnje banke, povoljni su, s godišnjom međumjesečnom stopom temeljne inflacije od 1,7% i inflacijom mjerenom cijenama na malo od 2,6%. Niska stopa inflacije ostvarena je u okružju koje su tijekom 2001. obilježavale niske cijene nafte i sirovina, aprecijacija tečaja krajem godine, umjeren rast domaće potražnje, neznatne promjene administrativnih cijena te oživljavanje rasta domaćih kredita. Tijekom prvog tromjesečja ove godine središnja banka je s pozornošću motrila moguće promjene egzogenih odrednica rasta cijena kako bi mogla primjereno djelovati.

Monetarna politika

Siječanj 2002. obilježila je ubrzana deprecijacija kune koja je potaknula prodaje deviza središnje banke na deviznom

Slika 36.

tržištu u ukupnom iznosu od 140 mil. EUR. Prosječni je tečaj kune prema euru u siječnju 2002. bio na nižoj razini od prosjeka za taj mjesec u prethodnim godinama. Tako je prosječni nominalni tečaj u siječnju 2002. iznosio 7,46 kuna za jedan euro, za razliku od siječnja 2001. kada je iznosio 7,60 kuna za euro, odnosno siječnja 2000. kada je iznosio 7,70 kuna za euro. No tečaj je ubrzano deprecirao jer je u prosincu bio na iznimno niskoj razini. Tijekom posljednjeg tromjesečja 2001. devizni priljev u bankovni sustav zbog konverzije u euro uzrokovao je snažne aprecijacijske pritiske. Središnja banka ublažavala je pritiske otkupom deviza no unatoč tome je razina tečaja kune prema euru krajem prosinca bila niža nego što je uobičajeno za to doba godine.

Varijanca razine tečaja dobro ilustrira brzinu prilagodbe tečaja. Varijabilnost tečaja je u siječnju 2002. bila mnogo izraženija nego posljednjih pet godina¹¹. Upravo je varijabilnost tečaja, odnosno brzina promjene razine tečaja, a ne sama razina tečaja, ponukala središnju banku na značajnije intervencije na deviznom tržištu.

Potražnja privatnoga i javnog sektora za devizama svakog je siječnja vrlo snažna. Državi i bankama dospijevaju rate Londonskog i Pariškog kluba, a i poduzeća imaju koncentrirane potrebe za devizama. Uz dospjele rate inozemnog duga i sezonski manjak na tekućem računu platne bilance, na povećanje potražnje za devizama početkom ove godine utjecale su i akvizicije domaćih poduzeća u inozemstvu.

Intervencije središnje banke nisu bile usmjerene na zaustavljanje deprecijacije tečaja kune prema euru uzrokovane određenim sezonskim i temeljnim čimbenicima, već na izbjegavanje pretjeranih fluktuacija tečaja i na omogućavanje mirnog uravnoteženja sezonske razine tečaja. Početkom veljače ove godine tečaj kune prema euru opet je počeo aprecirati, a središnja je banka ponovno bila prisutna na deviznom tržištu, otkupivši 67,1 mil. EUR po fiksnoj cijeni od 7,45 kuna za euro.

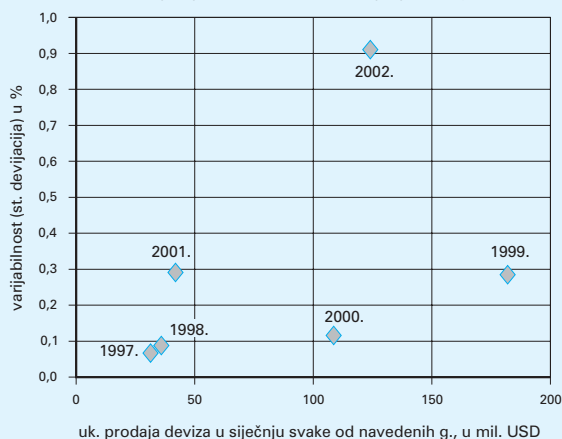
¹¹ Oscilacije tečaja vrlo su male. Standardna devijacija bila je ispod 1% u odnosu na prosječni mjesečni tečaj u siječnju za svaku godinu.

Slika 37.

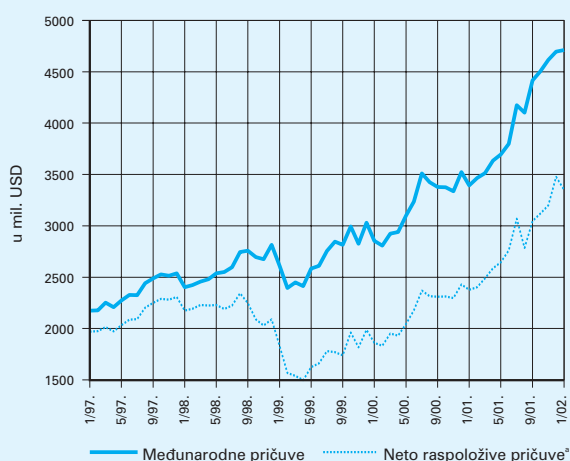
PRODAJE DEVIZA NA AUKCIJAMA HNB-a I VARIJABILNOST TEČAJA KUNA/EURO U SIJEČNJU

prodaje deviza na aukcijama HNB-a (os x) i varijabilnost tečaja mjerena standardnom devijacijom (os y)

Izvor: HNB

Slika 38.

MEĐUNARODNE PRIČUVE HRVATSKE NARODNE BANKE

a NRP = Međunarodne pričuve – inozemna pasiva – devizni blagajnički zapisi – obvezna pričuva u devizama

Izvor: HNB

Kretanje primarnog novca tijekom prvog tromjesečja ove godine bilo je također pod utjecajem uvođenja eura. Na potražnju za gotovinom i na obveznu pričuvu, u koju je u veljači u potpunosti uključen rast depozita s kraja 2001., djelovali su šokovi koji su posljedica uvođenja eura. Rezultanta kretanja svih komponenata primarnog novca bio je siječanjski nominalni pad primarnog novca i blagi rast u veljači u odnosu prema siječnju. Nominalno je primarni novac krajem siječnja iznosio 17,6 mlrd. kuna.

Tijekom četvrtog tromjesečja 2001. uvođenje eura podiglo je razinu gotovog novca. Najveći dio novčanica valuta zemalja članica EMU-a položen je u banke na devizne račune. Manji dio devizne efektive prodan je u mjenjačnicama za kune, povećavši gotov novac, a jedan dio je konvertiran i položen kao kunski depozit u banke. Najizraženiji je bio rast deviznih depozita, a i ostali su novčani agregati (gotov novac i kunski depoziti) rasli snažnije nego što je sezonski uobičajeno. Gotov je novac u posljednjem tromjesečju 2001. rastao

tako intenzivno da je godišnja stopa rasta u tom razdoblju iznosila 66,7%. Stoga, slično kao i kod tečaja, opadanje razine gotovine početkom 2002. znači povratak na nižu, sezonski uobičajenu razinu. Povećana potražnja za gotovinom krajem prošle godine bila je jednokratni i privremeni pomak krivulje potražnje. Sezonski uobičajena povećana potreba za gotovinom podudarila se s imperativom likvidiranja svih zaliha devizne efektive.

Povećanje osnovice za izračun obvezne pričuve bilo je u veljači izuzetno veliko. Osnovica za deviznu obveznu pričuvu povećana je za 7,6 mlrd. kuna, a za kunsku obveznu pričuvu daljnjih 0,4 mlrd. kuna. Iako je rast depozita u siječnju bio vrlo skroman, tek je s izdvajanjem obvezne pričuve u veljači prosinački rast depozita u potpunosti uključen u osnovicu. Osnovica obvezne pričuve izračunava se uključivanjem prosječnog stanja depozita tijekom čitavog mjeseca. Kako se bližio kraj prosinca 2001., rast depozita se ubrzavao, pa je samo djelomično utjecao na osnovicu za izdvajanje obvezne pričuve u siječnju. Dekadne stope rasta depozita u prosincu bile su 1,4%, 3,9% i 5,8%. U obveznu pričuvu u veljači, koja se izdvaja na temelju siječanjske osnovice, u potpunost je uključena visoka razina depozita dosegnuta krajem prosinca 2001. Rast osnovice imao je neto učinak na izdvojenu kunsku i deviznu obveznu pričuvu u iznosu od 0,8 mlrd. kuna.

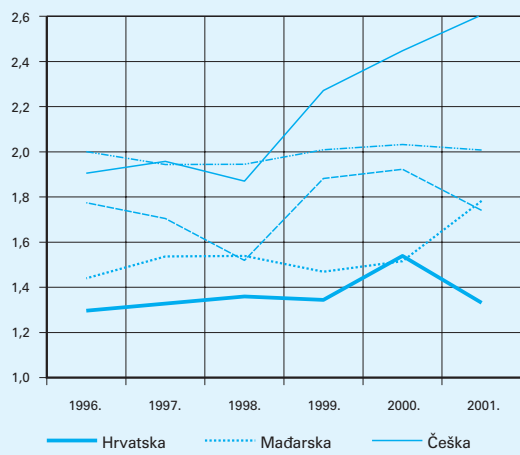
Tijekom siječnja i veljače likvidnost banaka bila je vrlo dobra. Povećano izdvajanje obvezne pričuve, kontinuirane prodaje deviza središnje banke tijekom siječnja kojima se povlačila kunska likvidnost, te oscilacije depozita središnje države nisu narušili dobru likvidnost poslovnih banaka. Povremene oscilacije likvidnosti, koje nastaju tijekom mjeseca zbog izdvajanja obvezne pričuve, isplate mirovina i sl. povećaju potražnju na tržištu novca uz blagi rast kamate stope. To međutim, ne narušava načelno dobru likvidnost sustava. Prosječna razina sredstava na žiroračunima tijekom prve polovice tromjesečja iznosila je 2,4 mlrd. kuna, uz vrlo niske kamatne stope na tržištu novca.

Razinu likvidnosti tijekom prvog tromjesečja ove godine određuje i nekoliko dodatnih čimbenika. Pojačan oprez zbog eventualnih odljeva likvidnosti prema stanovništvu zbog mogućeg većeg podizanja devizne ili kunske gotovine povećava potražnju banaka za primarnim novcem. Recentni podaci pokazuju da su značajniji odljevi po toj osnovi ipak sve manje vjerojatni. Stoga banke polako vraćaju onu komponentu svoje potražnje za primarnim novcem koja se odnosi na spomenuti oprez na uobičajenu razinu. Prosjek sredstava na računima za namiru u veljači bio je manji od siječanjskog prosjeka. Banke također najavljuju povoljnije uvjete kreditiranja. Zbog toga se može očekivati rast potražnje privatnog sektora za kreditima. Prema najavama banaka rast kredita mogao bi se ostvariti uskoro. Stoga je za promptno "puštanje u tečaj" novoodobrenih kredita poduzećima i stanovništvu potrebno održavati adekvatnu razinu likvidnosti. Siječanjski podaci o kreditima, kao i preliminarni podaci za veljaču potvrđuju kreditni rast.

Kretanje tečaja također je donekle djelovalo na razinu slobodnih novčanih sredstava poslovnih banaka na računima za namiru kod HNB-a tijekom prvog tromjesečja. Slobodna sredstva su u negativnoj korelaciji s tečajem. Kod deprecijaci-

Slika 39.

OMJER NOVČANE MASE I PRIMARNOG NOVCA U HRVATSKOJ I U ODABRANIM TRANZICIJSKIM ZEMLJAMA

Izvori: Web stranice središnjih banaka

je tečaja središnja banka prodajom deviza poslovnim bankama povlači kunsku likvidnost što pomaže uravnoteženju razine tečaja. I obratno, otkupom deviza kod aprecijacijskih pritisaka povećava se kunska likvidnost i tečaj konvergira prema ravnotežnoj razini.

Monetarni multiplikator m_1 mjera je snage "poluge" monetarne politike. Omjer novčane mase i primarnog novca iznosio je krajem siječnja 2002. godine 1,3, dok je tijekom prošle godine prosječno iznosio 1,5. Promjene propisa o obveznoj pričuvu značajno su podigle razinu primarnog novca i utjecale na pad monetarnog multiplikatora m_1 krajem prošle godine. Trenutačno, omjer novčane mase i primarnog novca u Hrvatskoj nešto je manji nego u odabranim tranzicijskim zemljama u okružju.

Kunski blagajnički zapisi krajem veljače ove godine iznosili su 3,2 mlrd. kuna, što je blago smanjenje u usporedbi s krajem prosinca 2001. Sredinom siječnja 2002. održana je izvanredna aukcija kunskih blagajničkih zapisa kako bi se uoči devizne aukcije 15. siječnja povukli eventualni viškovi kunske likvidnosti iz sustava. Tada je upisano zapisa u ukupnoj vrijednosti od 86 mil. kuna, a na redovitoj aukciji krajem siječnja upisano je blagajničkih zapisa u ukupnom iznosu većem od 1 mlrd. kuna. Banke tijekom veljače nisu obnovile upis svih dospjelih zapisa, tako da je neto razina upisanih blagajničkih zapisa smanjena. Na aukciji održanoj 27. veljače nastavio se trend blagog smanjenja upisanih blagajničkih zapisa. S obzirom na visoku likvidnost tijekom prvog tromjesečja, može se reći da su banke bile suzdržane u upisivanju blagajničkih zapisa jer su preferirale likvidnije oblike imovine. Inače, iz strukture potražnje za blagajničkim zapisima vidi se pomak prema vrijednosnim papirima dužeg roka dospijeca. Nakon aukcije u veljači, 61% upisanih blagajničkih zapisa bilo je s rokom dospijeca od 15 tjedana, 21% s dospijecom od 10 tjedana, a 18% zapisa ima najkraću moguću ročnost – 35 dana. U drugoj polovini prošle godine došlo je do promjene strukture potražnje. Do tada su banke intenzivnije upisivale blagajničke zapise s kraćim rokom dospijeca. Dobra likvidnost sustava u cjelini, naznake dubljeg i likvidnijeg sekundarnog tržišta, sve

veći broj institucionalnih investitora kojima odgovaraju instrumenti duže ročnosti te za oko 1 postotni bod viša kamatna stopa na zapise s najdužim rokom dospijeca nego na zapise s najkraćim rokom dospijeca čimbenici su koji su promijenili strukturu potražnje za zapisima.

Depoziti države su tijekom siječnja jako oscilirali. Jedan od razloga takvom kretanju je povećanje obuhvata, razvoj i usavršavanje državne riznice. Od početka ove godine uključeni su u državnu riznicu dodatni proračunski korisnici, a nekim od postojećih korisnika su sredstva koja su još imali kod poslovnih banaka preseljena na račun kod središnje banke. To je uzrokovalo povećanje depozita države i njihovo izraženije osciliranje. S druge strane, tehničke poteškoće i privikavanje proračunskih korisnika na novi sustav uzrokovali su neka kašnjenja u isplata, koja su zatim, nagomilana, uzrokovala nagli pad iznosa sredstava na računa središnje države. To se odrazilo i na promjene likvidnosti poslovnih banaka, jer je uredan protok sredstava između države, bankovnog sustava i privatnog sektora bio poremećen. Međutim, banke su bile sposobne vlastitom likvidnošću apsorbirati sve fluktuacije, tako da je ravnoteža novčanog tržišta očuvana. Već prema kraju siječnja, a pogotovo tijekom veljače, stanje sredstava na žiro-računima države vratilo se na sezonski uobičajenu razinu uz normalne oscilacije tijekom mjeseca. Prosječna razina depozita države kod središnje banke tijekom siječnja iznosila je 1,5 mlrd. kuna, uz standardnu devijaciju od 0,6, dok je tijekom veljače prosječna razina porasla na 1,7 mlrd. kuna, uz smanjivanje standardne devijacije od 0,2. Potpuno uključivanje svih proračunskih korisnika u državnu riznicu važno je i sa stajališta fiskalne politike i sa stajališta monetarne politike. Razina i volatilnost državnih depozita, kao i dinamika plaćanja državnih obveza utječu na likvidnost bankovnog sustava i privatnog sektora u cjelini. Pravilna procjena te dinamike značajna je za uspješno upravljanje likvidnošću bankovnog sustava. Dopršenje cjelovitog sustava riznice i njegova analitička nadgradnja s projekcijom priljeva i odljeva proračunskih sredstava jednako su važni i fiskalnoj i monetarnoj politici.

Monetarna i kreditna kretanja

Glavni ekonomski događaj u svijetu, uvođenje novčanica eura početkom 2002. godine, obilježio je i monetarna kretanja u Hrvatskoj posljednjih nekoliko mjeseci. Građani su iskoristili najjednostavniji oblik konverzije u euro pologom strane efektive u poslovne banke, što je dovelo do velikog rasta deviznih depozita krajem 2001. godine. Ulaskom strane efektive u bankovni sustav, koja se i prije nalazila u Hrvatskoj, povećale su se bilance banaka. Banke će prikupljena sredstva plasirati dalje, pa možemo govoriti o podizanju "kvalitete" toga novca. Tijekom siječnja nastavljen je rast većine sezonskih monetarnih veličina, pri čemu je važno naglasiti da je siječanj obično obilježen sezonskim nominalnim smanjivanjem dijela agregata, koji je u siječnju 2002. bio mnogo manje prisutan nego inače.

Ukupna likvidna sredstva (M_4), najšire definiran monetarni agregat koji u sebi sadrži novčanu masu i ukupne kunske i devizne depozite (štedne i oročene), najbolje odražavaju ukupna monetarna kretanja u Hrvatskoj. U posljednjem

tromjesečju 2001. godine ukupna likvidna sredstva zabilježila su snažno ubrzanje rasta, što je posljedica rasta deviznih depozita, koji čine više od 65% M4. Rastu M4 pridonosi i rast kunkskih komponenata, koje su porasle tek nešto manje od deviznih depozita. Tijekom posljednjeg tromjesečja realna desezonirana vrijednost M4 porasla je čak 17,2% (što odgovara stopi rasta od 89% na godišnjoj razini), od čega je polovica zabilježena u prosincu. Usporedbe radi, stopa rasta M4 od početka 2000. do rujna 2001. preračunata na godišnju vrijednost iznosila je 28%. Da se nastavlja rast monetarnih agregata i u ovoj godini, pokazuje i rast M4 u siječnju 2002. godine, kada je M4 nominalno povećan za 1,7% (što odgovara stopi rasta od 22% na godišnjoj razini). Krajem siječnja nominalno je M4 iznosio 108,6 mlrd. kuna uz godišnju stopu rasta od 46,7%.

Na kretanje novčane mase M1 snažan utjecaj ima sezona. Sezonski je uobičajeno da krajem godine, s povećanjem osobne potrošnje (u trgovini na malo), M1 nominalno raste, da bi u siječnju uslijedio značajniji pad. Tako u posljednjem tromjesečju 2001. godine novčana masa bilježi ubrzanje rasta i nominalne i desezonirane vrijednosti. Ubrzanje rasta M1 u posljednjem tromjesečju 2001. godine odraz je ne samo pojačane zamjene strane efektivne u kune nego i oporavka M1, koji je u trećem tromjesečju bio znatno usporen, što je bila posljedica valutne supstitucije depozita poduzeća u kolovozu. Tada su, prisjetimo se, poduzeća iskoristila liberalizaciju deviznog zakona i znatno povećala svoje devizne depozite. Tako je rast realne desezonirane vrijednosti M1 preračunat na godišnju vrijednost u posljednjem tromjesečju 2001. iznosio 72%, dok je u razdoblju od siječnja 2000. do rujna 2001. iznosio 16%. Rast realne vrijednosti M1, koji traje posljednje dvije godine, odražava rast gospodarske aktivnosti. Rast novčane mase nastavljen je i u siječnju kada je njezina desezonirana vrijednost povećana za 2,5% (ili 34% na godišnjoj razini), dok sezonom uvjetovano nominalno smanjenje iznosi 1,3 mlrd. kuna ili 5,5%. Na rast desezonirane vrijednosti M1 u siječnju najviše je utjecalo povećanje desezonirane vrijednosti gotovog novca u optjecaju, dok desezonirana vrijednost de-

pozitnog novca stagnira. Krajem siječnja novčana masa nominalno je iznosila 22,4 mlrd. kuna, što je 34,0% više nego u siječnju prošle godine.

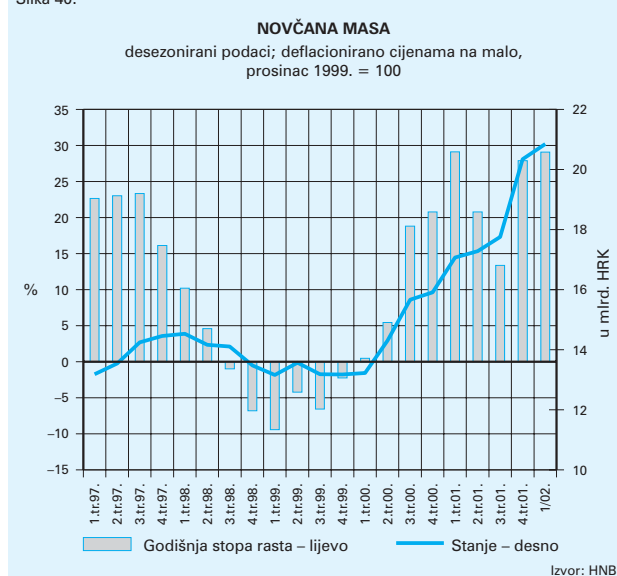
Uvođenje eura snažno je utjecalo na kretanje gotovog novca u optjecaju. U trećem tromjesečju 2001. godine zabilježeno je veliko ubrzanje rasta gotovog novca, kada je realna desezonirana vrijednost gotovog novca porasla 11,1% (što odgovara stopi od 55% na godišnjoj razini). Usporedbe radi, tijekom prvih devet mjeseci 2001. godine gotov novac u optjecaju rastao je po godišnjoj stopi od 18%. U siječnju 2002. godine gotov novac sezonski nominalno pada, ali znatno sporije nego u prethodnim godinama, tako da je prisutan nastavak rasta desezonirane vrijednosti od 5,6% (što odgovara godišnjoj stopi od 93%). Na zadržavanje visoke razine gotovog novca u siječnju utječe neizvjesnost građana povezana s uvođenjem novčanica eura, te pojačana konverzija deviza u kune tijekom prosinca. Krajem siječnja gotov novac u optjecaju iznosio je 8,3 mlrd. kuna, što je 39,7% više nego u siječnju prošle godine.

Depozitni je novac u posljednjem tromjesečju 2001. godine rastao čak i brže nego gotov novac. U tom je razdoblju desezonirana realna vrijednost depozitnog novca rasla po stopi koja odgovara godišnjoj stopi rasta od 93%. Pritom je na ubrzanje rasta depozitnog novca u četvrtom tromjesečju značajno utjecao i oporavak depozitnog novca (poduzeća), koji je bio jako opao tijekom kolovoza. Međutim, za razliku od gotovog novca, kretanja depozitnog novca tijekom siječnja bila su sezonski uobičajena, tako da, uz sezonski pad nominalne vrijednosti, desezonirana vrijednost bilježi jedva zamjetan rast. Na pad nominalne vrijednosti depozitnog novca u siječnju najviše je utjecao pad depozitnog novca poduzeća, koja su tada povećala svoje kunske i devizne depozite. Početkom 2002. godine došlo je do preseljenja računa fondova iz poslovnih banaka u državnu riznicu, što je smanjilo i promijenilo dinamiku depozitnog novca. Tako je, suprotno uobičajenom kretanju, depozitni novac države zabilježio značajnije smanjenje krajem siječnja, što se odrazilo i na konačnu vrijednost depozitnog novca za siječanj. Krajem siječnja depozitni je novac iznosio 14,1 mlrd. kuna, što je 30,8% više nego u siječnju 2001. godine.

Kretanje kunkskih depozita u prošloj godini, kao i kretanje depozitnog novca, određeno je kretanjem depozita poduzeća. Dok kunkski depoziti stanovništva postojano rastu, kretanje ukupnih kunkskih depozita određuju prije svega kunkski depoziti poduzeća. Nakon što su u trećem tromjesečju kunkski depoziti poduzeća pali ispod optimalne razine zbog rasta deviznih depozita poduzeća, u četvrtom tromjesečju dolazi do njihova oporavka. Tako je, nakon pada realne desezonirane vrijednosti kunkskih depozita u trećem tromjesečju 2001. godine od 5,3%, u četvrtom tromjesečju zabilježen njihov rast od 13,8%. Početkom 2002. godine nastavlja se rast kunkskih depozita uz siječanski rast desezonirane vrijednosti od 6,7%, čime je uspostavljena standardna razina kunkskih depozita poduzeća. Krajem siječnja kunkski depoziti iznosili su 11,4 mlrd. kuna, što je 35,1% više nego u siječnju 2001. godine.

Kao što je već naglašeno, monetarna kretanja krajem 2001. godine obilježio je rast deviznih depozita, prije svega deviznih depozita stanovništva. Rast deviznih depozita sta-

Slika 40.

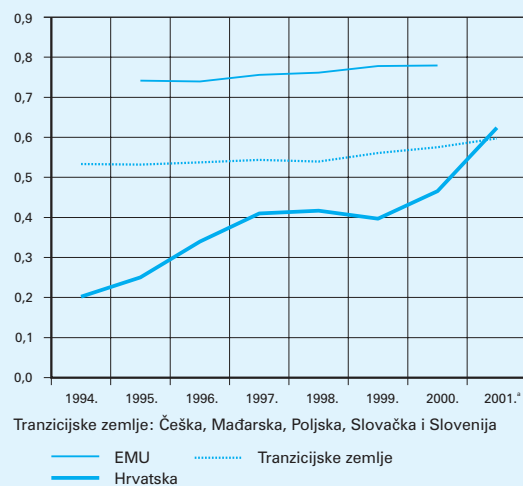
novništva ubrzan je polaganjem gotovine valuta država članica EMU koje prestaju vrijediti početkom 2002. godine u banke. Devizni depoziti stanovništva su u posljednjem tromjesečju 2001. godine povećani za gotovo 2 mlrd. EUR ili za 29,0%, od čega samo u prosincu za 1,3 mlrd. EUR (najveći je rast zabilježen krajem prosinca). Kako su devizni depoziti poduzeća tijekom posljednjeg tromjesečja 2001. godine realno stagnirali (zbog značajnog smanjenja u prosincu), ukupni devizni depoziti u tom su razdoblju realno povećani za 24,4%.

Budući da je rast deviznih depozita krajem godine bio posljedica polaganja devizne efektivne u banke radi konverzije u euro, postavljalo se pitanje koliko će se novopoloženih depozita zadržati u bankovnom sustavu nakon uvođenja eura. Raspoloživi podaci za siječanj međutim ne upućuju na znatniji odljev deviznih depozita stanovništva. Štoviše, tijekom siječnja ukupni devizni depoziti, ako se isključi utjecaj tečaja, bilježe blagi rast od 0,8%, pri čemu depoziti stanovništva stagniraju, a depoziti poduzeća rastu (nakon smanjenja tijekom prosinca). Istodobno, primjetno je znatno dinamičnije kretanje deviznih depozita stanovništva tijekom mjeseca. To pokazuje da, iako je u siječnju došlo do povlačenja dijela deviznih depozita stanovništva položenih krajem prošle godine, devizni depoziti stanovništva položeni u siječnju odgovaraju iznosu povučenom u istom mjesecu, što povećava vjerojatnost da će se povećana razina deviznih depozita zadržati u bankama. Pritom treba naglasiti da u siječnju devizni depoziti stanovništva obično rastu, prije svega kao posljedica deviznog priljeva krajem prosinca, dok je ove godine bilo prisutno i polaganje strane gotovine radi konverzije i nakon 31. prosinca 2001. Krajem siječnja devizni depoziti iznosili su 74,9 mlrd. kuna, što je 53,0% više nego u siječnju 2001. godine. Usporedbe radi, devizni depoziti su u 2000. godini porasli 26,9%.

Ostvarena visoka stopa rasta M4 u 2001. dovela je do nastavka rasta udjela toga najširega monetarnog agregata u BDP-u, koji predočava mjeru razvijenosti financijskog sustava (financial deepening). Tako Hrvatska od svih tranzicijskih zemalja bilježi najbrži rast udjela najširega monetarnog agregata u BDP-u. Po udjelu svoga najšireg monetarnog agregata u

Slika 42.

UDIO NAJŠIREGA MONETARNOG AGREGATA U BDP-U stanje krajem godine

* Procijenjena vrijednost

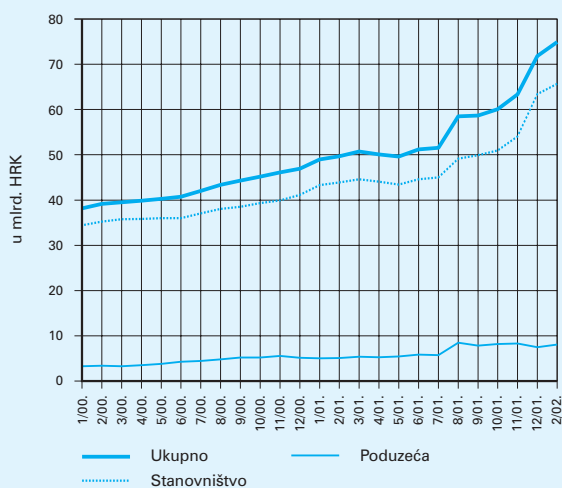
Izvori: HNB i WIW

BDP-u Hrvatska je, krenuvši 1994. godine sa samog dna, dostigla prosjek za tranzicijske zemlje. Krajem 2001. taj je udjel za Hrvatsku iznosio 62%, što je na razini Slovenije i Slovačke, a samo Češka ima veći udio. Države u tranziciji razvojem svoga financijskog tržišta polako se približavaju EMU-u.

Opisani rast pasive bankovnog sustava, prije svega deviznih depozita, doveo je do rasta bilanci banaka, tj. ukupnih sredstava kojima bankovni sustav raspolaže. U takvim se uvjetima poslovne banke nalaze pred izazovom kako plasirati nova sredstva. Ubrzo je, posebice krajem prosinca, porast izvora sredstava banaka doveo do povećanja neto inozemne aktive poslovnih banaka, djelomično i stoga što je za povećanje domaćih plasmana potrebno određeno vrijeme. Plasmanom sredstava u inozemstvo poslovne banke ostvaruju znatno manje (ali sigurnije) prinose nego ako ta sredstva plasiraju u zemlji, tako da će rast bilanci vjerojatno biti veliki poticaj nastavku rasta domaćih ulaganja, što su poslovne banke najavile i na što upućuju već i podaci za siječanj. Poslovne banke imaju i

Slika 41.

EFEKTIVNI DEVIZNI DEPOZITI PO SEKTORIMA stalni tečaj 31. XII. 2000.

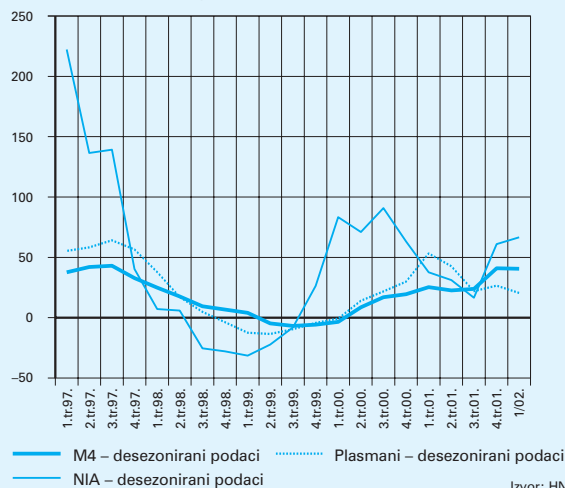

Izvor: HNB

Slika 43.

UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA, PLASMANI I NETO INOZEMNA AKTIVA

godišnja stopa promjene; deflacionirano cijenama na malo
prosinac 1999. = 100

Izvor: HNB

mogućnost supstituirati inozemne izvore sredstava domaćima, tj. vratiti dio inozemnih kredita.

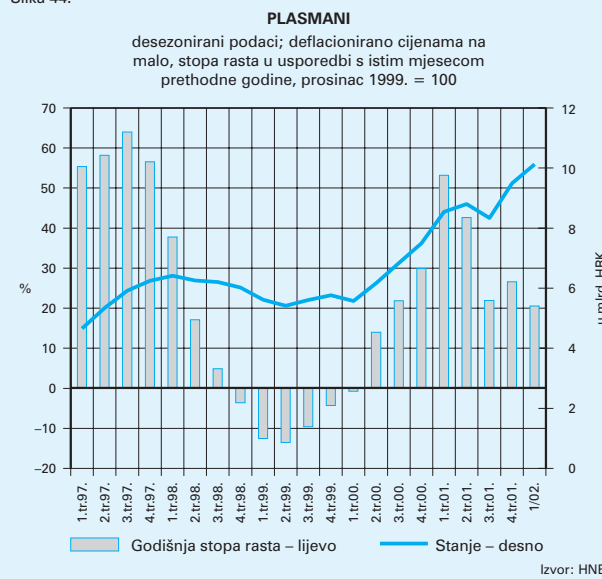
Povećanje deviznih depozita ubrzo se odrazilo na povećanje neto inozemne aktive (NIA) bankovnog sustava, koja je tijekom posljednjeg tromjesečja povećana za 14,2 mlrd. kuna, od čega samo u prosincu za 9,1 mlrd. kuna. Rast je najvećim dijelom uzrokovalo povećanje NIA-e poslovnih banaka, koja je porasla čak za 11,4 mlrd. kuna, dok je rastu pridonio i HNB otkupom povećane ponude deviza povećavajući svoju neto inozemnu aktivu za 2,8 mlrd. kuna. Rast NIA-e poslovnih banaka posljedica je, prije svega, rasta inozemne aktivne poslovnih banaka u inozemstvu koja je tijekom toga razdoblja povećana za 12,2 mlrd. kuna ili za 58,9%, dok je inozemna pasiva poslovnih banaka povećana samo za 0,8 mlrd. kuna. Od ukupnog povećanja inozemne aktive poslovnih banaka zabilježenog na kraju godine više od polovice (6,2 mlrd. kuna) odnosio se na povećanje efektivnoga stranog novca položenog u banke posljednjih dana prosinca, za čije je otpremnje bilo potrebno nekoliko dana, što se vidi i u smanjenju efektivnoga stranog novca početkom siječnja. Dodatnih 43% rasta inozemne aktive poslovnih banaka (5,2 mlrd. kuna) odnosilo se na rast depozita kod stranih banaka. Tijekom siječnja došlo je do smanjenja NIA-e poslovnih banaka za 2,4 mlrd. kuna, ponajprije zbog smanjenja inozemne aktive za 6,1%. Dio toga smanjenja može se pripisati otplati dugova Londonskom klubu dospjelih u siječnju, ali i rastu domaćih plasmana. Početkom siječnja je "izvezena" strana efektivna država članica EMU-a prikupljena krajem prosinca, uz istodobno povećanje depozita kod stranih banaka.

Neto domaća aktiva (NDA), koja prikazuje neto ulaganja poslovnih banaka u Hrvatskoj, tijekom prošle godine snažno je rasla, nakon pada u 1999. i blagog oporavka u 2000. godini. Tako je tijekom 2001. godine NDA porasla 30,5%, dok je rast u 2000. godini iznosio 10,1%. U posljednjem tromjesečju NDA je porasla 6,6%, što odgovara godišnjoj stopi rasta od 21%. Povećani izvori sredstava poslovnih banaka omogućuju nastavak rasta NDA. Tako već podaci za siječanj pokazuju rast NDA od 6,1%, iako tu stopu rasta treba uzeti s oprezom jer je u istom razdoblju tečaj kune prema euru deprecirao 2,7%. Krajem siječnja NDA je iznosila 61,3 mlrd. kuna, što je 30,5% više nego u siječnju 2001. godine.

Najznačajnija komponenta NDA jesu plasmani ostalim sektorima, koji su tijekom 2001. godine porasli 23,0% (rast u 2000. godini iznosio je 8,9%). U posljednjem tromjesečju 2001. godine plasmani su nominalno porasli 4,8% (što odgovara godišnjem rastu od 21%). Ako se isključi utjecaj tečaja, njihov je rast iznosio 6,4%. Tijekom siječnja plasmani ostalim sektorima nominalno su porasli 3,2%. Ako se isključi utjecaj tečaja, rast plasmana iznosio je 0,9%. Porast desezonirane vrijednosti plasmana u siječnju iznosio je 1,8%, što odgovara prosječnoj mjesečnoj stopi rasta plasmana ostvarenoj u prošloj godini. Početkom godine banke su najavile značajnije pojeftinjenje kredita i uvođenje novih kreditnih proizvoda, tako da se može očekivati nastavak rasta plasmana i u budućnosti.

Među plasmanima ostalim sektorima najveći udio od oko 90% imali su krediti. U strukturi kredita, kunski krediti čine 15%, krediti s valutnom klauzulom 72% i devizni krediti 13%.

Slika 44.

Ovakva struktura plasmana odražava valutnu strukturu pasive bankovnog sustava u kojoj devizni izvori sredstava (inozemna pasiva i devizni depoziti) dominiraju s udjelom od 66%.

Krediti poduzećima iznosili su na kraju 2001. godine 38,3 mlrd. kuna i činili su 56% kredita ostalim sektorima. Krediti stanovništvu iznosili su 30,1 mlrd. kuna ili 44%. Udio stanovništva značajno se povećao tijekom proteklih nekoliko godina zbog toga što su kod kredita stanovništvu zabilježene više stope rasta, što se prije svega može objasniti manjom ponudom kreditnih proizvoda i manjom zaduženosti stanovništva u prošlosti. Poslovne su banke tako u sektoru stanovništva našle novo tržište koje su u proteklim godinama osvajale. Stopa rasta kredita poduzećima u 2000. godini iznosila je 1%, a stanovništvu 21%, da bi u 2001. godini porasla na 21% poduzećima i 29% stanovništvu. Pritom su tijekom četvrtog tromjesečja 2001. godine krediti poduzećima prvi put rasli brže od kredita stanovništvu na tromjesečnoj razini (preračunato na godišnju stopu: 20% i 16%), a nešto brži rast kredita poduzećima nastavljen je i u siječnju (16% i 15%). Ovakva kretanja upućuju na investicijsku aktivnost i rast proizvodnje u idućem razdoblju.

U svrhu razmatranja postojeće zaduženosti ostalih sektora u Hrvatskoj, uspoređena je razina zaduženosti sektora poduzeća i države s tranzicijskim državama i EMU-om. Kao mjera zaduženosti nekog sektora korišten je udjel kredita toga sektora u BDP-u. Ostali oblici plasmana, prije svega obveznice (i inozemni krediti), nisu tako značajni na slabije razvijenim tržištima kapitala kao u državama u tranziciji, pa su izostavljeni. Iz priloženih grafikona vidi se da je razina zaduženosti poduzeća i stanovništva u EMU-u značajno viša nego u državama u tranziciji što je posljedica razvijenijeg bankarskog sektora, ali i višega ukupnog dohotka koje omogućava i veće zaduživanje. Podaci za Hrvatsku pokazuju da je zaduženost poduzeća na razini ostalih država u tranziciji, dok je zaduženost stanovništva u Hrvatskoj dvostruko veća. Viša razina zaduženosti stanovništva može se djelomično objasniti time da se u podacima za Hrvatsku u stanovništvo ubrajaju i obrtnici, no unatoč tome prisutan je vrlo strmi trend rasta zaduženosti stanovništva. Ova usporedba potkrjepljuje kretanje tijekom proteklih nekoliko mjeseci i upućuje na nastavak brzog rasta kredita

Okvir 2. Koliko je strane gotovine kolalo u Hrvatskoj uoči gotovinske konverzije?

Neslužbeno korištenje strane valute kao sredstva pričuve vrijednosti, mjere vrijednosti, a katkad i kao transakcijskog sredstva pripada jednom od onih obilježja hrvatskog gospodarstva koja su najjače utjecala na odabir tečajnog režima i način vođenja monetarne politike. Neslužbeno kolanje stranih valuta, među kojima je prednjačila njemačka marka, unatoč važnosti za monetarnu politiku zbog duge povijesti te pojave i veličine prekograničnih tokova gotovine u obliku turističkih priljeva i transfera iseljenika, bilo je izvan dosega službene statistike. Ta pojava nije svojstvena samo Hrvatskoj, već i mnogim drugim tranzicijskim zemljama te Turskoj. Seitz¹² (1995) je u jednom od rijetkih radova koji su se bavili tom problematikom upotrebom indirektnih metoda ocijenio kako se sredinom devedesetih između 30 i 60 posto gotovine njemačkih maraka nalazilo izvan Njemačke, što je potvrdilo razmjere fenomena.

Gotovinska konverzija nacionalnih valuta zemalja članica EMU-a u euro bila je jedinstvena prilika za mjerenje količine gotovine valuta zemalja članica EMU-a u optjecaju izvan tih zemalja, pa tako i u Hrvatskoj. Kako se distribucija gotovine eura katkad vršila s pomoću vrlo dugih lanaca banaka koji se neće moći u potpunosti rekonstruirati, a u njoj su često sudjelovale i poslovne banke iz zemalja izvan EMU-a (primjerice iz Velike Britanije i Švicarske), jedina mogućnost mjerenja tokova gotovine ostaje u zemljama korisnicama. U Hrvatskoj je uoči konverzije postojala statistička osnova kojom su se prikupljali podaci o tokovima strane gotovine kroz bankovni sustav. Naše procjene količine gotovine koja je kolala uoči konverzije počivat će upravo na tim podacima.

Nedugo nakon početka medijske kampanje HNB-a, već u listopada prošle godine, mogao se zamijetiti povećan dotok strane gotovine u poslovne banke, uglavnom polaganjem na devizne račune, koji je nagovijestio što se može očekivati do kraja godine. Zaista, ti su tokovi tijekom sljedećih mjeseci višestruko povećani, a pred sam kraj godine ispred poslovnica banaka stvarali su se redovi građana koji su gotovinu valuta zemalja članica EMU-a željeli položiti u poslovne banke i na taj način izbjeći troškove konverzije.

Kako bismo procijenili količinu strane gotovine koja je ušla u bankovni sustav radi konverzije, usporedili smo stvarne tokove gotovine u razdoblju od listopada, kada je značajniji učinak te pojave prvi put uočen, pa sve do kraja 2001. s prognozom tokova koji bi se ostvarili da nije bilo konverzije. Kako bi procjena bila što pouzdanija, koristili smo dvije različite metode prognoze tokova gotovine u posljednjem tromjesečju. Prva prognoza učinjena je vrlo jednostavnom metodom – s pomoću linearnog trenda i mjesečnih indikatorskih (dummy) varijabla, a druga korištenjem Tramo-Seats metode inkorporirane u istom statistički paket EU.

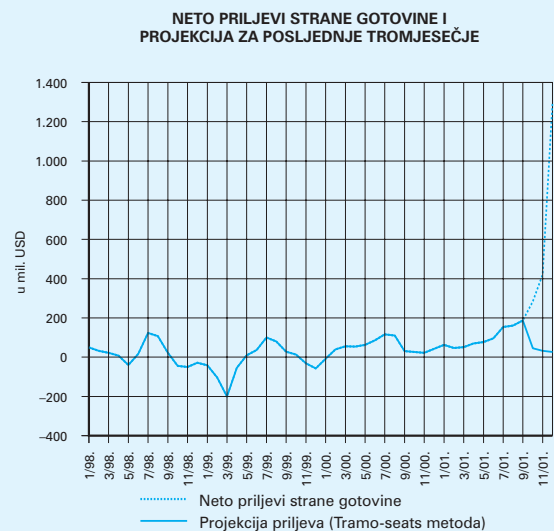
Tablica 1. Procjena učinka uvođenja eura s pomoću tokova strane gotovine, u milijunima USD

Procjena s pomoću linearnog trenda i mjesečnih indikatorskih (dummy) varijabla	Procjena s pomoću Tramo-seats metode
1.932	1.893

Izvor: Izračun na temelju opisanih modela

12 Seitz, F. (1995) The Circulation of Deutsche Mark Abroad, Discussion Paper 1/95, Economic Research Group of the Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, Federal Republic of Germany

Slika 45.

Kao što se vidi, obje procjene kreću se vrlo blizu iznosu od 1,9 mlrd. USD, odnosno oko 2,1 mlrd. EUR. Reziduali između stvarnih priljeva strane gotovine u banke i procjene značajni su i visoki za sva tri mjeseca. Procijenjeni priljev strane gotovine zbog konverzije u listopadu bio je veći od 200 mil. USD, u studenome je dosegnuo 400 mil. USD, dok se u prosincu penje gotovo na 1,3 mlrd. USD. Prema strukturi priljeva, gotovo 90% toga iznosa položeno je u banke u obliku deviznog depozita, dok je tek nešto više od desetine iznosa bilo pretvoreno u kune.

Na kraju, valja se osvrnuti i na nedostatke procjene. Prvo, ne postoje precizni pokazatelji o stranoj gotovini što su je Hrvati odnijeli u inozemstvo radi konverzije, iako je sasvim vjerojatno kako je njezin iznos zanemariv zbog putnih troškova i rizika od zapljene (uz činjenicu da su i u zemljama EU financijske institucije uzimale osobne podatke za konverziju većih iznosa gotovine). Nadalje, budući da konverzija traje do kraja veljače, postoji mogućnost priljeva gotovine nacionalnih valuta zemalja članica EMU-a i tijekom prva dva mjeseca 2002. godine. Tako je i početkom siječnja zabilježen pojačan priljev tih valuta u banke, ali na bitno nižoj razini nego krajem prosinca. U prvih deset dana siječnja priljev tih valuta i eura iznosio je oko 280 mil. USD, da bi u drugoj dekadi pao na 190 mil. USD, dok je u istom razdoblju lani bio na razini od ukupno 260 mil. USD. S druge strane, procjena bi bila previsoka kad bi stvarni priljevi gotovine u poslovne banke, u odsutnosti konverzije, nadmašili projekciju. Međutim, kako su neto priljevi gotovine u proteklih nekoliko godina, osim u ljetnim mjesecima, bili na niskoj razini, čini se da je i margina moguće pogreške vrlo mala.

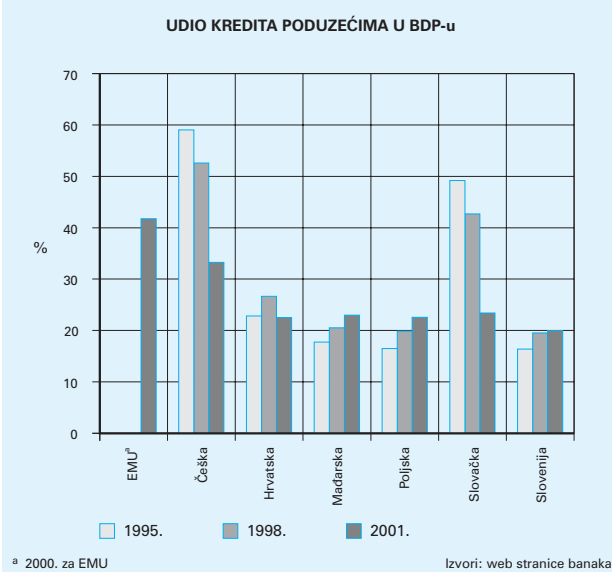
Početak siječnja bilježi se nešto pojačana potražnja za gotovinom eura u odnosu na uobičajenu za to doba godine – bruto odljev eura iz bankovnog sustava u prvih deset dana siječnja iznosio je oko 250 mil. USD, a u drugoj dekadi pada na 200 mil. USD, dok je odljev valuta zemalja članica EMU-a u istom razdoblju prošle godine ukupno iznosio oko 230 mil. USD. S obzirom na priljeve gotovine tih valuta krajem prošle godine, pojačani odljevi eura početkom ove godine su praktično zanemarivi, a banke potražnju zadovoljavaju bez ikakvih problema koristeći uhodane opskrbe kanale.

odobrenih sektoru poduzeća nego sektoru stanovništva.

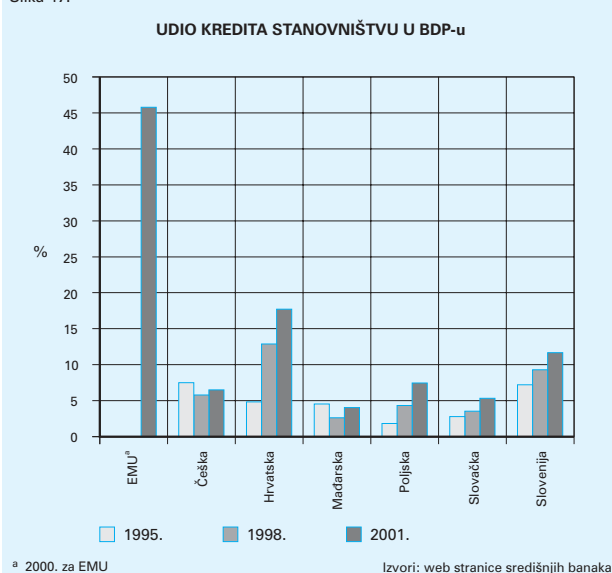
Neto potraživanja od središnje države u 2001. godini rastu mnogo sporije od plasmana ostalim sektorima, što je posljedica odluke da će se proračunski manjak financirati prije svega

zaduživanjem u inozemstvu. Tako su tijekom 2001. godine neto potraživanja od središnje države povećana za 14,1%, pri čemu su plasmani državi povećani samo za 5,7%. Glavnina rasta zaduženja ostvarena je početkom prošle godine pojača-

Slika 46.

Slika 47.

nim izdavanjem trezorskih zapisa, dok su neto potraživanja od države u posljednjem tromjesečju čak smanjena za 1,0%. Povećanje neto potraživanja od države u siječnju 2002. za 19,5% može se pripisati, prije svega, sezoni jer je uobičajeno da tada država ostvaruje slabije porezne prihode. Štoviše, rast zaduženosti u siječnju 2002. manji je od rasta zaduženosti u prošloj godini, što se iskazuje i u smanjenju međugodišnje stope rasta sa 14,1% krajem prosinca na 10,1% krajem siječnja. Također je došlo i do pripojenja računa fondova jedin-stvenom računu središnje države te se osjeća posljedica mirovinske reforme. Siječanjski porast zaduženosti države odnosi se prije svega na rast trezorskih zapisa i obveznica u vlasništvu banaka. Krajem siječnja 2002. neto plasmani središnjoj državi iznosili su 15,3 mlrd. kuna, što je 10,7% manje nego u siječnju 2001. godine. Istodobno su plasmani središnjoj državi iznosili 22,3 mlrd. kuna, uz međugodišnji rast od 7,4%, a depoziti države kod banaka 7,0 mlrd. kuna, uz međugodišnje smanjenje od 0,8%.

Tržište novca

U četvrtom tromjesečju 2001. došlo je do smirivanja aktivnosti na novčanom tržištu. Kamatne stope snižene su i u dnevnoj trgovini i u noćnoj trgovini, a ukupni je promet tijekom cijelog tromjesečja smanjen. Smirivanje je posljedica dobre likvidnosti bankovnog sustava i privikavanja banaka na novi režim obvezne pričuve koji je uveden krajem trećeg tromjesečja (izdvajanje dijela devizne obvezne pričuve u kunama). Posljedice konverzije valuta zemalja članica EMU-a euro i slijevanja deviza u bankovni sustav osjetile su se na novčanom tržištu tek u siječnju 2002. Promet je u noćnoj trgovini porastao, ali kamatne stope nisu rasle, dapače još su pale. Naime, HNB je tijekom studenoga i prosinca 2001. deviznim intervencijama zaustavljao aprecijacijske pritiske na kunu i tako povećavao kunsku likvidnost. Tijekom siječnja kuna je počela deprecirati, pa su intervencije bile usmjerene na povlačenje kuna. Dijelom zbog intervencija, a dijelom i zbog toga što se povećanjem devizne depozitne osnovice povećao i iznos devizne obvezne pričuve u kunama pojačale su se i aktivnosti banaka na novčanom tržištu (ponajprije noćnom).

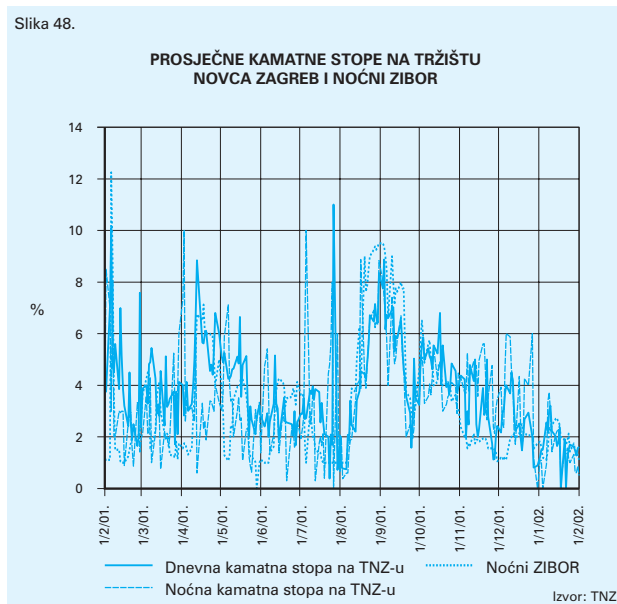
Kamatne stope na blagajničke zapise u kunama padale su tijekom posljednjeg tromjesečja 2001., a upis je rastao zbog jako dobre likvidnosti bankovnog sustava, no uzroke treba tražiti i u smanjivanju kamatnih stopa na depozite u bankama i rastu samih depozita. Zbog istoga je razloga rastao upis trezorskih zapisa, bez obzira na znatan pad kamatnih stopa na te vrijednosnice. Kamatne stope na blagajničke zapise u stranim valutama slijedile su pad kamatnih stopa na svjetskim tržištima, koji je zaustavljen tek polovicom siječnja 2002. Stanje upisa tih vrijednosnica bilo je naglo povećano od kolovoza do listopada 2001. pod utjecajem deprecijacije kune, a zatim je tijekom razdoblja ubrzanog rasta depozita i aprecijacijskih pritisaka na kunu malo palo, ali i ostalo na vidljivo višoj razini nego tijekom ljeta.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka imaju i dalje trend pada, iako je malo ublažen posljednjih mjeseci 2001. Najave banaka u 2002. govore o daljnjem smanjivanju aktivnih kamatnih stopa pod utjecajem rasta depozita u bankama, ali ponajprije na kredite stanovništvu. Kamatne su stope na kratkoročne kredite poduzećima tijekom druge polovice 2001. ipak malo stagnerale, nakon što su primjetno pale krajem 2000. i u prvoj polovici 2001. Pasivne su kamatne stope tijekom posljednjeg tromjesečja nastavile padati, pritom se razlika aktivnih i pasivnih kamatnih stopa u početku blago povećala, a zatim se potpuno ustalila.

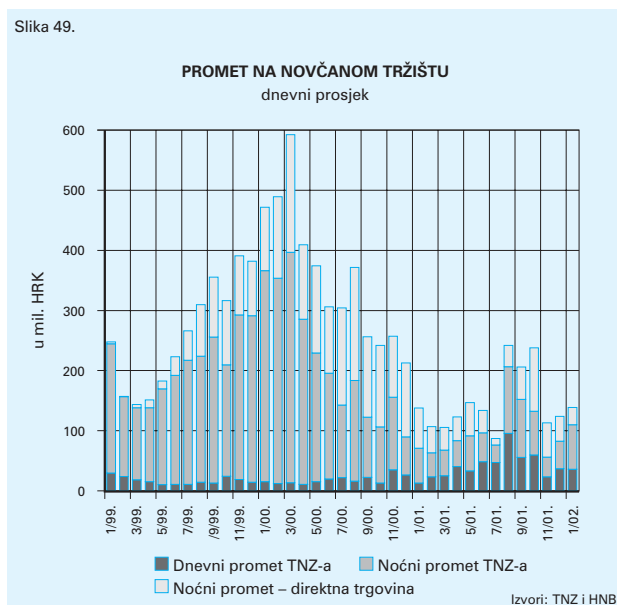
Kamatne stope na tržištu novca

Kamatne stope na novčanom tržištu znatno su snižene tijekom četvrtog tromjesečja 2001. i tijekom siječnja 2002. Prosječna mjesečna kamatna stopa u dnevnoj trgovini pala je s prosječne razine od 3,9% u četvrtom tromjesečju na 1,9% u siječnju. U pojedinim danima intenzivne trgovine u drugoj polovici trećeg tromjesečja 2001. kamatna je stopa prelazila i 8%, dok je krajem četvrtog tromjesečja i u siječnju 2002., nakon stabilizacije likvidnosti banaka, padala i ispod 1%. Dnev-

Slika 48.

Slika 49.

na trgovina obuhvaća različite ročnosti pozajmica, ali su najčešće ugovarane (oko 80% trgovine) pozajmice uz opoziv koje imaju vrlo nisku kamatnu stopu. Niska razina kamatnih stopa tih pozajmica posljedica je prava vjerovnika da traži povrat pozajmice u slučaju potrebe. Zbog toga vjerovnici kad je novčano tržište plitko, daju prednost ovoj vrsti aranžmana na štetu cijene. U noćnoj trgovini, koja obuhvaća samo noćne pozajmice, kamatne su stope pale s prosječne razine od 3,9% u četvrtom tromjesečju na 1,6% u siječnju 2002. U direktnoj međubankovnoj trgovini ta je razina u siječnju bila oko 1,3%.

Dobra likvidnost bankovnog sustava tijekom četvrtog tromjesečja 2001. utjecala je na osjetno smanjenje prometa na novčanom tržištu u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. U listopadu je još bio visok (237,6 mil. kuna prosječno na dan), međutim već u studenome je pao više nego dvostruko (113,3 mil. kuna na dan). Nešto je veća razina ostvarena krajem siječnja 2002. godine (138,8 mil. kuna). Taj mali porast prometa u siječnju (12,2%) u usporedbi s prosincem 2001.

može se tumačiti kao posljedica intervencija HNB-a kako bi povukao kune zbog deprecijacije. To je natjeralo banke da pojačaju svoje aktivnosti na novčanom tržištu.

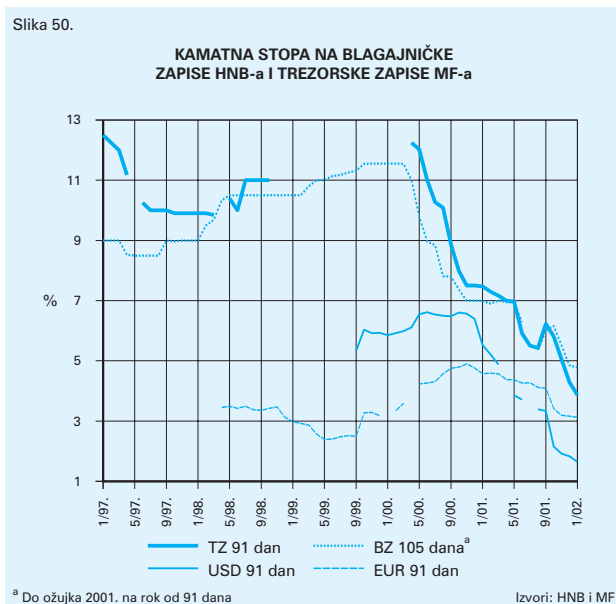
Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnica

Kamatne stope na kunske blagajničke zapise HNB-a i na trezorske zapise Ministarstva financija padale su od kraja trećeg tromjesečja 2001. U siječnju 2002., međutim, kamatne su stope na kunske blagajničke zapise (najkraći rok dospijea od 35 dana) povećane. No, banke nisu ponovno upisale sve dospjele zapise, već je smanjeno stanje upisa. Kamatne su stope u prosincu pale na razine od 3,36% (35 dana) do 4,85% (105 dana). U siječnju je kamatna stopa na rok od 35 dana povećana (3,72%), dok je na ostale rokove malo smanjena. Upisani je iznos smanjen na 3,3 mlrd. kuna.

Kamatne su stope na trezorske zapise tijekom siječnja spuštene na najniže razine dosad (3,05% – rok dospijea 42 dana, 3,75% – 91 dan i 4,75% – 182 dana). Kamatne stope na zapise s najkraćim rokom dospijea pale su dosta ispod EUR LIBOR-a, koji je u siječnju prosječno iznosio 3,34% (rok jedan mjesec). Bez obzira na takvu razinu kamatnih stopa upisano stanje trezorskih zapisa stalno raste, a potražnja je čak i veća od ostvarenog upisa. To pokazuje da su banke tijekom razdoblja rasta depozita zbog uvođenja eura ostvarile veliko povećanje svojih slobodnih sredstava i bile su ih spremne plasirati u kunske vrijednosnice i uz nizak nominalni prinos, što može upućivati i na to da su banke očekivale aprecijaciju u idućem razdoblju. Iznos upisanih trezorskih zapisa dosegao je visoku razinu od 4,6 mlrd. kuna.

Kamatne stope na blagajničke zapise u stranim valutama slijedile su kamatne stope na inozemnim tržištima (LIBOR). To znači da su kamatne stope na zapise u eurima padale od početka 2001., dok su kamatne stope na zapise u američkim dolarima počele padati još u 2000. pod utjecajem usporavanja rasta i recesije u američkoj privredi. Početkom drugog tromjesečja 2001. kamatne stope na zapise u američkim dolarima pale su ispod razine kamatnih stopa na zapise u eurima

Slika 50.

jer su imale jači trend pada. Kamatne su se stope na zapise u obje valute smanjivale sve do sredine siječnja 2002. kad je to smanjivanje zaustavljeno te su do kraja mjeseca i blago porasle. Upisano stanje blagajničkih zapisa u stranim valutama naglo je počelo rasti tijekom ljetne deprecijacije kune, i to prije svega zapisa u eurima zbog znatnog pada kamatnih stopa na zapise u američkim dolarima. U četvrtom je tromjesečju dosegnuta razina upisa od 3,6 mlrd. kuna, a na kraju 2001. bila je oko 3 mlrd. kuna. Na kraju siječnja iznos je bio nešto veći od toga. Na rast kamatnih stopa utjecale su optimistične vijesti s američkog tržišta.

Kamatne stope poslovnih banaka

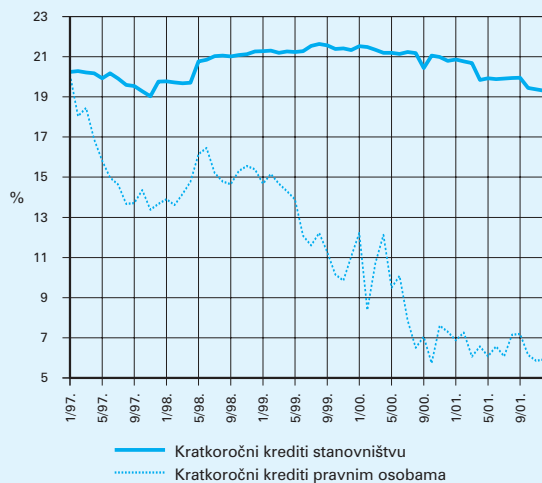
Kamatne stope poslovnih banaka imaju trend pada jako dugo. Prvenstveni je uzrok konkurencija u bankovnom sustavu u okruženju relativno stabilnih cijena i tečaja. Trend je nastavljen i u posljednjem tromjesečju 2001., iako je bio jako ub-

lažen. Naime, kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima gotovo su stagnerale u posljednjem tromjesečju i čini se da su sada blizu razine ispod koje se vjerojatno neće ubrzo spuštati, čak ni pod pritiskom konkurencije. Prema nekim najavama iz bankovnog sektora ojačat će konkurencija u kratkoročnom kreditiranju stanovništva. Kamatne su stope na kratkoročne kredite stanovništvu vrlo visoke te je njihov prosjek trenutačno oko 19%, i to nakon pada od 2 postotna boda u razdoblju nešto duljem od godine dana. Glavni je uzrok tome visoki udjel skupih kredita po tekućim računima u izračunu prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite stanovništvu.

Kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima također su znatno niže od kamatnih stopa na kredite stanovništvu jer u dugoročne kredite stanovništvu ulaze i krediti za kupovinu automobila s kamatnim stopama i iznad 10%. Kamatne su stope na stambene kredite između 8 i 9%, a najavljeno je njihovo izrazito smanjenje. Za razliku od kamatnih stopa na

Slika 51.

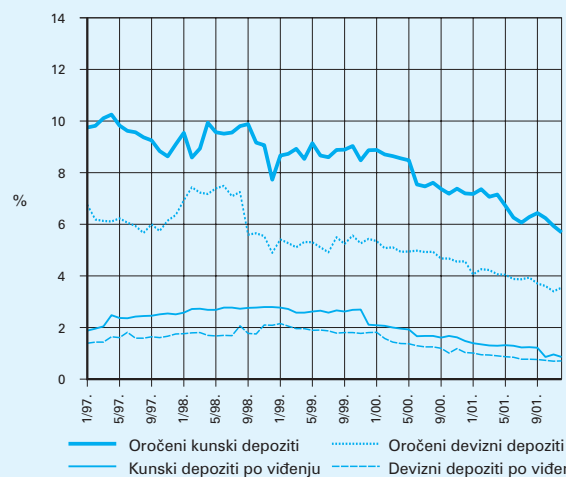
PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA KRATKOROČNE KREDITE BEZ VALUTNE KLAUZULE

Izvor: HNB

Slika 53.

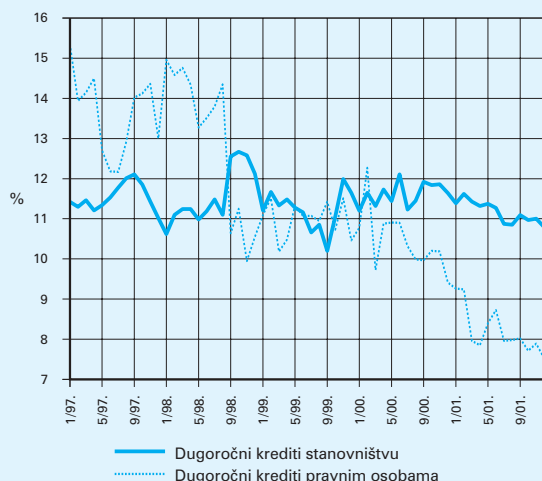
PROSJEČNE PASIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA

Izvor: HNB

Slika 52.

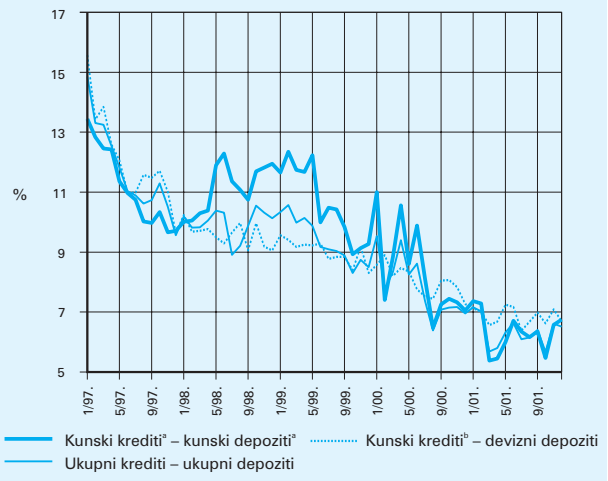
PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA DUGOROČNE KREDITE S VALUTNOM KLAUZULOM

Izvor: HNB

Slika 54.

RAZLIKE IZMEĐU PROSJEČNIH KAMATNIH STOPA POSLOVNIH BANAKA NA KREDITE I NA DEPOZITE

^a Bez valutne klauzule; ^b S valutnom klauzulom

Izvor: HNB

Okvir 3. Strukturna neusklađenost ponude i potražnje na Tržištu novca Zagreb

Dnevnu trgovinu na Tržištu novca Zagreb (TNZ) već dulje vrijeme obilježava jedna zanimljiva osobitost u odnosu između ponude i potražnje. Naime, tijekom razdoblja visokih kamatnih stopa, od kolovoza do listopada 2001., kad je potražnja nadvisivala ponudu, događalo se da cjelokupna ponuda ipak ne bude plasirana (gotovo 30% ponude ostalo je neplasirano). U razdoblju nakon toga, od studenoga 2001. do veljače 2002., kad je ponuda višestruko nadvisivala potražnju (čak 5,8 puta u studenome), tijekom svakog je mjeseca od 10% do 45% potražnje ostalo nezadovoljeno. Ti se odnosi jasno vide na Slici 55.

Vrlo je vjerojatno da je neostvareni potencijalni promet na TNZ-u zapravo posljedica slabe likvidnosti ovog tržišta (omjer prosječnoga dnevnog prometa u siječnju 2002. i BDP-a iz 2001. iznosio je 0,08%, dok na najlikvidnijem tržištu, onom SAD-a, dnevna međubankovna trgovina novca nerijetko prelazi 100% vrijednosti američkog BDP-a). Iskustvo upozorava da su osnovni uzroci slabe likvidnosti na malom tržištu kao što je TNZ malen broj sudionika trgovine te velike razlike u njihovoj veličini i načinu kratkoročnog upravljanja likvidnošću. Navedeni uzroci na nelikvidnost tržišta djeluju preko strukturne neusklađenosti ponude i potražnje za novcem sa stajališta ročnosti, cijene i kreditne izloženosti.

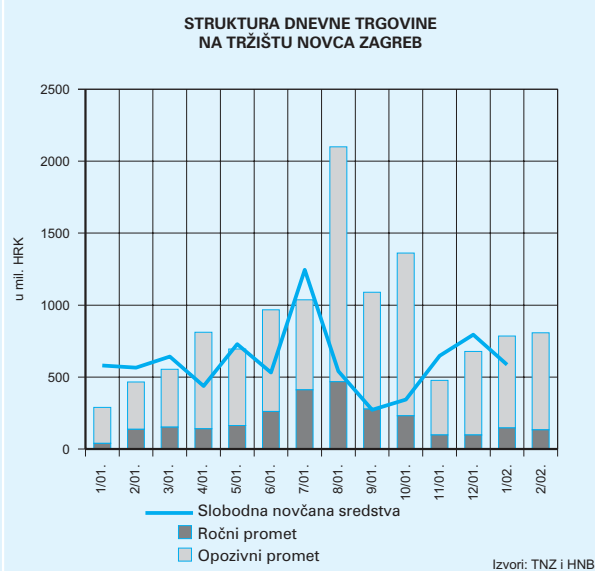
Do ročne neusklađenosti ponude i potražnje dolazi zbog toga što vjerovnici agresivno nude sredstva na najkraće robove, a dužnici uvijek traže novac na što dulji rok. Taj se odnos ogleda u izrazito visokom udjelu prometa novcem na opoziv u ukupnom prometu u doba slabe likvidnosti, odnosno u većem udjelu prometa ročnim novcem tek nakon dužih razdoblja dobre likvidnosti, kao što je prikazano na Slici 56. (za približnu mjeru likvidnosti sudionika TNZ-a uzeta su Slobodna novčana sredstva banaka iz Tablice F4 Statističkog dodatka).

Cjenovnu neusklađenost ponude i potražnje potvrđuju povremene neočekivano visoke razine nezadovoljene potražnje odnosno neplasirane ponude. Znatna nezadovoljena

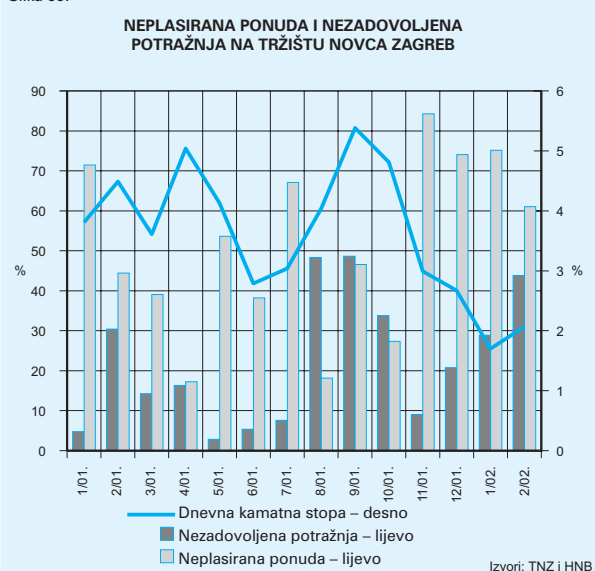
potražnja vidljiva je u siječnju i veljači 2002. unatoč niskoj kamatnoj stopi (Slika 55.), a visoka razina neplasirane ponude u rujnu i listopadu 2001. usporediva s onom iz veljače i ožujka iste godine, pojavila se unatoč izrazitom padu likvidnosti (Slika 57.). Ti podaci vjerojatno upućuju na to da se cjenovna neusklađenost na TNZ-u vidi iz izraženije spekulativne potražnje za novcem u razdobljima povećane likvidnosti i iz znatnije spekulativne ponude novca u razdobljima smanjene likvidnosti.

Konačno, možemo zaključiti da i u onim razdobljima kada se potražnja i ponuda na tržištu poklapaju po roku i po cijena, dio potražnje ipak ostaje nezadovoljen, a dio sredstava ponude neplasiran jer nositelji ponude novca imaju ograničenja u plasiranju zbog kriterija kreditne izloženosti prema dijelu subjekata sa strane potražnje. Tako je ta strukturna neusklađenost u odnosu ponude i potražnje za novcem izravna posljedica pokušaja diverzifikacije kreditnog rizika na, kako smo već naveli, nelikvidnom tržištu.

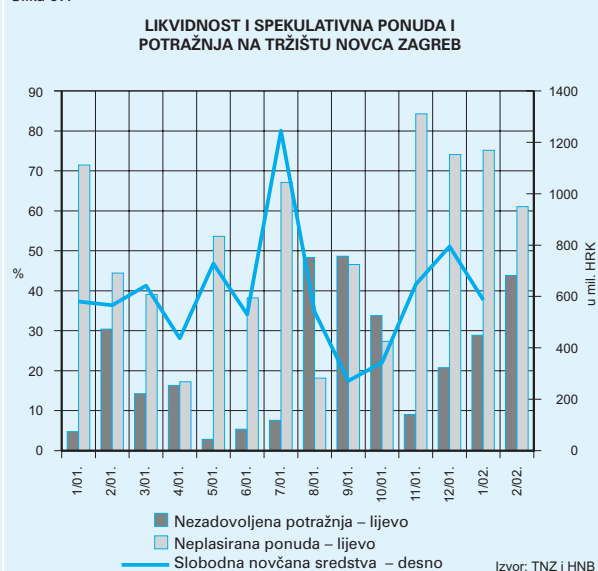
Slika 56.

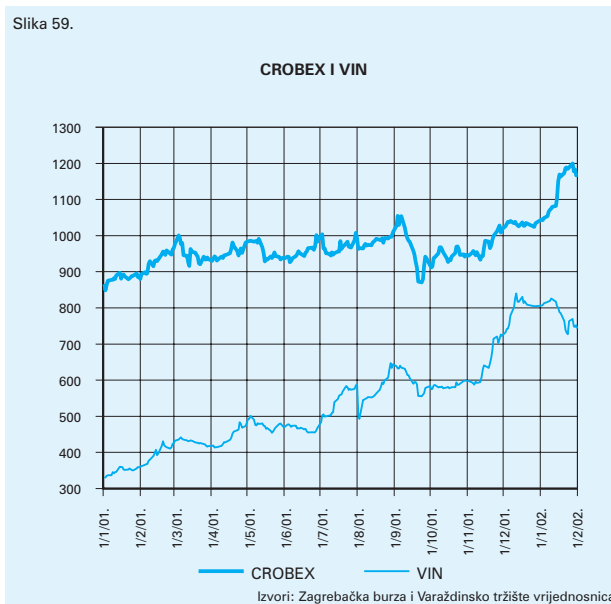
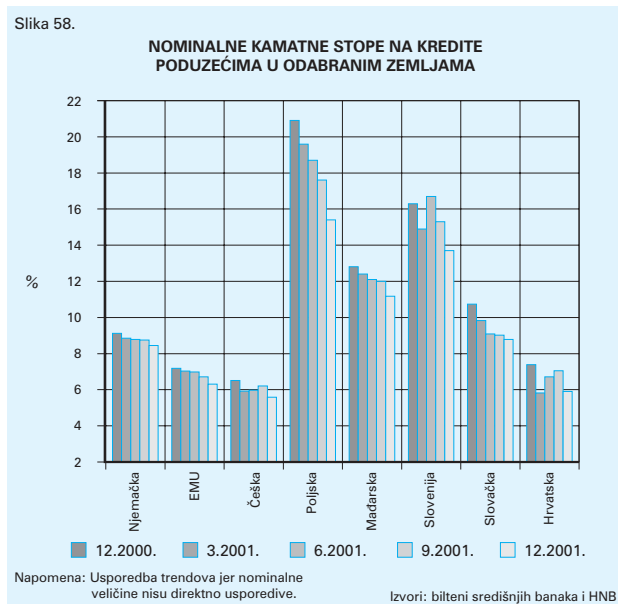

Slika 55.

Slika 57.

kratkoročne kredite, kamatne stope na dugoročne kredite i dalje pokazuju trend opadanja kod oba sektora.

Pasivne kamatne stope svoj su pad nastavile i u četvrtom tromjesečju 2001. uz snažan rast depozita. Prosječne kamatne stope na ukupne kunske, odnosno devizne depozite pale su ispod razine od 3%, iako još postoje znatne razlike između kamatnih stopa na oročene depozite u kunama u usporedbi s deviznim depozitima (razlika se smanjuje premda je još veća od 2 postotna boda). Iz navedenoga možemo zaključiti da je nastavljen očit trend povećanja povjerenja štediša u hrvatski bankovni sustav, dok je trend jačanja povjerenja štediša u domaću valutu znatno slabiji.

Razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa stagnira tijekom posljednjeg tromjesečja 2001., odnosno čak je malo porasla u usporedbi s prethodnim tromjesečjem zato što je pad aktivnih kamatnih stopa bio manji od pada pasivnih kamatnih stopa. Tijekom prvog tromjesečja 2002. može se očekivati daljnje smanjenje te razlike.

Kamatne stope u odabranim tranzicijskim zemljama i zemljama EU-a također padaju, što pokazuje da to nije trend samo u Hrvatskoj. Iako teško usporedive zbog različite metodologije i različitih prilika u pojedinim zemljama (različite stope inflacije, preferencije poduzeća, iznosi kredita) može se primijetiti da je u nekim zemljama prisutan izrazit pad kamatnih stopa (u Poljskoj i Sloveniji istodobno je i znatno snižena stopa inflacije).

Tržište kapitala

Domaće tržište

Posljednje tromjesečje 2001. na domaćim tržištima kapitala bilo je obilježeno visokim rastom cijena čija je posljedica bio znatan rast indeksa i tržišne kapitalizacije. CROBEX je porastao čak 10,4% u usporedbi s krajem trećeg tromjesečja, odnosno 16,3% od početka godine. Indeks VIN porastao je samo u četvrtom tromjesečju 2001. čak 38,9%, a od početka

godine nevjerojatnih 143,8%. Takav uzlet u posljednjem tromjesečju 2001. na Zagrebačkoj burzi može se pripisati rastu cijena dionica poduzeća s najvećom tržišnom kapitalizacijom, dok je istodobno na Varaždinskom tržištu vrijednosnica glavni uzrok rasta golem rast cijena dionica privatizacijskih investicijskih fondova (u prosjeku 328,2%).

Tržišna je kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi dosegla 25,8 mlrd. kuna na kraju 2001., što je 16,4% vrijednosti BDP-a iz 2000. Ukupno je tržišna kapitalizacija povećana 16,4% u usporedbi s krajem 2000., dijelom zbog rasta cijena dionica koje kotiraju na burzi, a dijelom i zbog uvrštenja novih dionica na burzi. Najveći dio tržišne kapitalizacije otpada na dionice iz Prve kotacije, ukupno 54,1%. Tržišna je kapitalizacija na Varaždinskom tržištu vrijednosnica dosegla 14,3 mlrd. kuna, odnosno povećana je u usporedbi s krajem 2000. za 110,8%.

Promet na Zagrebačkoj burzi tijekom četvrtog tromjesečja iznosio je 609,6 mil. kuna, što je čak 36,2% ukupnog prometa iz 2001. Dok se 50,2% tog prometa odnosilo na promet dionicama, 49,6% prometa ostvareno je u trgovanju obveznicama, a ostatak u trgovini pravima (portfelj različitih ministarstava). Ukupni je promet u 2001. bio 15,3% manji od prometa u 2000. Pad prometa ostvaren je zbog manjeg prometa dionicama (36,7%), dok je trgovina obveznicama povećana čak 54,2%. Na Varaždinskom tržištu vrijednosnica promet u četvrtom tromjesečju (397,2 mil. kuna) čini 37,6% ukupno ostvarenog prometa u 2001. Na vrijednosnice iz Liste ponude i potražnje otpalo je 44,0% prometa, na vrijednosnice iz PIF kotacije 44,1% prometa, na vrijednosnice iz Kotacije prava 11,6% prometa, a ostatak na vrijednosnice iz Kotacije tržišta. Ukupni je promet u 2001. porastao čak 51,9% u usporedbi s prometom u 2000.

Positivni je pomak na domaćem tržištu kapitala povećanje broja uvrštenih vrijednosnica i povećanje broja aktivnih vrijednosnica i na Zagrebačkoj burzi i na Varaždinskom tržištu vrijednosnica. Na kraju 2001. bilo je 565 uvrštenih vrijednosnica na VTV-u (1 obveznica) i 79 vrijednosnica na Zagrebačkoj burzi (6 obveznica). Broj aktivnih vrijednosnica na

Tablica 2. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Rujan 2001.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. USD)	8,2	22,8	6,4	20,8	27,6	0,5
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. USD)	52,8	9,4	2,3	210,9	1,4	0,9
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina	8,1	9,8	8,5	8,0	3,5	0,6
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina	51,5	4,1	3,1	80,8	0,2	0,9
Brzina prometa ^d	42,6	45,5	40,4	45,4	23,0	3,4
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. USD), kraj mjeseca	3.483,7	10.209,5	3.426,8	9.342,7	25.931,7	3.099,8
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. USD), kraj mjeseca	6.102,5	12.661,4	1.814,4	8.808,8	n/a	892,7
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , kraj mjeseca (%)	18,9	21,7	21,0	17,6	15,1	16,4
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , kraj mjeseca (%)	33,1	26,9	11,1	16,5	n/a	4,7
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	31,4	-9,2	19,0	-17,5	-22,0	16,3
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	0,9	0,1	1,0	0,5	-0,8	1,7

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2000.; ^d Mjesečni promet dionicama x 100/tržišna kapitalizacija dionica
Izvor: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE, Zagrebačke burze i FIBV Statistics (www.fibv.org)

Tablica 3. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

Obveznica	Valuta	Iznos	Originalni rok dospijea	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 30.9.2001.	Razlika prinosa ^a 31.10.2001.	Razlika prinosa ^a 31.1.2001.
Londonski klub serije A	USD	857.796.000		6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		202	200	188
Londonski klub serije B	USD	604.426.000		6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		226	221	204
Eurodolarske obveznice, 2002.	USD	300.000.000	5	7%	7,02%	141	166	153
Euromarkine obveznice, 2004.	DEM	300.000.000	7	6,125%	6,20%	136	126	108
Euroobveznice, 2006.	EUR	300.000.000	7	7,375%	7,45%	168	156	143
Samurajske obveznice, 2004.	JPY	25.000.000.000	5	4%	4,00%	n/a	n/a	n/a
Euroobveznice, 2005.	EUR	500.000.000	5	7%	7,06%	166	161	143
Samurajske obveznice, 2007.	JPY	40.000.000.000	7	3%	3,00%	b	b	b
Samurajske obveznice, 2006.	JPY	25.000.000.000	5	2,5%	2,50%	b	b	b
Euroobveznice, 2011.	EUR	750.000.000	10	6,75%	6,90%	216	172	167
Euroobveznice, 2009.	EUR	500.000.000	7	6,25%	6,34%	b	b	b

^a Prema usporedivoj obveznici; ^b Razlika prinosa prilikom izdavanja samurajskih obveznica 2007. bila je 159 b. b., pri izdavanju 2006. bila je 160 b. b., a pri izdavanju euroobveznica 2009. razlika prinosa iznosila je 158 b. b.; Izvor: Bloomberg

Zagrebačkoj burzi bio je 60, a na VTV-u 166. Bitan je napredak povećanje broja obveznica na domaćem tržištu kapitala čija je tržišna kapitalizacija bila 7,4 mlrd. kuna na kraju 2001. Početkom 2002. na tržište su izašle i dvije serije izdanja obveznica poduzeća (nominalno 29 mil. EUR), a očekuju se daljnja izdanja državnih obveznica.

Usporedba hrvatskog tržišta kapitala, pomoću omjera tržišne kapitalizacije i bruto domaćeg proizvoda (BDP-a), s tr-

žištima kapitala u izabranim tranzicijskim zemljama (podaci s burza) pokazuje da Hrvatska više ne zaostaje toliko za tim zemljama. Međutim, prema pokazateljima prometa Hrvatska je daleko ispod ostalih zemalja. Prosječni je dnevni promet obveznicama i dionicama u prosincu bio tek 1,3 mil. USD (samo 1,5% BDP-a), dok je recimo u Pragu taj promet dosegao čak 231,7 mil. USD (88,8% BDP-a). Promatramo li samo promet dionicama, najveći je dnevni promet imala Varšavska burza, a prema usporedbi s veličinom BDP-a, najveći je dnevni promet ostvarila Budimpeštanska burza.

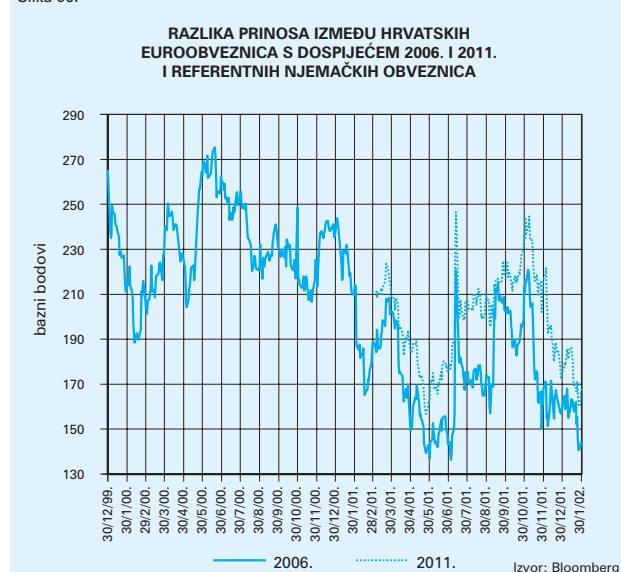
Kretanje indeksa pojedinih burza pokazuje nam oporavak na Praškoj, Budimpeštanskoj i Varšavskoj burzi u četvrtom tromjesečju 2001. što se očituje i u velikom oporavku indeksa srednjoeuropskih burza (CESI). Na ostalim je burzama nastavljen rast indeksa (cijena s burza), po čemu prednjači Bratislavska burza (rast od 31,4% u 2001.).

Državne obveznice na inozemnim tržištima

Krajem siječnja 2002. na svjetskim je tržištima bilo izdano 10 hrvatskih državnih obveznica (uz 1 koju je izdao HBOR, a nije navedena u Tablici 3.). U veljači je izdano još jedno izdanje obveznica u eurima (500 mil. EUR), a dospijeva izdanje obveznica u američkim dolarima (300 mil. USD). Ukupno izdanje hrvatskih obveznica krajem siječnja nominalno iznosi oko 3,6 mlrd. USD (od čega 1,1 mlrd. USD otpada na Londonski klub).

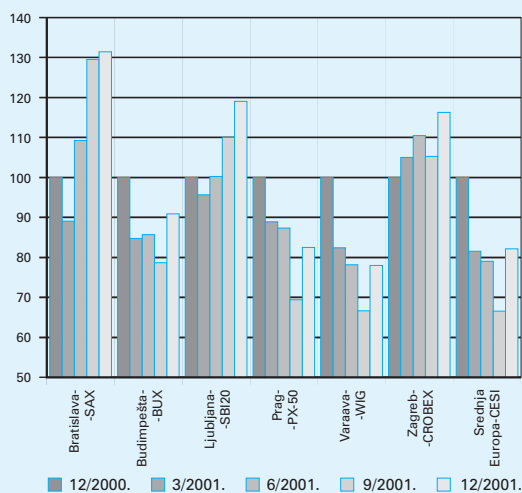
Iz Tablice 3. i Slike 60. vidljivo je da se razlika prinosa hr-

Slika 60.

Slika 61.

KRETANJE INDEKSA ODABRANIH BURZA,
na kraju razdoblja

Izvor: Bloomberg

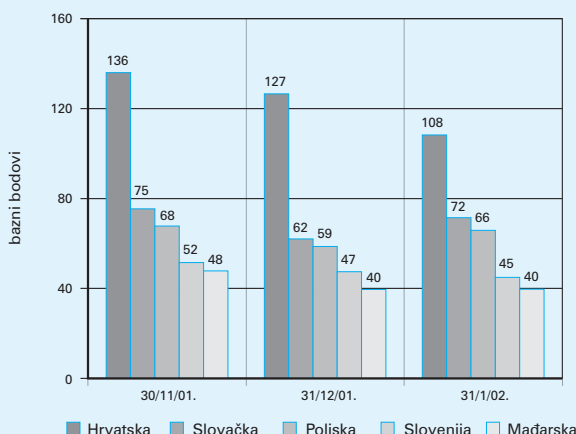
od zemalja s kojima se uspoređuju razlike prinosa, osim Slovačke. Slovenija i Mađarska već su odavno u grupi s investicijskim rejtingom Prime 1 (ocjene A naviše) prema svim agencijama za ocjenu kreditnog rejtinga, Češka i Poljska u istoj su grupi prema gotovo svim agencijama, a u tu grupu spada i Estonija od baltičkih tranzicijskih zemalja.

Međunarodne transakcije

Od 1. siječnja 2002. primjenjuju se privremeni sporazum o slobodnoj trgovini s EU-om u sklopu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i sporazumi o slobodnoj trgovini s većinom zemalja CEFTA-e. Sporazumima se ukidaju carine u međusobnoj vanjskotrgovinskoj razmjeni, a zadržavaju se i ne mijenjaju carine u trgovini s drugim zemljama. To će imati veliki učinak na ekonomske odnose Hrvatske s inozemstvom. Međunarodne transakcije do početka 2002. bile su realizirane u bitno drukčijem institucionalnom okruženju.

Slika 62.

USPOREDBA RAZLIKE PRINOSA HRVATSKE EUROOBVEZNICE I SLIČNIH OBVEZNICA ODABRANIH TRANZICIJSKIH ZEMALJA U ODNOSU NA REFERENTNU NJEMAČKU OBVEZNICU

Izvor: Bloomberg

vatskih obveznica stalno smanjuje, kao i da svako novo izdanje hrvatskih obveznica ima nižu kamatnu stopu. Izdanje nove hrvatske euroobveznice izašlo je u povoljnom trenutku na svjetskim tržištima. Naime, indeks obveznica tržišta u nastajanju EMBI+ znatno je pao (računa se na temelju razlike prinosa u odnosu na američke obveznice), za otprilike 38,7%, nakon isključivanja argentinskih obveznica iz pondera početkom prosinca 2001.

U usporedbi s obveznicama odabranih tranzicijskih zemalja hrvatske obveznice i dalje imaju najlošiju razliku prinosa, koja prelazi 100 baznih bodova usprkos trendu pada. Razlike prinosa obveznica ostalih zemalja također su padale. Pritom je najveći dobitnik Slovačka koja se razlikom prinosa približila ostalim zemljama.

Kreditni je rejting Republike Hrvatske nepromijenjen u usporedbi s prethodnim tromjesečjem (BBB- po agencijama Fitch IBCA i Standard & Poor's, odnosno Baa3 po agenciji Moody's) i ima ocjenu stabilan. Hrvatska ima najniži rejting

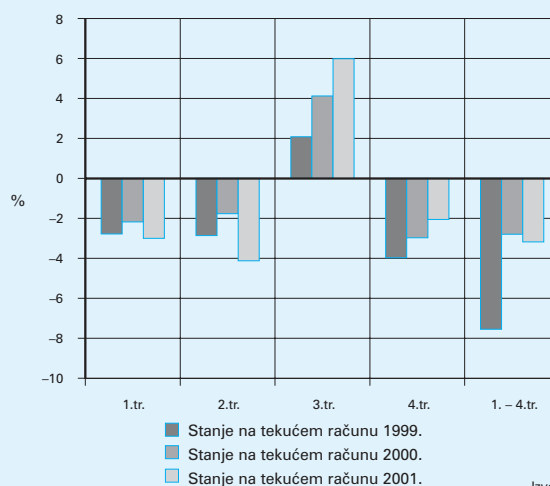
Račun tekućih transakcija

Prema privremenim podacima deficit računa tekućih transakcija u četvrtom tromjesečju iznosio je oko 400 mil. USD ili oko 2% BDP-a, što je najmanji deficit četvrtog tromjesečja u posljednje tri godine. Nakon suficita u trećem tromjesečju od 1,2 mlrd. USD, zbog povoljne turističke sezone, tekući račun za cijelu 2001. bilježi deficit od oko 600 mil. USD, odnosno oko 3% BDP-a.

Blago pogoršanje deficita tekućeg računa u usporedbi sa 2000. uzrokovalo je povećanje deficita na računu robe, zbog uvoza automobila u prvoj polovici godine radi iskorištavanja poreznih olakšica i uvoza investicijske opreme, koji je potaknuo rast investicija. Tekući račun redovito je bio u deficitu, osim 1993. i 1994. kad je uvoz robe bio iznimno nizak. Najveći deficit bio je dosegnut 1997. i 1998. i pratili su ga brz rast domaće potrošnje i živa kreditna aktivnost banaka. No, od 2000. i početka fiskalne konsolidacije deficit se počeo smanjivati.

Slika 63.

STANJE NA TEKUĆEM RAČUNU BILANCE MEĐUNARODNIH TRANSAKCIJA
kao % BDP-a

Izvor: HNB

Tablica 4: Mjere neravnoteže platne bilance, u milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. ^d
Saldo robe	-723,2	-1.141,6	-3.259,3	-3.623,5	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-3.203,9	-4.016,2
Saldo usluga	1.138,1	1.633,3	1.044,3	1.579,7	2.024,2	2.074,8	1.625,2	2.257,7	2.945,6
Saldo robe i usluga	414,9	491,7	-2.215,0	-2.043,8	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-946,2	-1.070,6
Saldo dohodaka	-119,6	-164,5	-28,8	-69,9	-22,4	-163,8	-349,5	-310,4	-526,8
Saldo tekućih transfera	327,7	526,3	802,3	1.022,4	869,4	706,0	632,5	857,7	948,9
Saldo tekućeg računa	623,0	853,4	-1.441,5	-1.091,3	-2.325,1	-1.530,4	-1.390,4	-398,9	-648,5
Dugoročni kapital ^a	-87,8	-23,7	-28,2	1.584,5	2.133,7	1.886,9	2.391,6	1.706,2	1.965,9
Temeljna bilanca	535,2	829,7	-1.469,7	493,2	-191,4	356,5	1.001,3	1.307,3	1.317,4
Temeljna bilanca (bez FDI)	433,5	719,6	-1.578,5	6,8	-538,1	-478,4	-443,3	409,5	120,1
SDR	-3,7	-0,8	-135,3	14,3	-21,5	-84,1	41,7	41,8	39,7
Privatni kratkoročni nelikvidni kapital ^b	166,0	125,4	462,5	31,3	492,8	-400,8	47,0	362,2	-397,1
Greške i propusti	-234,5	-591,4	345,9	-904,0	-326,5	61,7	-743,8	-283,9	446,4
Bilanca neto likvidnosti	463,0	362,8	-796,7	-365,2	-46,5	-66,7	346,1	1.427,4	1.406,3
Kratkoročni privatni likvidni kapital ^c	-160,6	30,5	709,3	817,4	393,6	214,7	77,0	-1.026,3	369,3
Bilanca službenih podmirjenja	302,5	393,4	-87,4	452,1	347,0	148,0	423,2	401,1	1.775,6
Financiranje									
Pričuve bez SDR (povećanje -)	-462,8	-742,6	-307,8	-547,6	-406,5	-67,4	-420,2	-623,9	-1.352,8
Zajam MMF-a monetarnim vlastima	-24,0	105,5	97,6	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	-28,7	-30,8
Ostatak	-486,8	-637,1	-210,2	-551,9	-369,2	-76,3	-451,6	-652,6	-1.383,6
Kratkoročni nelikvidni kapital države ^b	189,6	243,9	313,1	133,2	-8,6	-49,2	29,2	283,7	-358,9
Kratkoročni likvidni kapital države ^c	-5,2	-0,2	-15,5	-33,4	30,7	-22,3	-0,5	-32,1	-35,2

^a Kapitalni račun, FDI i dugoročni kapital (portfeljne i ostale investicije duže od 1 godine); ^b Kratkoročni trgovački krediti i ostale kratkoročne investicije; ^c Valuta i depoziti, kratkoročne portfeljne investicije; ^d Preliminarni podaci; Izvor: HNB

Saldo robe je najvažnija odrednica kretanja salda tekućih transakcija u Hrvatskoj. U cijelom promatranom razdoblju, 1993. – 2001., saldo robe nalazi se u deficitu i varira u prvom redu ovisno o kretanju uvoza robe. Izvoz robe kreće se između 4 i 5 mlrd. USD na godinu, zavisno od kretanja tečaja, inozemne privredne aktivnosti i relativnih cijena. Visoke stope rasta bruto domaćeg proizvoda od 1995. do 1998. (prosječno oko 6%), uglavnom zbog porasta osobne potrošnje, dovele su do kulminacije deficita robne razmjene u 1997. od gotovo 5,2 mlrd. USD ili 26% BDP-a.

Usluge i tekući transferi transakcije su koje pomažu pri "zatvaranju" deficita robe na tekućem računu. Saldo usluga (među kojima je najvažniji turizam, a nakon obnove i izgradnje prometnica sve više i prijevoz) pridonosio je od 1 do 1,6 mlrd. USD u ratnim godinama (do 1995.), a 1997. i 1998. dosegao je 2 mlrd. USD i potom povećavao svoj doprinos prema 3 mlrd. USD u 2001. (s iznimkom 1999. zbog kosovske krize).

Tekući su transferi zahvaljujući mnoštvu radnika na privremenom radu u inozemstvu također pridonosili pokrivanju deficita tekućih međunarodnih transakcija s iznosima koji su rasli do 1 mlrd. USD (1996.), smanjili se 1998. i 1999. zbog gubitka povjerenja uzrokovanog zatvaranjem određenih problematičnih banaka, a potom se opet počeli povećavati, no nisu dosegli 1 mlrd. USD.

Saldo dohodaka neznatno je pogoršavao saldo tekućih međunarodnih transakcija u razdoblju do 1998. Međutim, brz rast inozemnog duga države od 1997. do 2000. i rast izravnih ulaganja u Hrvatsku znatno su povećali deficit na računu dohotka.

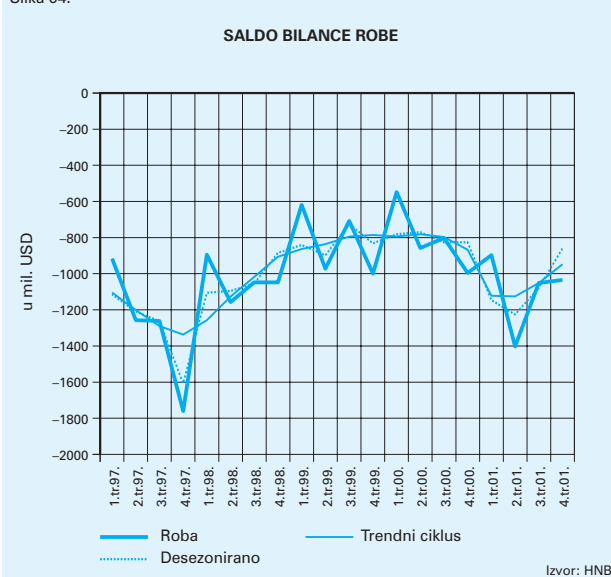
Saldo temeljne bilance, koji pokazuje dugoročne trendove međunarodnih transakcija, bio je u deficitu 1995. godine (1,5 mlrd. USD) i 1997. (oko 200 mil. USD), a od 1998. u suficitu je. Od 1999. suficit temeljne bilance prelazi 1 mlrd. USD. Uzrokovali su ga privatizacijski poslovi, koji su donijeli tzv.

"brownfield" izravna strana ulaganja, te međunarodno izdavanje državnih obveznica. Ako se izuzmu privatizacijski prihodi, temeljna je bilanca međunarodnih transakcija u suficitu tek od 2000.

Robna razmjena

Privremeni podaci o robnoj razmjeni pokazuju da je u prvih dvanaest mjeseci 2001. izvezeno robe u vrijednosti od 4,7 mlrd. USD, dok je vrijednost robnog uvoza iznosila 8,8 mlrd. USD. Godišnja stopa rasta desezoniranog izvoza u četvrtom tromjesečju povećala se na 8,5%, čime je u 2001. ostvarena godišnja stopa rasta izvoza od 5,1%. U četvrtom tromjesečju 2001. uvoz je zabilježio negativne stope rasta (-5,2%), no in-

Slika 64.

Tablica 5: Geografska orijentacija izvoza i uvoza robe

Geografska orijentacija izvoza	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
UKUPNO	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Razvijene zemlje	62,0	64,1	61,8	54,9	54,5	52,3	56,9	60,1	62,2
EU 15	57,5	59,4	57,7	51,0	49,8	47,6	49,0	54,5	54,7
Austrija	3,3	3,5	4,3	4,4	5,3	5,5	6,4	6,6	5,7
Italija	21,2	21,4	23,7	21,0	18,9	17,7	18,0	22,3	23,7
Njemačka	22,9	22,1	21,5	18,6	17,9	16,9	15,7	14,3	14,8
EFTA	1,2	1,5	1,3	0,9	1,2	1,8	3,5	1,0	1,1
Ostale razvijene zemlje	3,3	3,1	2,8	3,0	3,6	3,0	4,4	4,6	6,5
Zemlje u razvoju	38,0	35,9	38,2	45,1	45,5	47,7	43,1	39,9	37,8
Države bivše Jugoslavije	24,7	22,7	22,9	27,0	30,0	25,7	25,9	25,4	25,4
Slovenija	18,2	13,1	13,1	13,6	12,1	9,5	10,6	10,8	10,3
Bosna i Hercegovina	–	7,9	9,0	12,2	15,6	14,4	12,7	11,2	12,0
(Zemlje CEFTA-e)	–	17,1	17,2	17,6	16,7	13,3	13,5	13,8	12,2
Geografska orijentacija uvoza	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
UKUPNO	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Razvijene zemlje	63,3	67,4	70,6	67,6	68,8	69,5	66,7	64,7	65,0
EU 15	56,4	59,2	62,1	59,4	59,8	59,4	56,6	55,4	56,0
Austrija	6,7	6,8	7,7	7,7	7,8	7,3	7,2	6,7	7,0
Italija	18,9	19,0	18,2	18,2	18,7	17,9	15,9	16,6	16,9
Njemačka	21,2	21,2	20,1	20,6	20,2	19,3	18,5	16,5	16,9
EFTA	1,8	2,1	2,9	2,3	2,7	2,8	2,6	2,4	2,1
Ostale razvijene zemlje	5,0	6,1	5,6	5,9	6,7	7,3	7,5	7,0	6,9
Zemlje u razvoju	36,7	32,6	29,4	32,4	31,2	30,5	33,3	35,3	35,0
Države bivše Jugoslavije	16,6	10,9	11,3	12,4	10,8	10,5	10,5	10,4	10,4
Slovenija	15,3	10,4	10,7	9,9	8,3	8,6	7,9	8,0	7,9
Bosna i Hercegovina	–	–	–	1,5	1,5	1,9	1,5	1,0	1,4
(Zemlje CEFTA-e)	–	16,2	16,9	16,5	15,2	15,1	13,9	14,9	15,7

Izvor: DZS

tenzitet rasta uvoza u prvom polugodištu i niža razina baznog razdoblja ipak su povisili godišnju stopu rasta uvoza u 2001. na 15,2%. Na usporevanje uvoza svakako je djelovao i niži uvoz od očekivanog u prosincu 2001., za koji se pretpostavlja da je uzrokovan anticipiranjem slobodne trgovine s EU-om, zemljama EFTA-e i CEFTA-e od 1. siječnja 2002. te prenošenjem narudžaba iz prosinca u siječanj. Kretanje uvoza i izvoza robe u razdoblju od siječnja do prosinca 2001. rezultiralo je vanjskotrgovinskim deficitom od oko 4 mlrd. USD. Ostvareni je deficit za 25,3% veći nego u prethodnoj godini kad je godišnja stopa rasta izvoza bila 3,9%, a uvoza tek 1,0%.

Na povećanje ukupnog izvoza od oko 200 mil. USD djelovali su osobito izvoz sljedećih djelatnosti: proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava (zabilježen je rast od 13,8% u usporedbi s prethodnom godinom), proizvodnje komunikacijskih aparata i opreme, vađenja sirove nafte i zemnog plina te uslužnih djelatnosti uz vađenje sirove nafte i zemnog plina te proizvodnje strojeva i uređaja. S druge strane, izvoz djelatnosti: proizvodnja koksa, naftnih derivata i nuklearnoga goriva, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda i proizvodnja metala djelovali su posebice na smanjenje ukupnog izvoza. Te su djelatnosti zabilježile prosječno smanjenje izvoza od 12,5% u usporedbi s prethodnom godinom. Povećanje uvoza robe u 2001. bilo je zabilježeno kod gotovo svih djelatnosti. Na povećanje uvoza od oko 1 mlrd. USD posebno su djelovali uvoz strojeva i transportnih uređaja (437 mil. USD) i uvoz proizvoda svrstanih po materijalu (395 mil. USD). Smanjenje uvoza u odnosu prema prethodnoj godini odnosi se uglavnom na proizvodnju ostalih prijevoznih sredstava, vađenje naf-

te i zemnog plina, proizvodnju odjeće te proizvodnju duhanskih proizvoda.

Daljnja liberalizacija vanjske trgovine zbog stupanja na snagu privremenog trgovinskog sporazuma s EU-om (u sklopu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju) i sporazuma o slobodnoj trgovini sa zemljama EFTA-e i CEFTA-e mogla bi izrazito promijeniti dosadašnju sliku vanjske trgovine Republike Hrvatske. Očekuje se da će liberalizacija djelovati u prvom redu na povećanje vanjske trgovine sa zemljama EU-a, EFTA-e i CEFTA-e, ali bi mogla polučiti i određene promjene u regionalnoj i granskoj strukturi trgovine. Zemlje EU-a i EFTA-e razvijenije su od Hrvatske. Zato će liberalizacija povećati robni deficit u djelatnostima s visokom tehnologijom (u proizvodnji uredskih strojeva i računala i u proizvodnji telekomunikacijske opreme). Nadalje, liberalizacija će – zbog velikih subvencija koje EU isplaćuje poljoprivredi u sklopu tzv. zajedničke Europske poljoprivredne politike – imati i negativan učinak na robni deficit u djelatnostima poput poljoprivrede i proizvodnje hrane i pića.

Prema geografskoj orijentaciji Hrvatska oko 60% svog izvoza plasira na tržišta razvijenih zemalja, i to više od 50% na tržišta Europske unije (u njoj su Austrija, Njemačka i Italija glavni vanjskotrgovinski partneri). Preostalih oko 40% izvoza odlazi na tržišta zemalja u razvoju, i to pretežno u zemlje CEFTA-e i zemlje bivše Jugoslavije. Što se tiče uvoza robe, do dvije trećine uvozi se iz razvijenih zemalja (od toga najviše iz EU-a, i to uglavnom iz Austrije, Italije i Njemačke), dok se iz zemalja u razvoju uvozi približno jedna trećina.

U strukturi izvoza i uvoza prema Nacionalnoj klasifikaciji

Tablica 6. Inozemni dug prema sektoru dužnika, u milijunima USD i postocima

	Stanje 31.12.				Struktura				Indeks		
	1998.	1999.	2000.	2001.	1998.	1999.	2000.	2001.	1999/98.	2000/99.	2001/00.
Monetarni sektor	234,0	197,0	159,0	122,0	2,4	2,0	1,4	1,1	84,2	80,7	76,7
Država	3.395,0	3.973,0	4.796,0	4.944,0	35,4	40,2	43,6	44,7	117,0	120,7	103,1
od čega: Londonski klub	1.405,0	1.381,0	1.255,0	1.106,0	14,7	14,0	11,4	10,0	98,3	90,9	88,1
Banke	2.266,0	1.954,0	1.597,0	1.821,0	23,6	19,8	14,5	16,5	86,2	81,7	114,0
od čega: Valuta i depoziti	615,0	538,0	433,0	633,0	6,4	5,4	3,9	5,7	87,5	80,5	146,2
Ostali sektori (poduzeća)	3.215,0	3.208,0	3.336,0	3.082,0	33,5	32,5	30,3	27,9	99,8	104,0	92,4
Izravna ulaganja	477,0	540,0	1.115,0	1.080,0	5,0	5,5	10,1	9,8	113,2	206,5	96,9
Ukupno	9.586,0	9.872,0	11.002,0	11.049,0	100,0	100,0	100,0	100,0	103,0	111,4	100,4

Izvor: HNB

djelatnosti dominira razmjena proizvodima prerađivačke djelatnosti (izvoz oko 95%, a uvoz oko 85%). Glede izvoza po važnosti slijede poljoprivreda i šumarstvo (2%), ribarstvo (1%) te rudarstvo i vađenje (1%). Na strani uvoza druga je po važnosti djelatnost rudarstva i vađenja (12%), iza nje dolaze poljoprivreda i šumarstvo (3%) te opskrba energijom (1%).

U djelatnosti poljoprivrede i šumarstva imamo uobičajeni deficit, pri čemu je deficit u poljoprivredi, a manji suficit u šumarstvu. Ribarstvo je ustaljeno u suficitu, dok je rudarstvo i vađenje u deficitu, uglavnom zbog uvoza sirove nafte. Robna je razmjena proizvodima prerađivačke djelatnosti u deficitu, pri čemu ima djelatnosti poput proizvodnje duhanskih proizvoda, proizvodnje i prerade odjeće, prerade drva, proizvodnje naftnih derivata te proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava (brodova), koje ostvaruju suficit. Od djelatnosti prerađivačke industrije deficit ostvaruju: proizvodnja hrane i pića, proizvodnja tekstila, proizvodnje papira i celuloze, proizvodnja kemikalija, proizvodnja gume i plastike, proizvodnja metala i metalnih proizvoda, proizvodnja strojeva i uređaja, proizvodnja uredskih strojeva i računala te telekomunikacij-

ske opreme, proizvodnja medicinskih i preciznih instrumenata, proizvodnja motornih vozila i proizvodnja namještaja.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Trend financiranja dugoročnim tokovima kapitala nastavio se i u 2001., prije svega izravnim stranim ulaganjima u iznosu od 1,2 mlrd. USD (drugi krug privatizacije HT-a i drugi manji privatizacijski poslovi) te izdavanjem državnih obveznica u iznosu od 929 mil. USD (euroobveznice i samurajske obveznice).

Država je na taj način refinancirala inozemni dug i otplatila kratkoročni kredit za premošćivanje u iznosu od 360 mil. USD dobiven za završetak drugog kruga privatizacije HT-a. Banke i ostali sektori također su refinancirali svoje obveze po inozemnom dugu.

Inozemni dug

Iako se tijekom godine stanje inozemnog duga približilo 12 mlrd. USD, krajem godine, nakon otplate kratkoročnoga

Okvir 4. Osnovni pokazatelji inozemne zaduženosti

Pokazatelji inozemne zaduženosti prate se radi prepoznavanja potencijalnih rizika koje donosi inozemno zaduživanje i radi boljeg upravljanja inozemnim dugom. Ne postoje idealne ciljane vrijednosti ovih pokazatelja. Njihovo kretanje u srednjem roku, osobito ako je riječ o projiciranim vrijednostima pokazatelja utemeljenima na očekivanom realnom rastu i očekivanim kamatnim stopama, pokazuje je li zaduženost dugoročno održiva.

Najpoznatiji su pokazatelji inozemne zaduženosti:

- omjer ukupnog duga (TD) na kraju godine i godišnjeg bruto domaćeg proizvoda (Y)
- omjer ukupnog duga na kraju godine i godišnjeg izvoza robe i usluga (E)
- omjer ukupnih plaćanja za servisiranje duga (TDS) i godišnjeg izvoza robe i usluga.

Ukupna su plaćanja za servisiranje duga zbroj godišnjih otplata glavnice i plaćanja kamate. Omjer TDS/E najčešći je pokazatelj održivosti duga, a pokazuje onaj dio godišnjeg izvoza robe i usluga koji se isključivo može upotrijebiti za servisiranje duga. Problem je ovog pokazatelja u tome što je natprosječno velik kod zemalja koje imaju veliki udjel kratkoročnog duga. Veliki kratkoročni dug ne mora biti zabrinjavajuća pojava. Na primjer, veliki kratkoročni dug može biti posljedica normalnih trgovačkih poslova, može biti znak velike otvorenosti privrede ili može u cijelosti biti pokriven odobrenim kratkoročnim kreditima. Zbog toga se pri izračunavanju pokazatelja TDS/E otplate kratkoročnog duga katkad ne uključuju u ukupna pla-

ćanja za servisiranje duga. Takav pristup primjenjuje Svjetska banka u svojim publikacijama "Global Development Report" i "Global Development Finance" i MMF u svojoj publikaciji "World Economic Outlook". U njihovim publikacijama također nije uvijek potpun obuhvat duga privatnog sektora, bilo zbog toga što ima problema s podacima, bilo zbog toga što je naglasak analize na javnom sektoru.

U međunarodnim publikacijama o Hrvatskoj, primjerice u svim publikacijama MMF-a i Svjetske banke, obično se nalaze pokazatelji zaduženosti bez kratkoročnog duga, dok se u publikacijama HNB-a kratkoročni dug uključuje u izračunavanje pokazatelja. Razlike u metodologiji obično ne rezultiraju znatnim brojčanim razlikama između pokazatelja. U godini 2001. veliku razliku uzrokovala je otplata kratkoročnoga kredita koji je država uzela za premošćivanje privatizacije HT-a.

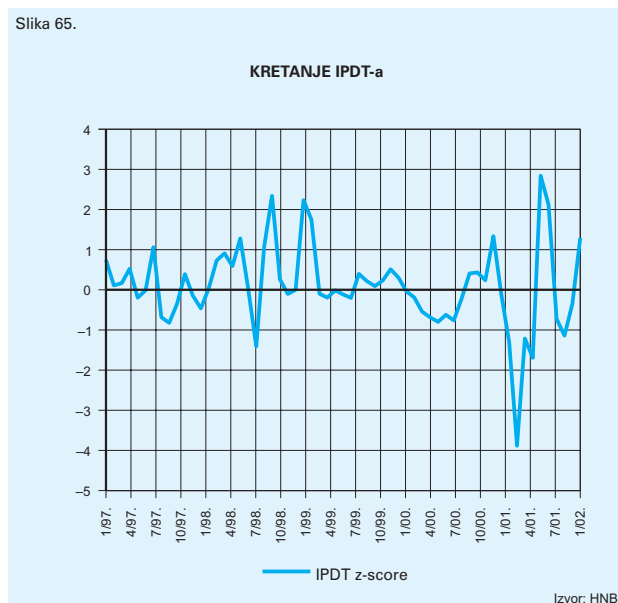
U budućnosti se to ne bi trebalo ponoviti jer država nema drugih kratkoročnih obveza.

	1999.	2000.	2001.
Pokazatelji HNB-a (%)			
TD/Y	49,00	59,02	54,18
TD/E	122,19	127,00	115,71
TDS/E	29,47	29,89	35,16
Pokazatelji MMF-a (%)			
TD ^a /Y	46,36	55,19	53,19
TD ^a /E	115,62	118,76	113,59
TDS ^a /E	19,52	25,06	25,47

^a Samo dugoročni dug; Izvor: HNB

Slika 65.

kredita za premošćivanje za završetak drugog kruga privatizacije HT-a, bitno je smanjeno ukupno stanje duga. No, stagnaciju ukupnog duga na razini od 11 mlrd. USD omogućila su i vrijednosna usklađivanja. Povećanje udjela eura u inozemnom dugu i aprecijacija dolara prema euru u posljednjem tromjesečju prethodne godine utjecali su na smanjenje vrijednosti inozemnog duga u četvrtom tromjesečju za približno 450 mil. USD.

Država je zadržala visoki udjel u ukupnom inozemnom dugu (oko 45%). Ove su godine osim države i banke povećale svoj udio u inozemnom dugu, i to uglavnom u posljednjem tromjesečju zbog rasta primljenih depozita od nerezidenata. Pretežno je riječ o dugoročnim depozitima koji po svojim karakteristikama ujedno čine dopunski kapital banaka.

Međunarodna likvidnost

Kretanje međunarodne likvidnosti pokazuje indeks pritiska na devizno tržište, koji je ponderirani prosjek stope deprecijacije tečaja prema euru i stope smanjenja razine bruto prihoda. Kad se odstupanja od aritmetičke sredine podijele sa standardnom devijacijom, dobije se varijabla tzv. z-score.

U četvrtom tromjesečju 2001. indeks pritiska na devizno tržište kretao se oko ± 1 standardne devijacije. Siječanj 2002. donio je porast indeksa preko 1 standardne devijacije u smjeru deprecijacije.

Državne financije

Proračunska obilježja u 2001. i osvrt na proračun za 2002.

Deficit konsolidiranog proračuna središnje države prema metodologiji kojom se Ministarstvo financija koristilo u 2001., iznosio je 3,5 mlrd. kuna ili 2,1% očekivanog BDP-a. U aranžmanu s MMF-om bio je utvrđen ciljani deficit na obračunskoj osnovi, koji se izračunava tako da se iz ukupnih prihoda

isključuju prihodi od privatizacije (5,3 mlrd. kuna), a ukupni se rashodi umanjuju za iznos isplata dospjelih nepodmirenih obveza (1,5 mlrd. kuna) i uvećavaju za plaćanja dospjelih inozemnih kredita za javna poduzeća Croatia Airlines i Hrvatske željeznice (ukupno 0,4 mlrd. kuna) i za troškove dokapitalizacije Hrvatske poštanske banke. Gornja granica tako utvrđenog deficita definiranog u aranžmanu s MMF-om iznosila je 9,2 mlrd. kuna. Ostvareni je deficit unutar ciljane granice, pa je glavni kriterij aranžmana s MMF-om ispunjen.

Isplata dospjelih nepodmirenih obveza samo u četvrtom tromjesečju 2001. iznosila je 1,3 mlrd. kuna, što čini 87% iznosa isplaćenog u cijeloj godini. Veliki obrok isplate financiran je prodajom dionica Plive i gotovinskim transferom. Dospjele nepodmirene obveze na kraju 2001. u iznosu od 506,4 mil. kuna opteretit će proračun u 2002. Gotovo polovica tog iznosa planira se podmiriti u prvom tromjesečju. Isplaćena masa bruto plaća u sklopu konsolidiranog proračuna središnje države smanjena je za 4,0%, a neto plaće manje su za 2,3% u usporedbi sa 2000. No, bilo je predviđeno smanjenje razine mase bruto plaće za 10%. To nije ostvareno jer je došlo do preraspodjele dohotka prema sektoru znanosti i obrazovanja u kojima su plaće povećane, kasnilo se s provedbom smanjenja plaća državnoj upravi, smanjenje plaća u sektoru zdravstva provedeno je djelomično i isplaćena je božićnica u prosincu nakon pregovora sa sindikatima, iako nije bila predviđena proračunom.

Financiranje proračuna obilježeno je prihodima od privatizacije manjim od očekivanih i zbog toga većim zaduživanjem države kod domaćih poslovnih banaka i u inozemstvu. U prosincu su banke upisale novo izdanje obveznica Republike Hrvatske u iznosu od 200 mil. EUR. Te su euroobveznice izdane na rok od sedam godina uz nominalnu kamatnu stopu od 6,875%. To je druga emisija dugoročnih državnih obveznica na domaćem tržištu tijekom 2001. Prva emisija od 200 mil. EUR s dospeljećem od 3 godine i nominalnom kamatnom stopom od 6,50% bila je u rujnu. Državni je proračun u 2001. povećao i razinu upisanih trezorskih zapisa za 2,3 mlrd. kuna, čime se ukupan iznos upisa povećao na 4,9 mlrd. kuna. Ukupni dug konsolidiranog proračuna središnje države iznosio je krajem prosinca 2001. godine 65,9 mlrd. kuna, odnosno 7,9 mlrd. USD¹³. Potencijalni ukupni dug, zajedno s preuzetim državnim jamstvima, iznosi 85,9 mlrd. kuna ili 10,3 mlrd. USD, što je porast od 858 mil. USD ili 9,1% tijekom 2001. u usporedbi s prethodnom godinom.

Za 2002. predviđa se daljnje snižavanje deficita konsolidiranog proračuna središnje države pomoću smanjenja rashoda. Očekuju se učinci revizije plaća u državnoj upravi i učinci mjera donesenih u Saboru u drugoj polovici listopada 2001. u sklopu jedanaest socijalnih zakona. Reforma zdravstva sporo napreduje, no trebala bi pridonijeti smanjenju državnih rashoda od ožujka, a najkasnije od lipnja 2002., ovisno o datumu donošenja podzakonskih akata. Nadalje, može se očekivati umjerena prisutnost države na domaćem kapitalnom tržištu, što će ostaviti dovoljno prostora i privatnom sektoru. Razvoju kapitalnog tržišta koristit će umjereni rast upisa tre-

¹³ Ukupni dug računamo kao kumski zbroj unutarnjeg i inozemnog duga prema tečaju na kraju prosinca 2001.

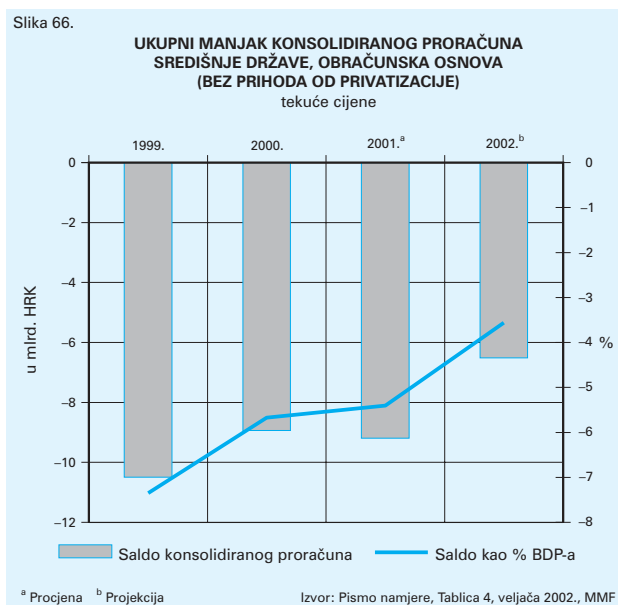
zorskih zapisa i emisija desetogodišnjih obveznica za potrebe mirovinskih fondova, te, ako prođe saborsku proceduru, način privatizacije Ine i HEP-a. Naime, zakonski je prijedlog Vlade javna prodaja 15% dionica Ine u 2002., dok se za prodaju dijelova HEP-a predlaže njegova kotacija na burzi, vjerojatno tek 2003.

Uspješno smanjenje rashoda tek bi bilo korak bliže dugoročnoj održivosti javnih financija i država bi time postavila temelje za trajno smanjenje deficita konsolidiranog proračuna središnje države. Nominalno zamrzavanje plaća u državnoj administraciji i smanjenje broja zaposlenih u administraciji, ponajprije u MORH-u, trebali bi sniziti opću razinu plaća. S druge strane, hitna izgradnja autoceste Zagreb – Split¹⁴ pozitivno će utjecati na domaću potrošnju i povećanje zaposlenosti, posebice uzmemo li u obzir obrazovnu strukturu nezaposlenih. Očekuje se i znatan priljev deviza od inozemnih kredita za izgradnju autoceste. Vlada je najavila da će i dva novoosnovana fonda također znatno pridonijeti povećanju zaposlenosti, ali njihovi programi još nisu dovoljno poznati. U prošlosti su rezultati sličnih fondova i programa bili vrlo skromni.

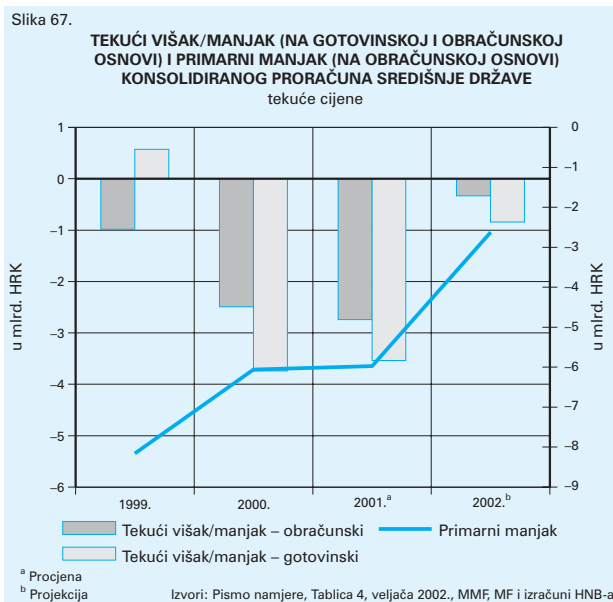
Ostvarenje konsolidiranog proračuna središnje države

Ukupni, tekući i primarni manjak konsolidiranog proračuna središnje države

Deficit konsolidiranog proračuna središnje države na obračunskoj osnovi neprestano se smanjivao sa 7,4% BDP-a u 1999. na 5,4% u 2001. (Slika 65.). Prihode od privatizacije tretiramo kao stavku financiranja jer su jednokratni. U 2002. očekuje se daljnje smanjenje deficita. Smanjenje deficita u 2001. ponajviše je rezultat realnog pada rashoda od 2,9%, dok su tekući prihodi realno porasli tek 0,3%.

¹⁴ Iako se primjenjuje model izgradnje autoceste koji je tipičan oblik kapitalnih rashoda države, projekt se ne nalazi u prihvaćenom proračunu za 2002.

Teukući deficit konsolidiranog proračuna središnje države na obračunskoj osnovi stagnirao je u 2001. na razini od 1,6% BDP-a (Slika 67.). Za 2002. planira se njegovo smanjenje na 0,2% BDP-a. Teukući deficit na gotovinskoj osnovi veći je od deficita na obračunskoj osnovi u 2000. i 2001. zbog otplate dospjelih nepodmirenenih obveza iz prethodnih godina. Neuravnoteženost tekućeg računa konsolidiranog proračuna središnje države znači da javne financije u Hrvatskoj još nisu u mogućnosti iz tekućeg poslovanja financirati kapitalne rashode i otplatu glavnice duga. Do kraja 2003. bit će neophodno ostvariti višak u tekućem poslovanju jer će nakon provedbe privatizacije tekući prihodi biti jedini važan izvor prihoda državnog proračuna.

Primarni deficit konsolidiranog središnjeg proračuna smanjen je sa 7,2% BDP-a u 1999. na preliminarnih 3,5% BDP-a u 2001. Pri izračunu primarnog deficita ne uzimaju se u obzir rashodi države za plaćanje kamata, koji su vanjski čimbenici i na koje Vlada nema neposrednog utjecaja u realnom vremenu. Sve dok se primarni deficit ne pretvori u primarni višak, država je prisiljena na novo zaduživanje radi plaćanja kamata, što dugoročno može postati neodrživo.

Prihodi konsolidiranog proračuna središnje države

Ukupni prihodi konsolidiranog proračuna središnje države na gotovinskoj osnovi iznosili su 70,8 mlrd. kuna u 2001. i bili su za 4,0 mlrd. kuna veći nego prethodne godine. Ukupni prihodi rasli su sporije od nominalnog BDP-a čime je nastavljeno smanjenje ukupnih prihoda kao udjela u BDP-u sa 47,3% u 1999. na 41,6% u 2001. Nastavak takvog trenda očekuje se i u 2002. u kojoj se ukupni prihodi procjenjuju na približno 35,4% BDP-a.

Povećanje ukupnih prihoda tijekom 2001. u usporedbi s prethodnom godinom može se pripisati većim prihodima od privatizacije (2,1 mlrd. kuna) i većim tekućim prihodima (1,9 mlrd. kuna). U strukturi tekućih prihoda (Tablica 7.) dva glavna izvora prihoda, PDV i doprinosi socijalnog osiguranja, stagniraju u 2001. na razini od oko 34%. Ministarstvo financija

Tablica 7. Struktura tekućih prihoda, u postocima (gotovinska osnova)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
1. Tekući prihodi	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.1. Porezni prihodi	94,2	94,8	95,0	95,1	95,1
Porezi na dohodak	7,5	7,8	7,5	5,2	5,3
Porezi na dobit	3,3	3,9	3,9	3,0	3,4
Doprinosi od socijalnog osiguranja	36,7	31,7	32,3	33,5	33,5
Porezi na imovinu	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Porez na promet dobara i usluga	27,8	0,0	0,6	0,2	0,2
Porez na dodanu vrijednost	0,0	35,1	32,4	34,6	34,3
Trošarine	9,9	9,1	9,8	11,0	10,8
Porezi na međunarodnu trgovinu	8,6	6,7	7,3	6,4	6,4
Ostali porezi	0,1	0,0	0,8	0,7	0,7
1.2. Neporezni prihodi	5,8	5,2	5,0	4,9	4,9

Izvor: MF

procjenjuje smanjenje priljeva socijalnih doprinosa u 2002. za 2,66 mlrd. kuna zbog uvođenja drugog stupa mirovinskog osiguranja. Trošarine su unatoč snažnom gospodarskom rastu i dobroj turističkoj sezoni smanjile svoj udio u tekućim prihodima, dok se udio poreza na dobit bitno povećao. Jedna je od Vladinih prioritetnih mjera u 2002. rješavanje problema sivoga gospodarstva u vezi s trgovinom naftnim derivatima i trgovinom cigaretama, koje ujedno donose oko 90% ukupnih prihoda od trošarina. Prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu u 2001. zabilježili su zamjetan porast zbog snažnog uvoza, poglavito u prvoj polovici godine. Posljedica je to pojačanog uvoza vozila zbog najave ukidanja povlastica braniteljima sredinom 2001. i rasta uvoza kapitalnih dobara. U prosincu 2001. uvoz je naglo smanjen zbog, čini se, očekivanja da će se od 1. siječnja 2002. sniziti carinske stope. Prema tome, očekuje se i pojačani uvoz u prvom tromjesečju 2002., koji bi trebao djelomično biti vidljiv iz poreza na međunarodnu trgovinu.

Tijekom 2002. općenito će porezni priljevi vjerojatno biti manji zbog manjih poreznih prihoda od međunarodne trgovine (posljedica smanjenja carinskih stopa), manjih doprinosa od socijalnih osiguranja zbog mirovinske reforme i zbog daljnje stagnacije prihoda od trošarina jer je velik opseg sivoga gospodarstva.

Posljedica je snažnog trenda smanjivanja financijskog priljeva u državnu blagajnu niz mjera za dodatno popunjavanje proračuna. Tako su od početka 2002. povećavane trošarine na pivo, uveden je novi porez na osiguranje vozila, a polovicom godine planira se uvođenje doprinosa na sve oblike rada u Hrvatskoj, uključujući rad preko studentskih servisa te servisa za mladež kao i sve oblike autorskog i honorarnog rada.

Rashodi konsolidiranog proračuna središnje države

Ukupni rashodi uvećani za neto posudbe, na gotovinskoj osnovi, iznosili su u 2001. godini 74,3 mlrd. kuna, tj. bili su za 0,2 mlrd. kuna viši nego prethodne godine. Time je nastavljen trend smanjenja ukupnih državnih rashoda kao udjela u BDP-u sa 50% u 1999. na 44% u 2001. U ovoj se godini planira daljnje smanjenje za 2 – 3% boda. To drugim riječima znači da se daljnje smanjenje deficita proračuna na 3,6% BDP-a u 2002. namjerava uglavnom provesti racionalizacijom rashoda.

Tekući transferi i subvencije

Cjelogodišnji učinak na rashodnoj strani trebalo bi postići mjerama kojima se nastoji ublažiti smanjenje tekućih prihoda i pomoću jedanaest "socijalnih" zakona. Krajem listopada saborsku proceduru prošli su zakoni o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, o socijalnoj skrbi, o zaštiti vojnih i civilnih invalida Domovinskog rata, o pravima bivših političkih zatvorenika, o mirovinskom osiguranju, o zdravstvenom osiguranju, o zdravstvenoj zaštiti, o dječjem doplatku, o roditeljskom dopustu samozaposlenih i nezaposlenih majki, o porezu na osobni dohodak, o jedinstvenoj osnovici za plaćanje obveznih doprinosa za socijalno osiguranje. Iznimka je Zakon o zdravstvenom osiguranju koji zbog donošenja podzakonskih akata stupa na snagu najranije početkom drugog tromjesečja 2002. Prema navedenom zakonu osiguranici će plaćati 15, 25, 50, 75 i 80% cijene za pojedine zdravstvene usluge. Učinak navedenih zakona na smanjenje proračunskih rashoda u cijeloj godini procjenjuje se na oko 1,5 mlrd. kuna. Međutim, ukupni izdaci za transfere i subvencije isplaćene iz konsolidiranog proračuna središnje države u 2002. neće se smanjiti, naprotiv povećat će se za 1,3 mlrd. kuna. Rezultat je to preusmjerenja sredstava od socijalnih transfera prema poticajima za zapošljavanje i za aktivnu industrijsku politiku. Osnivanjem dvaju novih izvanproračunskih fondova Vlada nastoji dati jasan politički signal da se namjerava posvetiti mjerama za smanjenje nezaposlenosti, koja je dosegla visoku razinu. Međutim, postoji bojazan da će ulaganje sredstava preko fondova biti neučinkovito i netransparentno. Slična poticajna sredstva postojala su u proračunu za 2001., a njihovi su krajnji učinci potpuno nepoznati. U fondu za razvoj i zapošljavanje novinu čine potpore za aktivnu industrijsku politiku i poticanje zapošljavanja u ukupnoj vrijednosti od 900 mil. kuna te potpore znanstvenim projektima u visini od 250 mil. kuna. Projekti u sklopu fonda za regionalni razvoj ne nude ni jednu novinu u usporedbi sa 2001., već se radi o povećanim subvencijama i potporama za javne radove, obnovu i graditeljstvo najvećim dijelom za razvoj jadranskih otoka.

Plaće

Početkom 2001. Vlada se odlučila na racionalizaciju plaća u državnoj administraciji kao jednu od bitnih strukturnih mjera za smanjenje rashoda. Nakon što je odgođena primjena novih koeficijenata i nakon što reforma nije u svim dijelovima državne administracije primijenjena potpuno, pokazalo se da neće biti moguće ostvariti zacrtano smanjenje mase bruto plaća od 10%. Umjesto toga ono je iznosilo 4%. U 2002. planira se daljnje smanjivanje mase bruto plaća od 2,3% u usporedbi sa 2001. i racionalizacija broja zaposlenih posebice u MORH-u. Ukupni troškovi zbrinjavanja viška zaposlenih iznositi će oko 1,6 mlrd. kuna, a financirat će se kreditom Svjetske banke (100 mil. EUR) i transferima iz državnog proračuna u visini od 300 do 400 mil. kuna.

Tablica 8. Unutarnji dug središnje države, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena		
	XII. 2000.	VI. 2001.	XII. 2001.	I. – VI. 2001.	VI. – XII. 2001.	I. – XII. 2001.
1. Unutarnji dug središnje države	21.344,7	22.832,8	25.003,7	1.488,1	2.443,2	3.659,1
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	18.509,7	20.080,7	21.467,9	1.571,0	1.688,3	2.958,2
Trezorski zapisi	2.564,6	5.579,7	4.892,3	3.015,1	-433,5	2.327,7
Instrumenti tržišta novca	14,2	10,6	7,4	-3,6	-2,9	-6,8
Obveznice	14.082,5	13.070,0	15.415,8	-1.012,5	2.411,1	1.333,3
Krediti Hrvatske narodne banke	0,0	0,0	-	0,0	-	-
Krediti banaka	1.848,4	1.420,5	1.152,4	-428,0	-286,5	-696,0
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	2.835,0	2.752,1	3.535,8	-82,9	754,9	700,9
Instrumenti tržišta novca	20,5	20,8	96,4	0,2	75,8	75,9
Obveznice	1.686,8	1.625,2	1.636,1	-61,6	20,3	-50,7
Krediti banaka	1.127,6	1.106,1	1.803,3	-21,5	658,8	675,7

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

Tablica 9. Inozemni dug središnje države, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena		
	XII. 2000.	VI. 2001.	XII. 2001.	I. – VI. 2001.	VI. – XII. 2001.	I. – XII. 2001.
1. Inozemni dug središnje države	38.648,2	43.906,2	40.850,5	5.258,0	-2.700,5	2.192,1
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	36.562,3	41.175,2	38.447,7	4.612,9	-2.390,8	1.870,4
Obveznice	25.231,2	29.702,7	30.029,0	4.471,5	504,8	4.797,8
Krediti	11.331,1	11.472,5	8.418,7	141,4	-2.895,6	-2.927,5
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.085,9	2.731,0	2.402,8	645,1	-309,7	321,7
Obveznice	386,5	705,3	696,6	318,8	-1,1	310,1
Krediti	1.699,3	2.025,7	1.706,2	326,4	-308,6	11,6

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

Financiranje

Ukupni je dug konsolidiranog proračuna središnje države, prema statistikama HNB-a, iznosio krajem prosinca 2001. godine 65,9 mlrd. kuna, odnosno 7,9 mlrd. USD¹⁵ (38,7% BDP-a). Potencijalni dug, zajedno s preuzetim državnim jamstvima, iznosi 85,9 mlrd. kuna ili 10,3 mlrd. USD (50,5% BDP-a). Ukupni dug i jamstva tako su porasli za 858 mil. USD ili 9,1% tijekom 2001. u usporedbi s prethodnom godinom. U 2002. očekuje se otplata glavnice u visini od 7,0 mlrd. kuna¹⁶, od čega 553,3 mil. USD (oko 4,8 mlrd. kuna¹⁵) odlazi na otplatu glavnice inozemnog duga.

Unutarnji dug središnje države prema bankama

Unutarnji dug konsolidiranog proračuna središnje države povećao se tijekom 2001. godine za 3,7 mlrd. kuna, na ukupno 25,0 mlrd. kuna, što čini 14,7% BDP-a. Državni se proračun u strukturi povećanja unutarnjeg duga poslužio najvećim dijelom neto upisom trezorskih zapisa (2,3 mlrd. kuna) i izdavanjem obveznica (1,3 mlrd. kuna), dok je prema poslovnim bankama izvršena neto otplata kredita u vrijednosti od 0,7 mlrd. kuna. Izvanproračunski su se fondovi u 2001. zadužili za dodatnih 0,7 mlrd. kuna, i to uglavnom kod poslovnih banaka. U 2002. može se na domaćem tržištu očekivati emisija obveznica na rok od 10 godina za potrebe mirovinskih fondo-

va u vrijednosti od 0,3 – 0,4 mlrd. EUR i povećanje količine upisa trezorskih zapisa na kraju godine za 1,5 mlrd. kuna.

Inozemni dug središnje države

Inozemni dug konsolidiranog proračuna središnje države povećao se u 2001. za 2,2 mlrd. kuna, na ukupno 40,9 mlrd. kuna ili 24,0% BDP-a. Cjelokupno je povećanje inozemnog duga posljedica emisije obveznica (4,8 mlrd. kuna), dok je neto otplaćeno 2,9 mlrd. kuna kredita. Izvanproračunski fondovi povećali su svoj inozemni dug u 2001. za 0,3 mlrd. kuna na ukupno 2,4 mlrd. kuna (1,4% BDP-a). Država je tijekom siječnja 2002. emitirala obveznice u vrijednosti od 500 mil. EUR (nominalna kamatna stopa od 6,25% na rok od 7 godina), a isplaćen je i prvi obrok na osnovi aranžmana SAL sa Svjetskom bankom u visini od 102 mil. USD. Najvjerojatnije će početkom trećeg tromjesečja uslijediti nova emisija samurajskih obveznica u vrijednosti od 25 mlrd. JPY. U 2002. država će možda ponovo izdati euroobveznice jer je potražnja u siječnju bila veća od ponude.

Privatizacija

Prihodi od privatizacije u 2001. iznosili su 4,3 mlrd. kuna ili 2,5% BDP-a. Na taj je način ostvareno 79% iznosa planiranog u drugom rebalansu proračuna krajem 2001., odnosno svega 50% očekivanog iznosa. Izostanak priljeva od privatizacije u prosincu premostilo se emisijom obveznica na domaćem tržištu (1,3 mlrd. kuna), zaduživanjem kod inozemnih poslovnih banaka (0,2 mlrd. kuna) i upisom trezorskih zapisa (0,3 mlrd. kuna).

¹⁵ Prema tečaju na kraju prosinca 2001.

¹⁶ Prema članku 29. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, NN, br. 116/2001.

¹⁷ Pretpostavka je tečaj 8,6 HRK = 1 USD.

Okvir 5. Usporedba konsolidiranog proračuna središnje države za 2001. i 2002.

Ministarstvo financija objavilo je konsolidirani proračun središnje države za 2002. godinu (NN, br. 116/2001.) u novom obliku, koji bez prilagodba nije usporediv s proračunom za 2001. Prvo, četiri izvanproračunska fonda (HZZO, HZZ, Hrvatske vode i Fond za dječji doplatok) gotovo su u potpunosti integrirana u državni proračun. Mirovinski je fond u državni proračun integriran još sredinom 2001. Osnovana su dva nova fonda: Fond za regionalni razvoj i Fond za zapošljavanje i razvoj. Drugo, prikazivanje mase bruto plaća na prihodnoj i rashodnoj strani konsolidiranog proračuna uključuje prihode koje država plaća sama sebi, tj. kao prihod prikazani su doprinosi na plaće državnih zaposlenika koje se isplaćuju na teret proračuna. Uključivanje državnih doprinosa povećava prihode i rashode za 2,8 mlrd. kuna. Treće, posudbe umanjene za otplate razvrstavaju se kao stavka financiranja, što umanjuje rashode za 1,4 mlrd. kuna. Četvrto, u sklopu neporeznih prihoda u 2002. prvi se put pojavljuju i vlastiti prihodi ministarstava. Navedeni prihodi postojali su i prije, no nisu

bili uključeni u proračun. Integriranjem tih prihoda povećala se transparentnost prihoda državne administracije. Peto, u sklopu poreza na promet dobara i usluga pojavljuju se novi porezi, i to porez na osiguranje automobila, porez na rabljene automobile i porez na igre na sreću. Šesto, iz državnog su proračuna u 2002. izdvojene Hrvatske autoceste (HAC) i Hrvatske ceste (HC). Ta poduzeća ostvaruju "vlastite" prihode od cestarina i dijela trošarina na naftne derivate, a zadužuju se najčešće uz državne garancije. Predviđa se da će deficit HAC-a u 2002. iznositi do 2,0% BDP-a.

Tablica 10. Usporedba novog i starog oblika proračuna za 2002., u milijardama kuna i postocima

	Novi oblik	Stari oblik	Razlika
Ukupni prihodi	71,4	68,4	3,0
Ukupni rashodi	77,9	75,2	2,7
Manjak	-6,5	-6,8	
Manjak kao % BDP-a	-3,55%	-3,71%	

Izvori: NN, br. 116/2001. i MF

U 2002. očekuje se prihod od privatizacije banaka od oko 2,5 mlrd. kuna od čega u prvom polugodištu približno 600 mil. kuna. Početkom 2002. očekuje se prodaja Splitske banke HVB Banci Austrija. Prodaje se udio od 25% + 2 dionice, koji je u vlasništvu države i istodobno udio od 62,5%, koji trenutačno drži grupacija Unicredito iz Italije, a koja se obvezala prodati taj udio zbog stjecanja većinskog vlasništva u Zagrebačkoj banci. Pretpostavlja se da će ta dva paralelna procesa završiti istodobno. Nadalje, očekuje se prodaja Dubrovačke

banke (100% vlasništva) tvrtki Charlemagne Capital Ltd., koja je već vlasnik Dalmatinske banke, Istarske banke i Sisačke banke. Za privatizaciju Croatia banke obvezujuće se ponude dostavljaju do 28. ožujka i tada će biti odlučeno kome će banka biti prodana. Planirana privatizacija HT-a putem inicijalne javne ponude (IPO) vjerojatno će biti odgođena zbog loše situacije na tržištu. Neizvjesna ostaje prodaja državnih udjela u Riječkoj banci, PBZ-u i vrijeme privatizacije Ine i Croatia osiguranja.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U poslovne banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Ostale financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. osiguravateljska društva,

mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatsku upravu za ceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatsku garancijsku agenciju, te sljedeće republičke fondove: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, kao i javno poduzeće Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak. Ostali domaći sektori su organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije koje pružaju usluge stanovništvu. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunsnoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1993.	prosinac	2.248,9	3.134,4	3.759,2	10.061,1	12.005,7	20.287,9	-	-	-	-	-	-
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	rujan	11.746,9	17.244,0	17.485,9	68.958,6	40.187,2	57.826,4	0,56	-3,33	-3,73	1,09	1,54	0,66
	listopad	11.255,3	16.702,1	16.921,9	69.809,9	39.270,1	58.535,4	-4,18	-3,14	-3,23	1,23	-2,28	1,23
	studen	10.918,1	16.384,7	16.612,8	70.483,9	39.873,5	59.287,9	-3,00	-1,90	-1,83	0,97	1,54	1,29
	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.863,3	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	siječanj	10.541,8	16.717,2	16.870,2	74.062,5	46.937,0	61.896,7	-10,03	-7,28	-7,59	1,37	6,57	1,70
	veljača	11.454,1	16.970,6	17.057,9	75.524,2	46.900,1	62.858,4	8,65	1,52	1,11	1,97	-0,08	1,55
	ožujak	11.346,1	17.395,2	17.493,8	77.504,6	46.387,0	64.723,8	-0,94	2,50	2,56	2,62	-1,09	2,97
	travanj	12.097,2	18.252,7	18.368,7	77.651,4	48.017,0	65.530,9	6,62	4,93	5,00	0,19	3,51	1,25
	svibanj	13.000,3	18.845,0	18.948,1	77.827,6	48.787,0	65.784,4	7,47	3,25	3,15	0,23	1,60	0,39
	lipanj	12.553,5	19.065,1	19.207,5	79.689,9	49.328,4	67.573,7	-3,44	1,17	1,37	2,39	1,11	2,72
	srpanj	14.717,4	20.530,8	20.725,9	81.992,6	51.373,4	68.443,7	17,24	7,69	7,91	2,89	4,15	1,29
	kolovoz	12.206,9	19.838,2	20.121,7	87.747,7	53.164,5	71.626,3	-17,06	-3,37	-2,92	7,02	3,49	4,65
	rujan	13.627,4	20.284,5	20.557,6	88.343,7	53.913,1	71.442,3	11,64	2,25	2,17	0,68	1,41	-0,26
	listopad	16.075,1	20.064,9	20.420,6	90.102,4	54.147,3	72.863,2	17,96	-1,08	-0,67	1,99	0,43	1,99
	studen	16.482,3	20.975,8	21.380,1	95.005,8	55.524,1	74.005,2	2,53	4,54	4,70	5,44	2,54	1,57
	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.868,1	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,17
2002.	siječanj	17.631,9	22.398,4	22.596,0	108.647,4	61.267,9	77.207,2	-0,96	-5,51	-5,60	2,43	6,72	3,12

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod poslovnih banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	XII. ^b	I.
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva (neto)	11.740,7	16.913,0	12.713,5	16.655,5	29.017,2	31.117,6	30.361,5	34.430,6	48.661,3	47.379,5
2. Plasmani	48.464,9	56.194,9	66.923,1	65.938,6	72.051,4	75.817,2	78.690,4	84.336,8	87.637,6	92.540,8
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	14.633,7	7.331,4	7.131,1	10.062,8	11.188,2	11.093,4	11.116,7	12.894,5	12.769,5	15.333,7
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	33.691,0	48.616,6	59.597,7	55.676,4	60.653,4	64.485,0	67.228,2	71.164,1	74.513,0	76.794,5
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	0,4	45,4	48,2	77,2	97,1	71,5	73,8	77,5
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	140,2	246,8	193,9	154,0	161,7	161,6	248,3	206,7	281,4	335,2
Ukupno (1+2)	60.205,6	73.107,8	79.636,5	82.594,1	101.068,7	106.934,8	109.051,9	118.767,4	136.298,9	139.920,3
PASIVA										
1. Novčana masa	11.368,9	13.731,4	13.531,4	13.858,9	18.030,3	17.395,2	19.065,1	20.284,5	23.703,5	22.398,4
2. Štedni i oročeni depoziti	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	8.951,0	8.920,3	8.879,1	10.213,1	10.922,3
3. Devizni depoziti	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	50.706,4	51.210,3	58.662,4	71.836,9	74.897,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	128,1	133,6	154,1	436,8	478,5	451,9	494,2	517,7	317,8	429,1
5. Ograničeni i blokirani depoziti	8.305,4	5.953,4	4.315,2	3.814,7	2.864,5	2.580,2	2.495,0	2.402,5	1.926,2	1.659,1
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	770,2	610,4
6. Ostalo (neto)	15.199,2	16.412,5	17.981,1	22.120,0	25.143,1	26.850,0	26.867,0	28.021,1	28.301,4	29.613,9
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	60.205,6	73.107,8	79.636,5	82.594,1	101.068,7	106.934,8	109.051,9	118.767,4	136.298,9	139.920,3

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku aktive "2.1. Potraživanja od središnje države (neto)".

^b U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa zbog je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod

poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 4.296,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se bilančne stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Ostalo (neto) povećaju za 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993.	prosinac	43	16	12	7	4	2	2	0	0	0	0
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	rujan	47	3	17	9	6	10	2	30	5	20	5
	listopad	45	2	16	9	6	10	2	29	5	19	5
	studenj	45	2	16	9	6	10	2	29	5	19	5
	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	siječanj	45	3	15	9	6	10	2	27	5	17	5
	veljača	45	3	15	9	5	11	2	27	5	17	5
	ožujak	45	3	15	8	6	11	2	27	5	17	5
	travanj	45	3	15	8	6	11	2	26	5	16	5
	svibanj	45	3	15	8	6	11	2	26	5	16	5
	lipanj	45	3	15	8	6	11	2	26	4	17	5
	srpanj	45	3	15	8	6	11	2	25	4	16	5
	kolovoz	45	3	15	8	6	11	2	25	4	16	5
	rujan	45	3	15	8	6	10	3	24	4	15	5
	listopad	45	3	15	8	5	11	3	23	4	14	5
	studenj	45	3	15	7	6	11	3	22	3	14	5
	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	siječanj	45	3	14	7	7	9	5	19	3	12	4

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale

Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. U skladu sa Zakonom o bankama, štedionice su dužne do 31. prosinca 2001. uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog zakona ili će biti proveden postupak njihove likvidacije.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII. ^b	I.
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva	12.818,9	16.005,6	17.592,5	23.135,7	28.747,4	30.652,0	32.843,9	36.351,8	39.308,9	41.386,5
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	993,8	–	–	–
1.2. Specijalna prava vučenja	695,5	927,0	1.444,4	1.449,2	1.204,2	1.216,9	1.073,9	1.027,3	905,8	939,1
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	0,3	0,7	1,0	1,6	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u inozemnim bankama	165,9	510,6	342,0	1.109,6	7,4	7,6	6,8	6,8	6,1	270,2
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	11.009,8	12.169,5	11.696,6	17.702,4	20.986,9	20.594,7	20.156,6	24.713,3	25.565,9	28.747,6
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	947,3	2.396,5	4.107,2	2.871,6	6.545,7	8.829,7	10.609,6	10.601,4	12.829,3	11.427,8
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	218,8	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	–	–
2.1. Potraživanja u kunama	206,4	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	–	–
2.2. Potraživanja u devizama	12,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,1	24,4	1,0	276,8	289,5	275,2	269,7	264,3	229,2	192,3
4. Potraživanja od banaka	213,9	33,5	1.053,8	1.138,7	329,9	22,7	225,6	17,5	18,5	16,6
4.1. Krediti poslovnim bankama	212,3	31,0	1.044,4	1.125,3	313,6	6,5	209,8	–	–	–
Lombardni krediti	211,3	30,0	252,3	176,7	–	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	–	929,0	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	1,0	1,0	333,0	19,7	14,0	6,5	1,7	–	–	–
Reotkup blagajničkih zapisa	–	–	459,2	–	299,6	–	208,0	–	–	–
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	1,4	2,5	9,3	13,4	15,2	16,1	15,8	16,7	16,6	16,6
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,1	–	0,8	1,9	–
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	13.252,6	16.063,5	18.647,3	24.575,3	29.366,8	30.950,0	33.339,3	36.633,6	39.556,6	41.595,5
PASIVA										
1. Primarni novac	8.770,4	10.346,1	9.954,2	10.310,0	11.717,3	11.346,1	12.553,5	13.627,4	17.803,2	17.631,9
1.1. Gotov novac izvan banaka	4.361,3	5.307,5	5.718,8	5.958,9	6.636,7	6.411,7	7.266,3	7.474,7	8.507,4	8.254,7
1.2. Blagajna banaka	152,2	216,9	251,4	382,1	532,3	373,9	485,9	436,4	538,8	471,6
1.3. Depoziti banaka	4.256,7	4.821,6	3.980,2	3.960,4	4.540,7	4.545,5	4.777,4	5.698,3	8.741,5	8.891,6
Računi za namirenje banaka	913,5	866,6	467,5	247,9	459,5	1.153,7	1.229,4	911,0	2.450,1	2.306,6
Izdvojena obvezna pričuva	3.343,2	3.955,0	3.512,7	3.712,5	4.081,2	3.391,8	3.548,0	4.787,3	6.291,4	6.584,9
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	–	–	2,4	8,5	7,5	4,7	10,1	4,8	15,5	5,1
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	0,1	0,1	1,3	–	0,0	10,2	13,8	13,2	0,1	8,9
2. Ograničeni i blokirani depoziti	243,2	101,1	1.787,6	5.016,8	5.805,5	5.937,6	6.806,0	7.162,1	6.030,5	6.618,1
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	–	–	1.668,4	4.636,2	5.490,5	5.676,1	6.510,8	6.719,4	5.705,1	6.259,6
2.2. Ograničeni depoziti	78,7	101,1	119,1	380,6	315,0	261,4	295,2	442,7	325,4	358,5
2.3. Blokirani devizni depoziti	164,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	1.160,4	1.471,4	1.465,4	1.671,2	1.630,8	1.335,1	1.347,2	1.486,7	1.597,5	2.513,1
3.1. Krediti MMF-a	1.158,5	1.468,4	1.461,3	1.501,7	1.290,3	1.323,5	1.179,7	1.139,1	1.025,5	1.061,2
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	1,8	3,0	4,1	6,8	9,5	11,6	12,1	11,5	12,2	13,8
3.3. Obveze prema inozemnim bankama ^a	–	–	–	162,7	331,0	0,0	155,4	336,0	559,8	1.438,1
4. Depoziti središnje države	557,6	1.032,7	434,8	397,2	1.157,4	2.341,2	2.672,2	1.852,9	1.752,1	1.395,9
4.1. Depozitni novac	424,6	805,7	390,2	394,2	1.008,5	1.339,8	1.711,9	1.757,8	1.752,1	1.395,9
Depozitni novac Republike Hrvatske	342,0	625,7	291,0	388,0	980,8	1.262,2	1.539,3	1.715,8	1.564,8	1.340,2
Depozitni novac republičkih fondova	82,6	180,1	99,3	6,2	27,7	77,6	172,6	42,1	187,3	55,7
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	147,6	–	0,0	–	768,2	740,9	–	–	–
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	133,0	79,4	44,6	2,9	148,8	233,3	219,4	95,0	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	665,7	722,0	2.242,9	2.887,2	4.207,3	4.517,9	4.267,8	6.531,1	6.372,3	6.421,3
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	665,7	722,0	830,7	1.252,5	2.394,6	2.580,8	3.157,8	3.453,2	3.458,9	3.260,3
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	–	–	1.412,2	1.634,7	1.812,7	1.937,1	1.110,0	3.077,9	2.913,4	3.161,1
6. Kapitalski računi	1.900,1	2.361,8	2.898,2	4.535,5	5.216,6	5.914,6	6.143,4	6.452,3	6.425,2	7.443,4
7. Ostalo (neto)	–44,7	28,5	–135,8	–242,4	–368,1	–442,6	–450,8	–478,9	–424,2	–428,3
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	13.252,6	16.063,5	18.647,3	24.575,3	29.366,8	30.950,0	33.339,3	36.633,6	39.556,6	41.595,5

^a Od listopada 2001. godine Obveze prema inozemnim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata;^b U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogni, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, specijalna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u blagajni, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod inozemnih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunske krediti državnim proračunu bili su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na temelju posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i inozemnim bankama. Devizni krediti državnim proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji. Prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. Krediti za refinanciranje uključuju kredite odobravane u okviru opće i namjenskih kvota do kraja 1993. godine te avanse poslovnim bankama za obavljanje mjenjačkih poslova. Krediti za refinanciranje odobravani u okviru opće i namjenskih kvota u cijelosti su naplaćeni do kraja travnja 1994. godine, a formalno su ukinuti u srpnju 1994. godine. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani u ranijim godinama (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održava-

nju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i štedionice na određene devizne depozite izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na račune HNB-a. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i inozemnim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajna banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija. Od svibnja 1999. uključena su i sredstva na računima banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
AKTIVA										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	4.409,6	5.045,6	5.908,1	8.987,9	10.588,9	10.625,5	11.796,5	12.985,7	15.002,7	15.651,0
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	4.409,6	5.045,6	4.239,7	4.352,6	5.098,4	4.949,5	5.285,6	6.266,3	9.306,2	9.401,5
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	–	–	1.668,4	4.635,3	5.490,5	5.676,1	6.510,8	6.719,4	5.696,5	6.249,5
2. Inozemna aktiva	12.549,6	16.185,8	12.763,1	12.400,1	19.710,4	20.416,7	18.258,3	20.644,3	32.807,6	30.792,8
3. Potraživanja od središnje države	16.693,4	15.238,8	14.864,2	16.264,4	19.076,0	19.676,4	19.313,7	20.305,3	20.156,3	22.345,0
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	8.291,1	6.714,4	5.802,3	5.419,9	4.484,4	4.036,4	3.847,7	3.472,7	3.420,1	3.513,5
3.2. Velike obveznice	2.438,5	2.291,9	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.712,4	1.696,6	1.683,8	1.659,4	1.659,3
3.3. Ostala potraživanja	5.963,8	6.232,5	6.958,8	9.522,8	13.115,8	13.927,6	13.769,4	15.148,8	15.076,8	17.172,2
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	33.689,9	48.592,2	59.596,7	55.399,7	60.363,9	64.209,8	66.958,5	70.899,8	74.283,8	76.602,1
4.1. Potraživanja od lokalne države	145,4	308,8	654,0	905,6	1.174,9	1.186,8	1.163,9	1.224,7	1.280,0	1.239,5
4.2. Potraživanja od poduzeća	26.929,3	35.487,2	41.225,5	35.244,3	35.890,7	37.892,8	38.972,6	40.622,5	42.882,0	44.147,6
4.3. Potraživanja od stanovništva	6.615,2	12.796,2	17.717,2	19.249,8	23.298,3	25.130,1	26.822,0	29.052,5	30.121,9	31.215,1
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	0,4	45,4	48,2	77,2	97,1	71,5	73,8	77,5
6. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	140,2	246,8	193,9	154,0	161,7	161,6	248,3	206,7	281,4	335,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	67.482,7	85.309,3	93.326,4	93.251,5	109.949,1	115.167,2	116.672,4	125.113,3	142.605,6	145.803,7
PASIVA										
1. Depozitni novac	7.007,5	8.423,8	7.808,9	7.891,5	11.386,0	10.968,6	11.774,9	12.791,8	15.180,6	14.129,6
2. Štedni i oročeni depoziti	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	8.951,0	8.920,3	8.879,1	10.213,1	10.922,3
3. Devizni depoziti	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	50.706,4	51.210,3	58.662,4	71.836,9	74.897,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	128,1	133,6	154,1	436,8	478,2	451,9	494,2	517,7	317,8	429,1
5. Inozemna pasiva	12.467,4	13.807,1	16.176,8	17.209,1	17.809,7	18.616,0	19.393,6	21.078,8	21.857,8	22.286,8
6. Depoziti središnje države	1.720,9	6.874,7	7.298,3	5.828,6	6.730,5	6.241,8	5.524,8	5.557,9	5.634,7	5.615,4
7. Krediti primljeni od središnje banke	267,8	33,7	1.049,2	1.138,7	328,8	22,6	225,6	16,7	16,6	16,6
8. Ograničeni i blokirani depoziti	8.223,6	5.852,3	4.196,0	3.434,2	2.549,6	2.318,8	2.199,7	1.959,8	1.600,8	1.300,6
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	770,2	610,4
9. Kapitalni računi	15.440,8	17.027,0	19.785,6	21.975,4	24.953,1	25.329,2	24.667,2	25.448,2	25.455,1	25.778,4
10. Ostalo (neto)	-2.977,4	-3.719,9	-6.797,2	-7.026,4	-8.839,4	-8.439,2	-7.738,2	-9.799,1	-9.507,8	-9.572,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	67.482,7	85.309,3	93.326,4	93.251,5	109.949,1	115.167,2	116.672,4	125.113,3	142.605,6	145.803,7

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "4.2. Potraživanja od poduzeća". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku pasive "6. Depoziti središnje države".

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajni, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće obli-

ke kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani dužnički i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih ob-

veza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani dužnički i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze poslovnih banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 5.701,4 mil. kuna. Pritom su najveći udio u aktivima imale sljedeće stavke: potraživanja od poduzeća 4.378,7 mil. kuna i potraživanja od stanovništva 701,4 mil. kuna. U pasivi najveće se smanjenje odnosilo na sljedeće stavke: devizni depoziti 3.443,7 mil. kuna; inozemna pasiva 1.024,6 mil. kuna i kapitalski računi 854,6 mil. kuna. Od srpnja 1999. godine cjelokupni se iznos posebnih pričuva za identificirane gubitke iskazuje u stavci Kapitalni računi. Podaci za lipanj 1999. godine bit će uspoređivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Kapitalni računi povećaju za 3.513,5 mil. kuna. Ostale stavke korigirane su za male iznose.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Devizna inozemna aktiva	12.525,5	16.167,9	12.743,4	12.352,8	19.619,2	20.362,4	18.198,1	20.595,2	32.763,6	30.757,6
1.1. Potraživanja od inozemnih banaka	11.397,8	15.425,6	11.980,5	11.598,5	19.154,9	19.721,6	16.959,6	19.643,7	31.660,3	29.603,4
Efektivni strani novac	663,6	850,4	586,9	886,7	1.002,8	771,9	1.008,7	1.137,2	7.324,7	1.870,2
Tekući računi	5.915,6	6.938,5	6.228,6	1.498,5	995,0	985,0	1.177,6	1.165,7	1.231,9	1.046,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4.482,7	7.010,9	4.637,1	8.509,4	16.286,7	16.778,9	14.003,2	16.561,5	21.765,2	25.088,2
Vrijednosni papiri	72,7	88,6	51,1	–	454,9	760,1	490,0	467,9	1.008,5	1.262,3
Kreditni	179,7	408,7	343,4	569,8	370,9	380,4	240,8	270,9	290,3	295,2
Dionice inozemnih banaka	83,6	128,4	133,5	134,1	44,6	45,3	39,4	40,6	39,7	40,7
1.2. Potraživanja od stranaca	1.127,7	742,4	762,9	754,3	464,3	640,7	1.238,4	951,5	1.103,3	1.154,3
Potraživanja od stranih država	–	–	–	399,9	137,8	244,6	603,0	528,4	596,2	611,4
Potraživanja od stranih osoba	846,2	580,4	583,9	350,4	322,4	392,0	633,8	421,4	505,5	541,3
Vrijednosni papiri	492,5	17,7	3,7	4,5	–	–	251,3	–	72,1	75,1
Kreditni	353,7	562,7	580,2	345,9	322,4	392,0	382,5	421,4	433,4	466,1
Dionice stranih osoba	281,4	162,0	179,0	4,0	4,1	4,2	1,6	1,7	1,6	1,6
2. Kunska inozemna aktiva	24,2	17,9	19,7	47,3	91,2	54,3	60,3	49,2	44,1	35,2
2.1. Potraživanja od inozemnih banaka	5,7	3,6	3,1	16,6	66,1	40,8	46,7	35,8	29,2	22,7
2.2. Potraživanja od stranaca	18,5	14,3	16,6	30,6	25,1	13,5	13,6	13,3	14,8	12,5
U tome: Kreditni	18,5	14,3	16,6	29,6	23,3	11,6	11,7	12,4	13,9	11,6
Ukupno (1+2)	12.549,6	16.185,8	12.763,1	12.400,1	19.710,4	20.416,7	18.258,3	20.644,3	32.807,6	30.792,8

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od inozemnih ba-

naka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna aktiva tih banaka iznosila je 402,3 mil. kuna. Do lipnja 1999. godine u stavku Tekući računi uključen je i dio depozita s osnove devizne štednje stanovništva.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	8.291,1	6.714,4	5.802,3	5.419,9	4.484,4	4.036,4	3.847,7	3.472,7	3.420,1	3.513,5
2. Velike obveznice	2.438,5	2.291,9	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.712,4	1.696,6	1.683,8	1.659,4	1.659,3
3. Ostala potraživanja	5.963,8	6.232,5	6.958,8	9.522,8	13.115,8	13.927,6	13.769,4	15.148,8	15.076,8	17.172,2
3.1. Kunska potraživanja	4.121,2	4.261,8	5.066,1	8.564,0	11.432,5	12.335,9	12.348,6	12.674,6	12.795,6	13.715,1
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	4.100,2	4.191,8	4.614,1	7.831,3	9.812,6	10.679,2	10.833,0	10.947,6	11.150,7	12.014,3
Vrijednosni papiri	4.071,6	4.171,7	4.426,9	6.897,3	8.587,8	9.795,6	10.035,9	10.144,4	10.323,7	1.103,4
Krediti	28,6	20,1	187,2	934,0	1.224,9	883,6	797,1	803,1	826,9	910,8
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	21,0	70,0	452,0	732,7	1.619,9	1.656,7	1.515,7	1.727,0	1.644,9	1.700,8
Vrijednosni papiri	21,0	–	–	–	647,8	622,1	591,5	669,8	656,5	699,2
Krediti	0,0	70,0	452,0	732,7	972,1	1.034,6	924,2	1.057,3	988,4	1.001,7
3.2. Devizna potraživanja	1.842,6	1.970,7	1.892,7	958,8	1.683,3	1.591,7	1.420,8	2.474,2	2.281,2	3.457,1
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.828,5	1.966,7	1.879,5	921,4	1.492,7	1.317,4	1.162,0	1.551,5	1.390,9	2.525,5
Obveznice	1.396,9	1.172,5	1.182,2	518,1	869,2	666,8	538,7	878,6	1.065,5	1.534,3
Krediti	431,7	794,2	697,3	403,3	623,5	650,6	623,4	672,8	325,5	991,1
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	14,1	4,0	13,2	37,4	190,6	274,3	258,8	922,7	890,3	931,6
Vrijednosni papiri	11,8	2,8	0,2	27,6	35,0	78,7	76,9	77,5	75,4	78,3
Krediti	2,3	1,3	13,0	9,8	155,5	195,6	181,9	845,3	814,8	853,3
Ukupno (1+2+3)	16.693,4	15.238,8	14.864,2	16.264,4	19.076,0	19.676,4	19.313,7	20.305,3	20.156,3	22.345,0

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izdava-

nju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od središnje države iznosila su 17,8 mil. kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Kunska potraživanja	25.602,5	40.149,5	50.509,7	48.336,4	53.739,5	57.600,1	60.484,1	64.138,2	66.626,8	68.814,9
1.1. Instrumenti tržišta novca	42,1	81,5	101,8	365,7	231,9	237,8	402,4	491,3	544,7	569,4
1.2. Obveznice	2,1	1,7	0,7	0,0	1,0	1,0	2,3	8,3	7,7	70,6
1.3. Krediti	21.759,1	35.971,2	45.956,0	44.505,1	49.566,8	53.820,2	56.561,0	60.170,1	72.180,6	64.558,0
1.4. Dionice	3.799,2	4.095,2	4.451,3	3.465,5	3.939,8	3.541,1	3.518,4	3.468,4	3.893,8	3.616,9
2. Devizna potraživanja	8.087,4	8.442,7	9.087,0	7.063,3	6.624,3	6.609,7	6.474,4	6.761,6	7.657,0	7.787,2
2.1. Vrijednosni papiri	2,9	0,6	0,6	74,9	112,4	32,6	63,1	61,6	126,6	131,2
2.2. Krediti	8.084,5	8.442,1	9.086,3	6.988,5	6.512,0	6.577,0	6.411,2	6.700,1	7.530,5	7.656,1
Ukupno (1+2)	33.689,9	48.592,2	59.596,7	55.399,7	60.363,9	64.209,8	66.958,5	70.899,8	74.283,8	76.602,1

^a Devizni krediti jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime a za račun krajnjega korisnika kredita. U svibnju 1999.

godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od ostalih domaćih sektora iznosila su 5.088,0 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se u sklopu kunskih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 2.904,3 mil. kuna, a stavka Dionice umanjuje za iznos od 520,3 mil. kuna te ako se u sklopu deviznih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 1.129,4 mil. kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
KUNSKI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	11,5	74,6	633,2	1.666,6	2.196,9	1.918,2	1.721,3	1.860,4	1.815,4	1.912,5
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	11,5	4,6	181,9	934,0	1.224,9	883,6	797,1	803,1	826,9	910,8
1.2. Krediti republičkim fondovima	0,0	70,0	451,3	732,7	972,1	1.034,6	924,2	1.057,3	988,4	1.001,7
2. Krediti lokalnoj državi	125,1	293,2	623,5	785,7	996,8	1.006,9	981,0	1.015,3	1.069,1	1.025,5
3. Krediti poduzećima	15.029,5	22.925,8	27.660,0	24.533,4	25.328,0	27.735,6	28.810,2	30.154,7	31.049,4	32.381,7
4. Krediti stanovništvu	6.604,5	12.752,2	17.672,5	19.186,1	23.242,1	25.077,7	26.769,9	29.000,1	30.062,1	31.150,9
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	0,4	31,3	33,5	32,0	32,8	38,5	34,7	40,4
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	89,0	166,6	114,2	138,6	105,5	138,7	220,3	165,1	240,9	294,7
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	21.859,7	36.212,4	46.703,7	46.341,6	51.902,8	55.909,1	58.535,3	62.234,1	64.271,6	66.805,7
DEVIZNI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	190,2	679,9	637,4	413,1	779,1	846,2	805,3	1.518,1	1.140,3	1.844,5
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	187,9	678,6	624,5	403,3	623,5	650,6	623,4	672,8	325,5	991,1
1.2. Krediti republičkim fondovima	2,3	1,3	13,0	9,8	155,5	195,6	181,9	845,3	814,8	853,3
2. Krediti lokalnoj državi	18,9	13,1	30,5	118,7	171,6	172,9	164,5	190,2	179,1	182,5
3. Krediti poduzećima	8.054,3	8.382,3	9.009,8	6.806,1	6.284,0	6.351,6	6.194,6	6.457,4	7.291,7	7.409,3
4. Krediti stanovništvu	11,3	46,8	46,0	63,7	56,3	52,5	52,1	52,4	59,7	64,2
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	–	1,7	–	–	–	–	–	–
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	8.274,7	9.122,0	9.723,8	7.403,2	7.291,0	7.423,2	7.216,6	8.218,1	8.670,7	9.500,6
UKUPNO (A+B)	30.134,4	45.334,4	56.427,5	53.744,9	59.193,9	63.332,3	65.751,9	70.452,2	72.942,3	76.306,3

^a Devizni krediti javnim poduzećima jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. krediti tih banaka iznosili su 4.463,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se ukupni kuskni krediti povećaju za iznos od 2.972,6 mil. kuna, a ukupni devizni krediti za iznos od 840,9 mil. kuna.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Lokalna država	683,8	484,2	514,3	314,7	573,6	590,0	547,1	856,1	907,0	811,3
2. Poduzeća	4.489,2	5.692,8	4.794,2	4.695,6	7.087,1	6.407,6	6.652,2	7.245,0	8.981,6	8.037,9
3. Stanovništvo	1.661,3	2.235,7	2.492,2	2.686,5	3.499,7	3.741,8	4.171,2	4.358,8	4.872,0	4.803,0
4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	6,9	11,6	11,1	12,1	14,0	17,0	20,0
5. Ostale financijske institucije	208,2	203,8	190,0	190,0	221,7	223,0	397,0	322,8	407,1	461,3
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	–35,0	–192,6	–181,8	–2,2	–7,6	–4,8	–4,7	–5,0	–4,2	–3,9
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7.007,5	8.423,8	7.808,9	7.891,5	11.386,0	10.968,6	11.774,9	12.791,8	15.180,6	14.129,6

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija umanjena za novčana sredstva u plat-

nom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depozitni novac kod tih banaka iznosio je 259,3 mil. kuna.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Štedni depoziti	719,3	1.115,7	1.117,5	1.371,4	1.676,1	1.642,6	1.729,1	1.825,0	2.006,8	2.053,7
1.1. Lokalna država	–	–	–	91,7	137,6	94,0	100,3	123,6	118,3	127,7
1.2. Poduzeća	–	–	–	92,1	142,4	115,4	109,0	80,8	88,0	104,2
1.3. Stanovništvo	719,3	1.115,7	1.117,5	1.167,3	1.348,3	1.413,3	1.495,8	1.592,0	1.712,2	1.728,4
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	2,6	0,6	0,6	7,8	6,2	20,8	68,2
1.5. Ostale financijske institucije	–	–	–	17,8	47,2	19,3	16,1	22,4	67,5	25,2
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.667,3	4.483,2	4.566,3	4.026,2	5.975,0	7.308,4	7.191,3	7.054,0	8.206,3	8.868,5
2.1. Lokalna država	89,7	102,6	185,3	176,1	230,7	286,3	306,2	339,9	340,7	374,5
2.2. Poduzeća	1.054,7	1.785,0	1.569,2	1.417,0	2.871,4	3.800,9	3.407,4	3.101,1	3.618,3	4.088,1
2.3. Stanovništvo	1.124,3	1.962,1	1.998,7	1.531,7	1.789,8	2.085,6	2.225,2	2.238,4	2.554,1	2.697,8
2.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	33,5	20,8	27,0	33,9	40,9	24,7	24,5
2.5. Ostale financijske institucije	398,6	633,6	813,1	867,8	1.062,2	1.108,6	1.218,6	1.333,8	1.668,5	1.683,7
Ukupno (1+2)	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	8.951,0	8.920,3	8.879,1	10.213,1	10.922,3

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko

banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. štedni i oročeni depoziti kod tih banaka iznosili su 323,7 mil. kuna. U srpnju 1999. godine određeni su depoziti sektora lokalna država, poduzeća, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije preklasificirani iz štednih u oročene depozite.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Štedni depoziti	9.242,8	10.750,3	12.140,3	12.228,1	14.566,3	14.895,1	15.265,7	17.542,7	23.748,8	24.212,3
1.1. Lokalna država	10,5	111,7	19,5	29,5	16,8	15,8	19,3	22,6	13,2	18,8
1.2. Poduzeća	1.762,8	1.969,4	2.091,9	1.842,6	2.408,0	2.450,7	2.777,0	3.131,0	2.884,2	3.249,3
1.3. Stanovništvo	7.419,9	8.616,2	9.976,4	10.256,6	12.041,5	12.319,5	12.261,4	14.237,3	20.688,3	20.736,5
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	6,4	10,3	11,1	13,1	22,6	23,9	21,9
1.5. Ostale financijske institucije	49,5	52,9	52,5	93,0	89,8	98,1	194,9	129,2	139,2	185,8
2. Oročeni depoziti	12.574,7	20.527,8	25.830,6	24.737,9	32.335,3	35.811,3	35.944,6	41.119,7	48.088,1	50.685,4
2.1. Lokalna država	–	–	–	15,5	8,2	4,7	3,0	1,4	1,7	1,8
2.2. Poduzeća	1.160,1	1.457,2	1.579,4	1.442,3	2.753,1	2.936,9	3.053,8	4.710,8	4.619,1	4.814,3
2.3. Stanovništvo	11.209,1	18.849,8	23.994,7	22.957,7	29.097,2	32.266,8	32.321,6	35.660,5	42.705,4	44.936,5
2.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	2,5	4,2	9,3	4,3	5,8	11,5	11,7
2.5. Ostale financijske institucije	205,5	220,8	256,5	320,0	472,7	593,6	561,9	741,3	750,3	921,1
Ukupno (1+2)	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	50.706,4	51.210,3	58.662,4	71.836,9	74.897,7

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni de-

poziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. devizni depoziti kod tih banaka iznosili su 3.443,7 mil. kuna.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	0,9	7,0	4,5	1,4	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	55,6	19,1	24,1	348,1	353,5	310,8	281,4	279,9	104,4	107,8
3. Primitveni krediti	71,6	107,5	125,6	51,2	124,7	141,1	212,8	237,8	213,4	321,3
3.1. Lokalna država	7,3	0,0	0,0	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Poduzeća	8,3	29,9	22,5	13,7	15,2	47,2	45,0	82,4	158,1	196,3
3.3. Ostale bankarske institucije	–	–	54,2	15,7	1,3	2,4	4,5	8,5	4,6	4,8
3.4. Ostale financijske institucije	55,9	77,6	48,9	21,8	108,2	91,5	163,3	146,9	50,7	120,2
Ukupno (1+2+3)	128,1	133,6	154,1	436,8	478,2	451,9	494,2	517,7	317,8	429,1

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primitveni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i izdanih ostalih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te ostalih dužničkih i

hibridnih instrumenata, osim onih upisanih od strane inozemnih investitora.

Primitveni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. obveznice i instrumenti tržišta novca tih banaka iznosili su 9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine izdani dužnički i hibridni instrumenti reklasificirani su iz stavke Oročeni depoziti u stavku Obveznice (neto) u iznosu od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Devizna inozemna pasiva	12.380,7	13.540,1	15.878,2	17.066,0	17.669,8	18.465,1	19.159,0	20.904,1	21.692,7	22.129,4
1.1. Obveze prema stranim bankama	9.365,4	8.979,3	10.557,0	11.525,4	11.957,6	13.643,2	14.474,3	15.947,1	16.407,4	16.617,9
Tekući računi	206,3	300,9	242,3	157,1	176,3	121,0	124,1	132,2	147,1	121,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	979,6	2.365,5	411,5	1.267,0	345,9	981,1	1.335,9	848,6	1.208,3	1.295,5
Kredit	8.179,4	6.313,0	9.903,2	10.101,2	11.435,4	12.541,1	13.014,4	14.966,3	15.052,1	15.201,4
1.2. Obveze prema strancima	3.015,3	4.560,8	5.321,2	5.540,7	5.712,2	4.821,9	4.684,8	4.957,0	5.285,2	5.511,5
Štedni i oročeni depoziti	1.496,8	2.056,8	2.892,6	2.545,9	2.868,1	3.195,2	3.131,7	3.416,1	3.777,8	3.990,1
Depoziti po viđenju	667,6	608,4	620,5	754,0	745,5	821,6	759,5	813,5	873,7	911,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	829,2	1.448,4	2.272,1	1.791,9	2.122,6	2.373,6	2.372,2	2.602,6	2.904,1	3.078,2
Kredit	1.518,5	2.504,0	2.428,6	2.994,8	2.844,1	1.626,7	1.553,1	1.540,9	1.507,4	1.521,4
2. Kunska inozemna pasiva	86,7	266,9	298,6	143,1	140,0	150,9	234,5	174,7	165,1	157,4
2.1. Obveze prema stranim bankama	30,9	187,1	156,3	65,0	37,0	41,2	116,0	67,9	46,9	59,4
Depozitni novac	27,0	52,3	70,5	52,6	14,4	13,1	37,5	44,0	38,2	39,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	3,9	128,4	85,8	11,7	22,0	23,6	71,9	20,0	4,2	14,5
Kredit	–	6,4	–	0,7	0,7	4,6	6,6	3,9	4,5	5,4
2.2. Obveze prema strancima	55,8	79,9	142,3	78,1	103,0	109,6	118,5	106,8	118,2	98,0
Depozitni novac	22,1	42,0	41,0	42,1	50,8	57,1	70,8	59,8	60,1	57,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	29,4	33,1	96,1	35,9	52,2	52,5	47,7	47,0	58,1	40,2
Kredit	4,3	4,8	5,2	0,1	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	12.467,4	13.807,1	16.176,8	17.209,1	17.809,7	18.616,0	19.393,6	21.078,8	21.857,8	22.286,8

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su

prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). U stavci Devizna inozemna pasiva, stavke Krediti obuhvaćaju i izdane dužničke i hibridne instrumente upisane od strane inozemnih investitora.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna pasiva tih banaka iznosila je 1.024,6 mil. kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Kunski depoziti	1.585,3	2.386,3	3.033,3	3.269,6	3.073,3	3.049,6	2.941,0	3.180,3	3.335,1	3.386,3
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	131,2	82,1	130,1	330,9	430,0	469,8	366,0	286,6	295,9	272,4
Depozitni novac	23,3	31,7	4,5	74,7	116,7	87,2	21,7	22,6	33,9	23,0
Štedni depoziti	–	–	–	15,9	26,1	43,4	35,1	41,8	41,6	34,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	77,4	21,7	100,4	202,3	259,5	311,4	281,2	194,2	217,6	212,1
Krediti	30,5	28,7	25,2	38,1	27,7	27,9	28,0	28,0	2,8	3,2
1.2. Depoziti republičkih fondova	1.454,1	2.304,2	2.903,2	2.938,8	2.643,3	2.579,8	2.574,9	2.893,7	3.039,2	3.113,9
Depozitni novac	102,8	85,7	83,0	40,6	116,9	26,3	144,6	268,5	214,6	188,7
Štedni depoziti	–	–	–	4,5	15,2	6,5	6,8	5,0	10,8	7,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	38,0	19,4	33,9	57,2	32,6	78,6	96,0	126,1	195,2	233,0
Krediti	1.313,3	2.199,1	2.786,4	2.836,5	2.478,6	2.468,5	2.327,6	2.494,2	2.618,6	2.685,1
2. Devizni depoziti	135,7	4.488,4	4.265,0	2.559,0	3.657,1	3.192,2	2.583,9	2.377,5	2.299,6	2.229,1
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	54,2	4.483,7	4.249,5	2.497,6	3.622,6	3.171,8	2.538,7	2.331,6	2.275,0	2.187,9
Štedni depoziti	48,8	160,1	83,2	59,1	1.256,1	460,4	381,2	404,9	329,8	296,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5,3	0,1	0,1	10,5	27,0	591,8	56,4	60,2	55,8	57,3
Refinancirani krediti	–	4.323,5	4.166,2	2.428,0	2.339,4	2.119,6	2.101,2	1.866,4	1.889,5	1.834,1
2.2. Depoziti republičkih fondova	81,5	4,7	15,5	61,4	34,6	20,4	45,2	45,9	24,5	41,2
Štedni depoziti	58,2	4,7	8,0	55,2	25,0	14,4	38,1	39,9	22,9	41,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	23,4	–	7,5	6,1	9,5	6,0	7,1	6,0	1,6	0,0
Ukupno (1+2)	1.720,9	6.874,7	7.298,3	5.828,6	6.730,5	6.241,8	5.524,8	5.557,9	5.634,7	5.615,4

^a Refinancirani krediti su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunске i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, kunске oročene depozite i kunске depozite s

otkaznim rokom te kunске kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju, štedne depozite, te oročene devizne depozite i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depoziti središnje države kod tih banaka iznosili su 193,5 mil. kuna.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Ograničeni depoziti	891,8	1.199,4	700,6	691,4	854,4	853,3	828,8	944,4	830,6	690,2
1.1. Kunski depoziti	251,0	260,9	202,5	81,8	131,6	100,1	105,2	86,3	100,3	101,2
1.2. Devizni depoziti	640,8	938,5	498,0	609,7	722,8	753,2	723,6	858,1	730,3	589,0
2. Blokirani devizni depoziti	7.331,8	4.652,9	3.495,5	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	770,2	610,4
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	66,8	69,9	74,0	–	–	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti poduzeća	94,5	9,1	2,4	–	–	–	–	–	–	–
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	770,2	610,4
Ukupno (1+2)	8.223,6	5.852,3	4.196,0	3.434,2	2.549,6	2.318,8	2.199,7	1.959,8	1.600,8	1.300,6

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

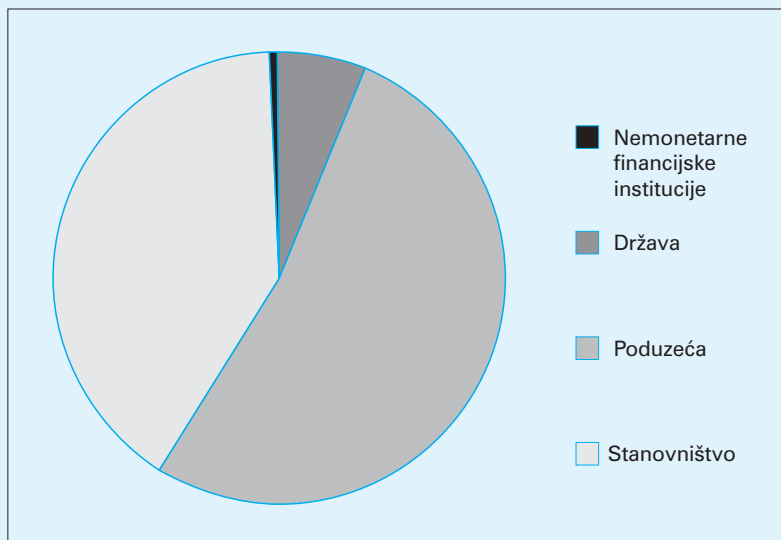
Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunске i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. ograničeni i blokirani depoziti kod tih banaka iznosili su 39,9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine revidirani su podaci o blokiranim depozitima Republike Hrvatske i poduzeća.

Slika D1.

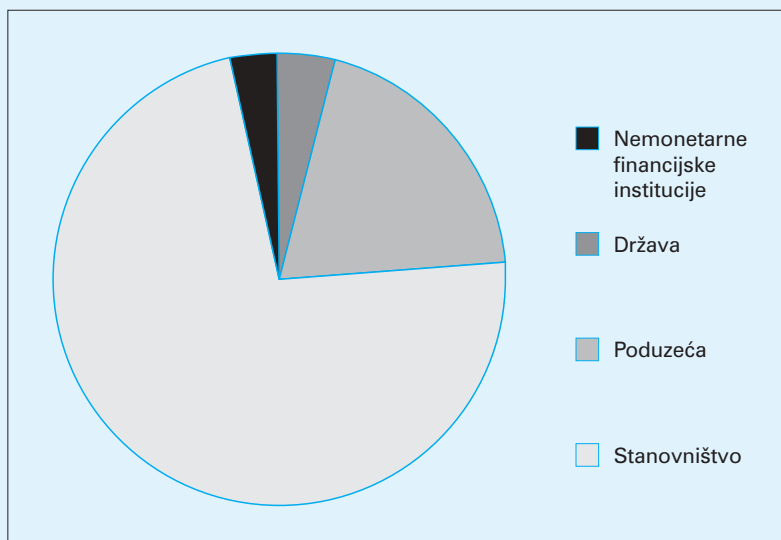
**DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

siječanj 2002. godine

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

siječanj 2002. godine

Napomena:
 Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.
 Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.				2001.				2002.
	XII	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
AKTIVA											
1. Pričuve kod središnje banke	2,4	8,6	3,4	11,8	2,0	7,6	4,7	10,1	4,8	15,5	5,2
2. Potraživanja od središnje države	49,7	81,4	136,0	204,0	330,0	497,6	621,1	706,0	889,4	1.208,8	1.266,1
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	–	5,3	1,3	–	–	1,1	3,0	5,5	8,3	11,6	14,8
U tome: Potraživanja od stanovništva	–	–	–	–	–	0,6	3,0	5,5	8,3	11,6	14,8
4. Potraživanja od banaka	54,2	57,0	46,0	46,8	20,2	7,6	10,4	14,5	26,4	18,1	19,6
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	0,2	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	106,3	152,3	186,7	262,6	352,2	513,8	639,2	736,1	929,1	1.254,0	1.305,6
PASIVA											
1. Oročeni depoziti	8,7	87,6	129,3	189,0	263,7	437,8	539,9	624,2	822,3	1.137,5	1.204,1
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	0,4	–	–	–	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
3. Kapitalski računi	108,3	117,4	130,5	124,2	118,5	112,5	113,6	125,5	121,2	124,0	122,1
4. Ostalo (neto)	–11,0	–52,7	–73,1	–50,6	–40,0	–46,5	–24,2	–23,6	–24,4	–17,5	–30,6
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	152,3	186,7	262,6	352,2	513,8	639,2	736,1	929,1	1.254,0	1.305,6

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih stambenih štedionica. Sva potraživanja i obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su kunska novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju u prvom redu kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapital-ske pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1992.	prosinac	1.889,39	2.840,09	–	6.881,51	–	4.191,93	6.881,51	4.191,93
1993.	prosinac	34,49	46,78	–	289,60	–	101,22	289,60	166,17
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	rujan	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	listopad	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	studenj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
2001.	siječanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	veljača	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	ožujak	5,90	9,50 ^b	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	travanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	svibanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	lipanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	srpanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	kolovoz	5,90	9,50	–	–	10,50	–	18,00	18,00
	rujan	5,90	10,50 ^c	–	–	11,50	–	18,00	18,00
	listopad	5,90	10,50	–	–	11,50	–	18,00	18,00
	studenj	5,90	10,00 ^d	–	–	11,00	–	15,00 ^d	18,00
	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
	2002.	siječanj	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 14. ožujka 2001.; ^c Od 15. rujna 2001.; ^d Od 22. studenog 2001.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u koloni 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa

HNB-a založenih za tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje unutar jednoga dana.

Podaci iskazani u koloni 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u koloni 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u koloni 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u koloni 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila 21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u koloni 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja			
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dan	Od 105 dana	Od 63 dana	Od 91 dan	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1992.	prosinac	367,60	556,66	1.057,67	1.889,39	–	–	–	–	–	–
1993.	prosinac	0,00	–	67,84	63,08	97,38	–	–	–	–	–
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	4,83	3,56	–	–
2000.	rujan	5,90	–	–	6,78	7,80	9,02	4,90	5,14	–	–
	listopad	5,90	–	–	6,70	7,37	7,79	5,93	6,19	–	–
	studen	4,50 ^b	–	–	6,65	7,00	7,70	6,22	5,15	–	–
	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	5,51	4,83	–	–
2001.	siječanj	4,50	–	–	6,64	6,99	7,70	4,96	5,22	–	–
	veljača	4,50	–	–	6,63	6,90	–	4,95	5,18	–	–
	ožujak	3,70 ^c	–	–	6,61	6,80	7,00	4,68	4,77	–	–
	travanj	3,70	–	–	6,36	6,73	6,95	4,52	4,38	–	–
	svibanj	3,70	–	–	6,34	6,72	6,93	4,26	4,26	–	–
	lipanj	3,70	–	–	5,48	5,87	6,30	3,98	4,17	–	–
	srpanj	3,50 ^d	–	–	–	–	–	3,98	4,27	–	–
	kolovoz	3,50	–	–	4,06	4,80	5,34	3,91	4,12	–	–
	rujan	2,00 ^e	–	–	5,00	5,50	6,00	3,47	4,08	–	–
	listopad	2,00	–	–	4,99	5,92	6,16	3,05	3,09	–	–
	studen	2,00	–	–	4,53	4,97	5,51	2,96	3,19	–	–
	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	2,62	3,06	–	–
	2002.	siječanj	2,00	–	–	3,72	4,16	4,78	2,86	3,04	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 8. studenog 2000.; ^c Od 14. ožujka 2001.; ^d Od 9. srpnja 2001.; ^e Od 15. rujna 2001.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunava i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine

kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 91 dan (kolona 7), odnosno 182 dana (kolona 8).

Od travnja 1998. godine u kolonama 9, 10 i 11 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u nemačkim markama i američkim dolarima) s rokom dospelja od 63, 91, 182 i 365 dana. Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Obračunata obvezna pričuva	Vagana prosječna stopa OP-a	Izdvojena obvezna pričuva	Prosječna stopa izdvajanja OP-a	Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Ukupno imobilizirana sredstva	Prosječna stopa ukupnih obveza	Prosječna stopa remuneracije	Korištenje imobiliziranih sredstava
1	2	3	4	5	6=[5/3]*100	7	8=3+7	9	10	11
1993.	prosinac	894,9	25,32	804,0	89,84	19,8	914,7	25,88	1,97	143,6
1994.	prosinac	1.826,0	26,20	1.779,2	97,44	188,3	2.014,3	28,90	5,63	3,5
1995.	prosinac	2.431,8	30,90	2.215,9	91,12	826,5	3.258,4	41,40	7,93	45,9
1996.	prosinac	3.652,9	35,91	3.312,0	90,67	–	3.652,9	35,91	4,99	0,1
1997.	prosinac	4.348,8	32,02	3.914,2	90,01	–	4.348,8	32,02	4,05	0,5
1998.	prosinac	3.967,2	29,57	3.469,8	87,46	57,4	4.024,7	30,00	5,28	9,6
1999.	prosinac	4.210,1	30,50	3.695,1	87,77	37,3	4.247,4	30,77	5,62	0,9
2000.	rujan	5.210,1	28,50	4.559,4	87,51	24,3	5.234,4	28,63	5,67	1,4
	listopad	5.407,9	28,50	4.737,6	87,61	21,9	5.429,8	28,62	5,56	1,3
	studenj	5.151,2	26,97	4.622,3	89,73	21,7	5.172,9	27,08	4,44	1,3
	prosinac	4.646,8	24,17	4.191,6	90,21	5,0	4.651,8	24,20	4,05	1,1
2001.	siječanj	4.561,9	23,50	4.030,3	88,35	0,0	4.562,0	23,50	3,98	1,1
	veljača	4.666,4	23,50	3.928,1	84,18	0,2	4.666,6	23,50	3,79	0,4
	ožujak	4.688,1	23,50	3.503,8	74,74	0,7	4.688,8	23,50	3,82	0,2
	travanj	4.825,4	23,50	3.469,0	71,89	0,7	4.826,1	23,50	3,59	0,1
	svibanj	5.030,1	23,50	3.525,8	70,09	0,7	5.030,8	23,50	3,61	–
	lipanj	5.108,8	23,50	3.542,8	69,35	0,7	5.109,5	23,50	3,59	–
	srpanj	4.904,7	22,38	3.467,4	70,69	–	4.904,7	22,38	3,51	–
	kolovoz	4.944,5	22,00	3.486,5	70,51	–	4.944,5	22,00	3,32	–
	rujan	6.268,1	26,84	4.400,5	70,20	–	6.268,1	26,84	2,56	7,7
	listopad	8.137,3	34,94	5.779,4	71,02	–	8.137,3	34,94	1,94	3,9
	studenj	8.665,9	36,56	6.233,7	71,93	–	8.665,9	36,56	1,97	3,4
	prosinac	8.691,5	35,37	6.287,8	72,34	–	8.691,5	35,37	1,97	2,3
2002.	siječanj	9.003,6	35,18	6.518,2	72,40	–	9.003,6	35,18	1,96	–

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Obračunata obvezna pričuva (kolona 3) je propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni. Taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve od siječnja 1995. godine, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvenu i zahtjev za održavanjem minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke).

U koloni 4 iskazana je vagana prosječna stopa obvezne pričuvene kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuvene (kolona 3) u osnovici za obračun obvezne pričuvene. Od rujna 2001. godine kolona 3 obuhvaća i devizni dio obvezne pričuvene koji se izdvaja/održava u kunama.

U koloni 5 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuvene koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuvene, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuvene koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne

banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U koloni 6 iskazan je postotni udio izdvojene obvezne pričuvene u ukupno obračunatoj obveznoj pričuveni.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvenu (do srpnja 1995. godine), te obveznu pričuvenu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

U koloni 8 iskazuju se ukupno imobilizirana sredstva, kao zbroj ukupno obračunate obvezne pričuvene i ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, a u koloni 9 iskazuje se postotni udjel ukupno imobiliziranih sredstava u osnovici za obračun obvezne pričuvene.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava.

U koloni 11 iskazuje se ukupno korištenje imobiliziranih sredstava, koje obuhvaća korištenje izdvojenih sredstava obvezne pričuvene (dopušteno i nedopušteno), neizdvojenu obveznu pričuvenu, neodržavanje propisane minimalne likvidnosti, odnosno (od siječnja 1995. godine) neodržavanje minimalnoga prosječnog stanja na računima za namirenje i u blagajni (utvrđenog prema obračunu obvezne pričuvene), neupisani iznos obveznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, neizdvojenu posebnu obveznu pričuvenu (do srpnja 1995. godine), te neizdvojenu obveznu pričuvenu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva	Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti
1	2	3	4	5	6	6
1993.	prosinac	-18,5	-0,52	188,0	1,9	-
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	-
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	-
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	-
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	-
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.348,7	1.507,6
2000.	rujan	250,1	1,37	231,0	2.318,4	1.954,8
	listopad	334,2	1,76	182,6	2.378,8	1.705,8
	studen	310,3	1,62	165,0	2.531,6	1.710,9
	prosinac	638,8	3,32	80,1	2.496,0	1.692,7
2001.	siječanj	580,2	2,99	12,1	2.649,2	1.813,6
	veljača	565,6	2,85	39,8	2.309,1	1.774,3
	ožujak	642,8	3,22	8,9	2.197,9	1.917,1
	travanj	436,8	2,13	20,3	2.492,0	1.815,5
	svibanj	728,5	3,40	3,9	2.245,1	1.433,1
	lipanj	530,8	2,44	16,2	2.945,6	1.223,8
	srpanj	1.245,2	5,68	6,6	2.787,9	1.013,8
	kolovoz	540,7	2,41	388,4	4.105,9	1.177,1
	rujan	271,8	1,16	353,6	2.580,3	2.449,9
	listopad	343,4	1,47	3,3	2.052,8	3.509,7
	studen	647,5	2,73	2,5	2.023,8	3.143,0
	prosinac	794,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8
2002.	siječanj	586,2	2,29	51,9	3.087,7	3.025,9

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računima za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računima za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine zahtjevom za održavanjem minimalne likvidnosti banaka, a od siječnja 1995. godine odlukom o obveznoj pričuvi).

U koloni 4 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredit za

održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiroračunu banke (do listopada 1994. godine), izvanredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardni kredit (od prosinca 1994. godine), interventni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročni kredit za likvidnost (od veljače 1999. godine) te dospjele neplaćene obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U koloni 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule			Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne kredite		
		Na dnevnom tržištu	Na noćnom tržištu	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1992.	prosinac	2.182,26	2.182,26	2.332,92	2.384,89	1.166,29	20,41	9,90	21,41	....	....	....
1993.	prosinac	86,90	34,49	59,00	59,00	78,97	21,84	19,00	23,14	....	....	....
1994.	prosinac	17,76	8,50	15,39	15,43	13,82	11,99	12,38	11,65	....	....	....
1995.	prosinac	27,15	27,26	22,32	2,56	13,48	19,56	21,62	14,33	15,73	16,56	12,27
1996.	prosinac	10,41	9,66	18,46	19,35	11,51	18,97	22,56	12,12	19,28	21,11	10,95
1997.	prosinac	9,41	8,46	14,06	14,12	13,24	14,40	16,92	12,25	13,56	14,58	10,05
1998.	prosinac	15,81	10,00	16,06	16,22	11,73	13,04	14,28	11,15	6,96	8,29	5,92
1999.	prosinac	12,72	10,00	13,54	13,52	15,14	12,53	13,66	10,81	6,89	7,27	6,57
2000.	rujan	5,63	3,51	10,73	10,73	11,53	11,64	12,38	11,16	6,85	6,56	8,09
	listopad	4,59	2,97	10,92	10,94	8,66	11,60	11,93	11,33	6,92	6,75	7,84
	studenj	6,64	5,06	10,90	10,90	11,65	11,34	11,32	11,36	6,96	6,68	8,04
	prosinac	4,46	2,39	10,45	10,45	9,90	10,74	11,17	10,52	7,47	7,15	8,20
2001.	siječanj	3,81	2,24	10,81	10,82	10,72	10,26	9,99	10,53	7,40	7,22	7,76
	veljača	4,49	3,31	10,89	10,89	10,84	10,27	9,99	10,55	6,63	6,31	7,66
	ožujak	3,61	2,71	8,98	8,97	9,99	9,82	9,82	9,83	6,94	6,77	7,50
	travanj	5,04	3,60	8,99	8,97	10,46	9,81	9,99	9,72	6,38	6,11	7,05
	svibanj	4,13	2,96	9,32	9,31	10,43	10,34	10,33	10,35	6,68	6,35	7,48
	lipanj	2,79	2,69	9,88	9,89	9,64	10,15	10,09	10,18	5,47	5,27	6,11
	srpanj	3,04	3,55	9,39	9,33	11,70	9,31	9,27	9,34	6,15	6,22	5,97
	kolovoz	4,04	3,88	9,27	9,25	11,17	9,64	9,76	9,56	5,77	5,36	6,78
	rujan	5,38	4,75	9,46	9,44	11,26	9,81	9,81	9,81	5,98	6,07	5,55
	listopad	4,81	4,04	8,53	8,52	12,06	9,37	9,24	9,45	5,55	5,25	5,98
studenj	2,99	4,08	9,56	9,54	12,64	9,68	9,36	9,87	5,28	5,25	5,39	
prosinac	2,67	3,56	9,51	9,49	11,42	9,29	9,45	9,20	5,58	5,78	4,70	
2002.	siječanj ^a	1,88	1,62	....	....	....	....	....	....	....	....	....

^a Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa podaci o aktivnim kamatnim stopama poslovnih banaka za siječanj 2002. godine bit će objavljeni u sljedećem broju Biltena HNB-a.

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske i devizne kredite, iskazani na godišnjoj razini.

U kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom dnevnom i noćnom tržištu novca, prema podacima dobivenim od Tržišta novca Zagreb.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka na kunske i devizne kredite dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

U koloni 5 iskazuju se kamatne stope na ukupne (kratkoročne i dugoročne) kunske kredite bez valutne klauzule, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kunske kredite (iskazane u koloni 6) obuhvaćaju i ka-

matne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira (bez valutne klauzule), vagane na temelju njihove nominalne vrijednosti.

U kolonama 8, 9, 10 iskazuju se kamatne stope na ukupne, kratkoročne i dugoročne kunske kredite s valutnom klauzulom, analogno uključujući i kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira s valutnom klauzulom.

Kamatne stope na devizne kredite (kolone 11, 12 i 13) odnose se na kredite puštene u tečaj u njemačkoj marki ili američkom dolaru u izvještajnom mjesecu, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite			Kamatne stope na štedne i oroč. dep. s val. klauzulom	Kamatne stope na devizne depozite		
		Ukupni prosjek	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite		Ukupni prosjek	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1992.	prosinac	434,47	184,69	1.867,18	6,04	....	....	....
1993.	prosinac	27,42	18,16	52,16	5,91	....	....	....
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65	6,95	....	....	....
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	12,69	4,57	2,82	6,83
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	9,46	5,09	1,44	7,77
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	7,63	4,77	1,75	6,36
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,47	3,98	2,09	4,89
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	6,62	4,23	1,80	5,43
2000.	rujan	3,47	1,71	7,37	6,67	3,59	1,20	4,67
	listopad	3,48	1,62	7,18	5,77	3,53	1,01	4,67
	studen	3,57	1,64	7,38	5,64	3,51	1,19	4,55
	prosinac	3,40	1,64	7,20	5,54	3,47	1,03	4,57
2001.	siječanj	3,45	1,52	7,17	5,19	3,13	1,01	4,05
	veljača	3,60	1,60	7,36	5,22	3,27	0,95	4,26
	ožujak	3,60	1,59	7,07	5,64	3,26	0,93	4,23
	travanj	3,54	1,57	7,15	5,40	3,13	0,90	4,07
	svibanj	3,32	1,53	6,72	5,94	3,09	0,87	4,04
	lipanj	3,18	1,54	6,26	5,69	2,98	0,85	3,88
	srpanj	3,04	1,46	6,07	5,29	2,93	0,77	3,87
	kolovoz	3,11	1,49	6,28	4,63	2,96	0,77	3,94
	rujan	3,10	1,50	6,44	4,98	2,83	0,76	3,71
	listopad	3,06	1,43	6,24	4,58	2,75	0,73	3,61
	studen	2,99	1,42	5,93	4,40	2,59	0,70	3,40
	prosinac	2,76	1,40	5,68	4,58	2,60	0,71	3,54
2002.	siječanj ^a	....	....	....	....	....	....	....

^a Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa podaci o pasivnim kamatnim stopama poslovnih banaka za siječanj 2002. godine bit će objavljeni u sljedećem broju Biltena HNB-a.

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na depozite poslovnih banaka dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite po viđenju, štedne i oročene depozite) bez valutne klauzule, dok se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom iskazuju u koloni 6.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se na depozite primljene u njemačkoj marki ili američkom dolaru, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obraču-

nate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su stanja depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Iznimka su kunski i devizni štedni i oročeni depoziti, za koje se vagani prosjeci (od srpnja 1995. godine) izračunavaju na temelju iznosa depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske odnosno devizne depozite (kolone 3 i 7) sve su komponente vagnane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.					2002.	
						III.	VI.	IX.	XI.	(XII.)	(I.)	(II.)
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja												
1. Pravne osobe	2.011,2	2.506,4	3.186,0	2.924,9	3.316,4	308,7	377,5	422,3	612,9	653,2	447,6	507,1
2. Fizičke osobe	2.124,9	2.093,4	2.273,5	2.170,0	2.549,2	197,3	281,1	292,3	284,2	366,6	224,5	225,7
2.1. Domaće fizičke osobe	1.749,7	1.695,5	1.854,5	1.794,7	2.021,1	180,2	206,5	229,6	260,4			
2.2. Strane fizičke osobe	375,2	397,9	419,1	375,3	528,0	17,1	74,6	62,7	23,8			
3. Banke	392,7	1.002,3	1.138,2	1.204,4	2.441,4	295,0	410,1	244,7	247,9	221,2	318,5	349,2
4. Hrvatska narodna banka	61,4	57,1	582,2	934,8	168,2	19,1	–	–	–	7,3	140,7	
Ukupno (1+2+3+4)	4.590,2	5.659,1	7.179,9	7.234,0	8.475,2	820,1	1.068,7	959,4	1.145,0	1.248,3	1.131,2	1.082,0
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja												
1. Pravne osobe	3.415,3	4.513,7	4.656,0	4.487,0	5.414,8	615,3	723,9	693,3	917,4	847,8	828,7	707,6
2. Fizičke osobe	797,8	925,9	1.011,8	893,1	963,6	85,1	97,4	109,3	77,7	108,6	144,0	95,6
2.1. Domaće fizičke osobe	797,8	925,2	1.011,5	892,7	962,8	85,1	97,2	109,1	77,7			
2.2. Strane fizičke osobe	–	0,7	0,3	0,4	0,6	–	0,1	0,2	0,1			
3. Banke	391,7	1.002,3	1.138,2	1.204,4	2.441,4	295,0	410,1	244,7	247,9	221,2	318,5	349,2
4. Hrvatska narodna banka	345,7	257,8	217,0	48,3	284,2	–	–	180,7	125,1	210,4	50,8	67,1
Ukupno (1+2+3+4)	4.950,5	6.699,7	7.022,9	6.632,8	9.104,1	995,4	1.231,4	1.228,0	1.368,1	1.388,0	1.342,1	1.219,5
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)												
1. Pravne osobe	–1.404,1	–2.007,4	–1.470,1	–1.562,1	–2.098,4	–306,6	–346,5	–271,0	–304,5	–194,6	–381,2	–200,5
2. Fizičke osobe	1.327,2	1.167,5	1.261,7	1.276,8	1.585,4	112,1	183,7	183,0	206,5	257,9	80,5	130,1
2.1. Domaće fizičke osobe	952,0	770,3	843,0	901,9	1.058,2	95,0	109,3	120,5	182,7			
2.2. Strane fizičke osobe	375,2	397,3	418,7	374,9	527,3	17,1	74,5	62,5	23,8			
3. Hrvatska narodna banka	–284,3	–200,7	365,2	886,5	–116,0	19,1	–	–180,7	–125,1	–203,1	89,9	–67,1
Ukupno (1+2+3)	–361,3	–1.040,6	156,8	601,2	–628,9	–175,4	–162,8	–268,7	–223,1	–139,8	–210,8	–137,5
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke												
Kupnja inozemnih sredstava plaćanja	–	–	–	106,5	61,4	–	–	75,0	–			
Prodaja inozemnih sredstava plaćanja	–	–	171,0	97,7	61,1	–	–	–	–			

Tablica G3: Trgovanje poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, banke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgo-

ni inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u eurima, prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB-a za izvještajno razdoblje. Ostale se transakcije HNB-a odnose na prodaje i kupnje inozemnih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1997.	1998.	1999.	2000.	2000.				2001.		
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr.	3.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-2.325,1	-1.530,6	-1.390,4	-423,7	-420,3	-284,2	825,1	-553,4	-600,0	-830,6	1.218,1
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-3.194,5	-2.236,6	-2.022,9	-1.315,9	-624,6	-499,7	580,8	-772,4	-822,6	-1.084,8	979,6
1.1. Prihodi	8.578,4	8.963,5	8.370,0	8.997,2	1.667,3	2.105,2	3.256,7	1.968,0	1.796,9	2.164,3	3.887,1
1.2. Rashodi	-11.772,9	-11.200,1	-10.392,9	-10.313,1	-2.291,9	-2.604,9	-2.675,9	-2.740,4	-2.619,6	-3.249,1	-2.907,5
2. Robe i usluge (3+4)	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-935,9	-496,3	-383,7	696,1	-751,9	-675,2	-832,8	1.058,5
2.1. Prihodi	8.214,6	8.568,6	8.117,8	8.663,1	1.610,4	2.017,6	3.200,5	1.834,6	1.698,6	2.070,1	3.752,2
2.2. Rashodi	-11.386,6	-10.641,2	-9.791,1	-9.598,9	-2.106,7	-2.401,3	-2.504,4	-2.586,4	-2.373,8	-2.902,9	-2.693,7
3. Dohodak	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-3.203,8	-548,4	-857,2	-802,4	-995,8	-807,7	-1.285,2	-979,7
3.1. Prihodi	4.210,3	4.604,5	4.394,7	4.567,2	1.093,7	1.122,9	1.213,9	1.136,7	1.111,8	1.163,1	1.219,1
3.2. Rashodi	-9.406,5	-8.751,9	-7.693,3	-7.770,9	-1.642,1	-1.980,0	-2.016,3	-2.132,5	-1.919,4	-2.448,2	-2.198,8
4. Usluge	2.024,2	2.074,8	1.625,2	2.267,2	52,1	473,4	1.498,5	243,9	132,5	452,4	2.038,2
4.1. Prihodi	4.004,3	3.964,1	3.723,0	4.095,9	516,7	894,8	1.986,6	697,9	586,8	907,0	2.533,1
4.2. Rashodi	-1.980,1	-1.889,3	-2.097,8	-1.828,0	-464,7	-421,3	-488,1	-453,9	-454,3	-454,7	-494,8
5. Dohodak	-22,4	-164,0	-349,5	-380,1	-128,2	-116,0	-115,3	-20,5	-147,5	-252,0	-78,9
5.1. Prihodi	363,8	394,9	252,2	334,1	56,9	87,5	56,2	133,5	98,3	94,2	134,9
5.2. Rashodi	-386,2	-558,9	-601,7	-714,2	-185,1	-203,6	-171,5	-154,0	-245,8	-346,1	-213,8
6. Tekući transferi	869,4	706,0	632,5	883,1	204,3	215,5	244,4	219,0	222,6	254,1	238,5
6.1. Prihodi	964,0	919,1	967,4	1.101,0	253,2	268,2	298,2	281,5	269,4	297,9	289,8
6.2. Rashodi	-94,6	-213,1	-335,0	-217,8	-48,9	-52,7	-53,8	-62,4	-46,8	-43,8	-51,3
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	2.651,6	1.469,0	2.142,7	927,0	503,1	-175,0	-33,4	632,3	235,2	728,1	-501,6
B1. Kapitalne transakcije	21,5	19,1	24,9	20,9	6,2	6,4	4,0	4,4	3,4	119,3	-112,8
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	3.058,2	1.601,5	2.496,3	1.488,3	470,2	126,8	258,1	633,2	371,9	995,5	109,3
1. Izravna ulaganja	346,7	834,9	1.444,6	1.086,2	440,3	334,1	169,4	142,5	73,8	370,3	165,4
1.1. U inozemstvo	-186,1	-97,5	-34,4	-28,7	7,5	8,4	-18,9	-25,8	-10,4	-16,4	-53,1
1.2. U Hrvatsku	532,9	932,4	1.479,0	1.114,9	432,7	325,6	188,3	168,2	84,2	386,8	218,5
2. Portfeljna ulaganja	577,0	14,9	574,0	722,2	446,6	5,7	303,1	-33,1	575,9	26,7	174,5
2.1. Sredstva	11,1	-0,1	-0,3	-0,2	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	3,2	36,0
2.2. Obveze	565,9	15,1	574,3	722,3	446,6	5,7	303,1	-33,1	576,0	23,5	138,5
3. Ostala ulaganja	2.134,4	751,7	477,8	-320,1	-416,7	-212,9	-214,3	523,8	-277,8	598,5	-230,6
3.1. Sredstva	171,3	348,8	-328,4	-848,4	-105,9	-183,1	-678,8	119,4	88,8	198,4	-443,6
3.2. Obveze	1.963,2	402,9	806,2	528,3	-310,8	-29,8	464,4	404,5	-366,6	400,1	213,0
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-428,0	-151,5	-378,5	-528,1	26,8	-308,2	-295,5	-5,3	-140,0	-386,8	-498,1
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-326,5	61,7	-752,3	-494,3	-82,8	459,2	-791,7	-78,9	364,8	102,6	-716,5

^a Preliminarni podaci

Tablice H1 – H5: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Skupine izvora podataka za sastavljanje su: izvješće Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u američkim dolarima (USD) i domicilnoj valuti (HRK). Pri sastavljanju platne bilance u obje izvještajne valute koriste se identične skupine izvora podataka, te identična načela obuhvata transakcija i procedure sastavljanja pojedinih stavki. Ovisno o raspoloživim izvorima podataka, preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izvještajne valute obavlja se:

- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na dan transakcije,
- primjenom mjesečnih i tromjesečnih srednjih prosječnih tečajeva Hrvatske narodne banke,
- pri procjeni transakcija koje čine razliku stanja vrednovanih prema tečaju na kraju razdoblja, promjene stanja u originalnim valutama pretvaraju se u dolarske i kunske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta u odnosu prema američkom dolaru.

Platnobilančne stavke Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema fob paritetu. Osnovni izvor podataka za te pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modificiraju se prema prihvaćenoj metodologiji za sastavljanje platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan prema cif paritetu, prilagođava se fob paritetu (prilagodba za klasifikaciju), a obje se stavke (izvoz i uvoz robe) prilagođuju za obuhvat kako bi odgovarale definiciji robe kao platnobilančne kategorije, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod izvoza robe, počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, obuhvat je uvećan za procjenu potrošnje inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama, dobivenu na temelju Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam. Kod uvoza robe, razlika između cif i fob pariteta procjenjuje se na temelju statističkog istraživanja HNB-a na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza (fob) dopunjava se podacima o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom te procjenom individualnih kupovina hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom na temelju statističkog istraživanja HNB-a (od prvog tromjesečja 1999. godine koriste se procjene na temelju Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). U razdoblju od 1993. do 1996. godine uvoz robe iz statistike međuna-

Tablica H2: Platna bilanca – robe i usluge (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1997.	1998.	1999.	2000.	2000.				2001.		
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr.	3.tr. ^a
1. Robe	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-3.203,8	-548,4	-857,2	-802,4	-995,8	-807,7	-1.285,2	-979,7
1.1. Prihodi	4.210,3	4.604,5	4.394,7	4.567,2	1.093,7	1.122,9	1.213,9	1.136,7	1.111,8	1.163,1	1.219,1
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	4.170,7	4.541,1	4.302,5	4.431,6	1.069,3	1.096,3	1.160,4	1.105,6	1.093,6	1.140,4	1.194,5
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	39,6	63,4	92,2	135,6	24,4	26,5	53,5	31,1	18,1	22,7	24,6
1.2. Rashodi	-9.406,5	-8.751,9	-7.693,3	-7.770,9	-1.642,1	-1.980,0	-2.016,3	-2.132,5	-1.919,4	-2.448,2	-2.198,8
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-9.104,0	-8.383,1	-7.798,6	-7.886,5	-1.659,9	-2.010,6	-2.029,6	-2.186,3	-1.989,5	-2.543,8	-2.251,0
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	-948,9	-964,0	-448,4	-444,4	-100,0	-112,1	-130,8	-101,4	-71,2	-85,1	-107,7
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	646,4	595,2	553,7	559,9	117,9	142,8	144,1	155,2	141,3	180,6	159,8
2. Usluge	2.024,2	2.074,8	1.625,2	2.267,9	52,1	473,4	1.498,5	243,9	132,5	452,4	2.038,2
2.1. Prijevoz	282,5	227,6	83,8	178,6	27,1	34,2	58,1	59,3	45,4	38,3	49,5
2.1.1. Prihodi	681,5	565,7	484,0	557,3	109,9	130,7	160,4	156,4	135,2	154,2	160,7
2.1.2. Rashodi	-399,0	-338,1	-400,1	-378,7	-82,8	-96,6	-102,3	-97,1	-89,8	-115,9	-111,2
2.2. Putovanja – turizam	1.993,0	2.133,2	1.742,0	2.189,9	79,9	421,0	1.486,8	202,1	81,3	391,7	1.974,4
2.2.1. Prihodi	2.523,1	2.733,4	2.493,4	2.758,0	234,8	548,8	1.652,3	322,1	237,0	532,2	2.143,0
2.2.2. Rashodi	-530,1	-600,3	-751,4	-568,1	-154,8	-127,8	-165,5	-120,0	-155,7	-140,5	-168,6
2.3. Ostale usluge	-251,4	-286,0	-200,6	-100,6	-55,0	18,3	-46,4	-17,5	5,8	22,3	14,3
2.3.1. Prihodi	799,6	665,0	745,7	780,6	172,1	215,3	173,9	219,4	214,7	220,6	229,3
2.3.2. Rashodi	-1.051,0	-951,0	-946,3	-881,2	-227,0	-197,0	-220,3	-236,9	-208,9	-198,2	-215,0
Ukupno (1+2)	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-935,9	-496,3	-383,7	696,1	-751,9	-675,2	-832,8	1.058,5

^a Preliminarni podaci

rodne robe razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB-u), dok su od 1997. godine podaci o tom uvozu sadržani u statistici robe razmjene s inozemstvom.

Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, prihodi i rashodi vezani uz transportne usluge sastavljaju se korištenjem podataka iz novog istraživanja HNB-a o uslugama u međunarodnom prijevozu, uz dvije iznimke: prvo, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza sastavljaju se korištenjem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, drugo, dio rashoda od transportnih usluga koji se odnosi na prijevoz robe prilikom uvoza u RH temelji se na anketi najvećih hrvatskih uvoznika (a koja se provodi u sklopu prilagodbe podataka o uvozu robe sa cif pariteta na fob paritet).

Prihodi od putovanja – turizam računaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam, a dopunjuju se podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o zdravstvenim uslugama pruženim nerezidentima.

Rashodi za putovanja – turizam izračunavaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, a dopunjuju se podacima o deviznim rashodima HZZO-a.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Tim se kategorijama dodaje i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robu i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o naknadama zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB-a o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfeljnih ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfeljnih ulaganja u službene sektore te procjenu prihoda od faktorskih usluga rezidenata

mirovnim i humanitarnim misijama u Republici Hrvatskoj, izrađenu na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi sektora države uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplatama mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robe razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu robe bez obveze plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalih sektora uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu neregistriranih transfera. Ta se procjena bilježila u razdoblju od 1993. do 1998. kao 15% razlike između neobjašnjena deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništvo. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, uključeni su podaci o otkupu inozemnih deviznih čekova od domaćih fizičkih osoba.

Devizni priljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac otkupljen na mjenjačkim mjestima od rezidenata i strani efektivni novac položen na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka uvećan za prihode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih prihoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene prihode od turizma i procijenjenu potrošnju inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam), te za procijenjenu potrošnju pripadnika mirovnih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj na robu i usluge.

Devizni odljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac kupljen na mjenjačkim mjestima i strani efektivni novac podignut s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka uvećan za rashode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacije, doznaka u turizmu te ostalih rashoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene rashode turizma i procijenjenu potrošnju domaćih

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1997.	1998.	1999.	2000.	2000.				2001.		
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr.	3.tr. ^a
1. Dohodak	-22,4	-164,0	-349,5	-380,1	-128,2	-116,0	-115,3	-20,5	-147,5	-252,0	-78,9
1.1. Naknade zaposlenima	55,6	69,7	60,3	69,6	15,2	15,0	17,9	21,5	28,8	29,6	31,9
1.1.1. Prihodi	70,2	81,0	75,2	82,7	17,7	18,5	21,3	25,2	31,6	32,7	34,7
1.1.2. Rashodi	-14,6	-11,4	-14,9	-13,1	-2,6	-3,4	-3,4	-3,7	-2,9	-3,1	-2,8
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	-52,0	-100,6	-69,5	-140,6	-9,5	-91,1	-18,5	-21,5	-29,2	-232,1	-68,5
1.2.1. Prihodi	16,9	5,3	4,2	7,4	0,7	0,9	1,9	3,8	1,9	10,3	3,1
1.2.2. Rashodi	-68,9	-105,9	-73,7	-148,0	-10,3	-92,0	-20,4	-25,3	-31,1	-242,4	-71,6
1.3. Dohodak od portfeljna ulaganja	-91,6	-102,6	-129,2	-178,8	-84,6	-14,2	-73,8	-6,3	-123,7	-23,2	-65,5
1.3.1. Prihodi	2,6	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Rashodi	-94,2	-102,8	-129,3	-178,8	-84,6	-14,2	-73,8	-6,3	-123,7	-23,2	-65,5
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	65,6	-30,5	-211,1	-130,2	-49,3	-25,8	-40,9	-14,2	-23,3	-26,3	23,2
1.4.1. Prihodi	274,1	308,3	172,8	244,0	38,4	68,2	33,0	104,5	64,8	51,1	97,1
1.4.2. Rashodi	-208,6	-338,8	-383,9	-374,3	-87,7	-94,0	-73,9	-118,7	-88,1	-77,3	-73,9
2. Tekući transferi	869,4	706,0	632,5	883,2	204,3	215,5	244,4	219,0	222,6	254,1	238,5
2.1. Država	32,8	-9,2	-130,3	21,7	-2,3	2,8	21,3	-0,1	14,9	22,7	12,5
2.1.1. Prihodi	55,6	77,6	76,2	118,0	20,5	25,1	45,1	27,3	27,7	35,2	29,0
2.1.2. Rashodi	-22,8	-86,8	-206,5	-96,3	-22,8	-22,3	-23,8	-27,4	-12,8	-12,5	-16,5
2.2. Ostali sektori	836,5	715,2	762,7	861,5	206,6	212,7	223,1	219,1	207,7	231,5	226,0
2.2.1. Prihodi	908,4	841,5	891,2	983,0	232,7	243,1	253,1	254,1	241,7	262,7	260,8
2.2.2. Rashodi	-71,9	-126,3	-128,5	-121,5	-26,0	-30,4	-30,0	-35,0	-34,0	-31,3	-34,8
Ukupno (1+2)	846,9	542,0	283,0	503,1	76,0	99,5	129,1	198,5	75,1	2,2	159,6

^a Preliminarni podaci

putnika u inozemstvu ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvu (iz statistike platnog prometa s inozemstvom).

Kapitalni račun sastoji se od podataka o prihodima i rashodima s osnove iseljeničkih transfera (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom).

Inozemna izravna i portfeljna ulaganja uključuju podatke o tim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB-a te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema sljedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Pozicija Sredstva – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i obuhvaća podatke o plaćenim avansima za uvoz robe od strane hrvatskih uvoznika, a od prvog tromjesečja 1999. godine obuhvaća i podatke o kreditima s dospijanjem do 90 dana koje su hrvatski izvoznici odobrili inozemnim kupcima te podatke o odobrenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Pozicija Sredstva – Krediti sadrži podatke o kreditima odobrenim inozemstvu prema institucionalnim sektorima. Podaci se dobivaju iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Banke u razdoblju od 1993. do 1998. prikazuje promjenu stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjenu za dio deviznih sredstava koje poslovne banke deponiraju u HNB-u kao dio obvezne pričuve. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, promje-

ne na transakcijskoj osnovi procijenjene su tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta prema američkom dolaru sadržanih u aktivi banaka. Pozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Ostali sektori u razdoblju od 1993. do 1998. obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjena deviznog priljeva preko sektora stanovništvo. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta se pozicija ne procjenjuje.

Pozicija Obveze – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i uključuje podatke o kreditima s dospijanjem do 90 dana koje hrvatski uvoznici koriste od inozemnih dobavljača. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta pozicija obuhvaća i podatke o primljenim avansima za izvoz robe koje su hrvatski izvoznici primili od inozemnih kupaca, te podatke o primljenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Podaci o kreditima primljenim iz inozemstva i pripadajućim kašnjenjima prikazuju se prema institucionalnim sektorima, a dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Obveze – Valuta i depoziti obuhvaća promjene dijelova devizne i kunske inozemne pasive sektora monetarne vlasti (HNB-a) i banke, koji se odnose na tekuće račune, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom, depozite po viđenju te depozitni novac.

Promjene međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke na transakcijskoj osnovi procijenjene su korištenjem računovodstvenih podataka o stanjima deviznih pričuva u pojedinim valutama krajem mjeseca. Procjena transakcija za razdoblje od 1993. do 4. tromjesečja 1998. napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama u odnosu prema američkom dolaru. Počevši od prvog tromjesečja 1999., izvor podataka o promjenama međunarodnih pričuva jest Izvješće o transakcijama deviznim pričuvama, koje sastavlja Direkcija računovodstva Hrvatske narodne banke.

Tablica H4: Platna bilanca – ostala ulaganja (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1997.	1998.	1999.	2000.	2000.				2001.		
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr.	3.tr. ^a
SREDSTVA	171,3	348,8	-328,4	-848,4	-105,9	-183,1	-678,8	119,4	88,8	198,4	-443,6
1. Trgovinski krediti	18,1	-19,5	-293,4	92,3	253,1	-237,2	-93,8	170,3	119,9	-112,9	145,8
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	18,1	-19,5	-293,4	92,4	253,1	-237,2	-93,7	170,3	119,9	-112,9	145,8
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	-13,8	-2,5	-1,9	-4,4	1,5	2,3	4,0	4,5	0,3
1.2.2. Kratkoročni krediti	18,1	-19,5	-279,6	94,9	255,0	-232,8	-95,2	167,9	115,9	-117,4	145,5
2. Krediti	0,0	0,0	-84,3	7,4	0,9	-3,6	-1,4	11,5	-1,5	6,5	-5,1
2.1. Država	0,0	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	-4,0	0,0	0,0
2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	-4,0	0,0	0,0
2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Banke	0,0	0,0	-85,4	6,2	0,9	-3,6	-1,4	10,3	2,5	6,5	-1,3
2.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	-76,1	6,5	0,0	-3,1	-0,9	10,5	0,7	3,8	-2,7
2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	-9,3	-0,3	0,9	-0,6	-0,5	-0,1	1,8	2,7	1,4
2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,8
2.3.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,8
2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Valuta i depoziti	153,2	368,3	49,3	-948,1	-359,8	57,7	-583,6	-62,4	-29,7	304,8	-584,2
3.1. Država	30,7	-22,3	7,9	-26,7	-12,9	-11,0	1,4	-4,2	-64,3	10,6	53,0
3.2. Banke	-371,8	406,1	41,4	-921,4	-347,0	68,8	-585,0	-58,2	34,6	294,2	-637,2
3.3. Ostali sektori	494,3	-15,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OBVEZE	1.963,2	402,9	806,2	528,3	-310,8	-29,8	464,4	404,5	-366,6	400,1	213,0
1. Trgovinski krediti	217,9	-466,9	309,6	279,7	-99,5	-119,4	413,7	84,9	-443,5	374,7	189,7
1.1. Država	0,0	0,0	0,7	-3,2	-0,7	-1,5	-0,6	-0,4	0,0	1,1	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	-1,0	-0,5	-0,1	-0,4	0,0	-0,1	0,0	1,1	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	1,6	-2,7	-0,7	-1,1	-0,5	-0,4	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	217,9	-466,9	309,0	282,9	-98,7	-117,9	414,3	85,3	-443,5	373,6	189,7
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	-36,7	-9,9	-10,2	1,3	8,7	-9,7	-13,7	-1,5	-22,1
1.2.2. Kratkoročni krediti	217,9	-466,9	345,7	292,7	-88,5	-119,2	405,5	95,0	-429,8	375,1	211,9
2. Krediti	1.474,1	1.045,7	460,9	353,5	-160,3	49,6	45,2	419,1	0,3	-22,5	24,8
2.1. Hrvatska narodna banka	37,3	-8,9	-31,4	-28,7	0,0	-14,6	0,0	-14,1	0,0	-13,8	-2,1
2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	37,3	-8,9	-31,4	-28,7	0,0	-14,6	0,0	-14,1	0,0	-13,8	-2,1
2.1.1.1. Korištenja	39,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Otplate	-2,2	-8,9	-31,4	-28,7	0,0	-14,6	0,0	-14,1	0,0	-13,8	-2,1
2.2. Država	95,7	-61,4	258,3	270,3	-29,3	-71,6	14,1	357,0	21,4	-2,7	-43,4
2.2.1. Dugoročni krediti	104,2	-12,2	229,8	-16,6	43,9	-71,6	14,1	-3,0	21,4	-2,7	-43,4
2.2.1.1. Korištenja	180,7	248,0	297,2	235,1	65,0	48,2	36,1	85,9	46,8	9,5	36,2
2.2.1.2. Otplate	-76,4	-260,2	-67,4	-251,7	-21,1	-119,8	-22,0	-88,9	-25,4	-12,2	-79,6
2.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	-8,6	-49,2	28,5	286,9	-73,1	0,0	0,0	360,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Banke	399,2	311,6	-66,9	-165,1	-69,2	-58,0	12,0	-50,0	-17,4	-7,5	97,0
2.3.1. Dugoročni krediti	337,3	362,3	-53,9	-152,4	-61,1	-55,3	14,4	-50,4	-18,7	-7,6	96,8
2.3.1.1. Korištenja	587,9	517,0	589,4	347,9	23,1	49,4	234,0	41,3	27,1	26,0	182,4
2.3.1.2. Otplate	-250,6	-154,7	-643,3	-500,3	-84,3	-104,7	-219,7	-91,7	-45,8	-33,6	-85,6
2.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	61,9	-50,7	-13,0	-12,7	-8,1	-2,7	-2,3	0,4	1,4	0,1	0,1
2.4. Ostali sektori	942,0	804,3	300,9	277,1	-61,8	193,8	19,0	126,1	-3,8	1,5	-26,6
2.4.1. Dugoročni krediti	747,0	668,0	247,2	336,6	-38,0	187,1	46,8	140,8	-3,2	28,9	-22,2
2.4.1.1. Korištenja	1.007,0	969,7	770,9	829,6	112,0	288,5	142,1	287,1	85,7	161,7	152,0
2.4.1.2. Otplate	-259,9	-301,8	-523,6	-493,0	-150,1	-101,4	-95,2	-146,3	-88,9	-132,8	-174,2
2.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	194,9	136,4	53,7	-59,6	-23,7	6,7	-27,8	-14,7	-0,6	-27,4	-4,4
3. Valuta i depoziti	271,1	-175,9	35,6	-104,9	-51,1	40,0	5,6	-99,4	76,7	48,0	-1,5
3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
3.2. Banke	271,1	-175,9	35,6	-104,9	-51,1	40,0	5,6	-99,4	76,7	48,0	-2,5
4. Ostale obveze (kratkoročne)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica (revidirani podaci)

U milijunima kuna

	1997.	1998.	1999.	2000.	2000.				2001.		
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr.	3.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-14.078,7	-9.726,7	-9.830,5	-3.560,7	-3.311,3	-2.353,9	6.890,6	-4.786,1	-5.047,6	-7.048,4	9.990,9
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-19.421,5	-14.223,5	-14.333,7	-10.884,2	-4.910,8	-4.131,3	4.846,5	-6.688,5	-6.899,4	-9.207,1	8.020,5
1.1. Prihodi	53.096,0	57.052,5	59.793,0	74.698,6	13.054,2	17.327,6	27.197,0	17.119,8	14.898,9	18.386,6	32.148,7
1.2. Rashodi	-72.517,4	-71.276,1	-74.126,8	-85.582,8	-17.965,0	-21.459,0	-22.350,5	-23.808,3	-21.798,3	-27.593,7	-24.128,3
2. Robe i usluge (3+4)	-19.349,8	-13.153,1	-11.852,6	-7.793,8	-3.910,0	-3.184,3	5.809,7	-6.509,1	-5.676,4	-7.067,6	8.707,2
2.1. Prihodi	50.830,7	54.546,5	57.995,6	71.898,9	12.608,2	16.596,6	26.726,3	15.967,8	14.084,6	17.585,5	31.031,6
2.2. Rashodi	-70.180,5	-67.699,6	-69.848,2	-79.692,7	-16.518,2	-19.780,9	-20.916,7	-22.477,0	-19.760,9	-24.653,1	-22.324,4
3. Robe	-32.205,2	-26.422,2	-23.586,6	-26.686,7	-4.318,9	-7.056,5	-6.677,4	-8.633,9	-6.760,2	-10.908,3	-8.137,6
3.1. Prihodi	25.758,2	29.278,2	31.369,6	37.910,1	8.581,0	9.251,9	10.170,5	9.906,7	9.232,0	9.882,9	10.088,8
3.2. Rashodi	-57.963,4	-55.700,4	-54.956,2	-64.596,7	-12.899,9	-16.308,5	-16.847,9	-18.540,5	-15.992,2	-20.791,2	-18.226,5
4. Usluge	12.855,4	13.269,1	11.734,0	18.892,9	408,9	3.872,2	12.487,1	2.124,7	1.083,8	3.840,7	16.844,8
4.1. Prihodi	25.072,5	25.268,3	26.626,0	33.988,9	4.027,2	7.344,7	16.555,8	6.061,2	4.852,6	7.702,7	20.942,8
4.2. Rashodi	-12.217,1	-11.999,2	-14.892,0	-15.096,0	-3.618,4	-3.472,4	-4.068,8	-3.936,4	-3.768,8	-3.861,9	-4.097,9
5. Dohodak	-71,7	-1.070,4	-2.481,1	-3.090,4	-1.000,8	-947,0	-963,2	-179,3	-1.223,0	-2.139,5	-686,7
5.1. Prihodi	2.265,3	2.506,0	1.797,5	2.799,7	446,0	731,0	470,7	1.152,0	814,3	801,0	1.117,1
5.2. Rashodi	-2.336,9	-3.576,5	-4.278,6	-5.890,1	-1.446,8	-1.678,1	-1.433,9	-1.331,3	-2.037,4	-2.940,6	-1.803,8
6. Tekući transferi	5.342,8	4.496,8	4.503,2	7.323,5	1.599,5	1.777,4	2.044,1	1.902,4	1.851,8	2.158,7	1.970,4
6.1. Prihodi	5.925,4	5.846,2	6.898,2	9.131,4	1.982,2	2.211,6	2.493,9	2.443,7	2.239,8	2.530,9	2.394,8
6.2. Rashodi	-582,6	-1.349,4	-2.394,9	-1.807,9	-382,7	-434,2	-449,8	-541,3	-388,0	-372,3	-424,4
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	16.177,9	9.123,9	14.692,7	7.624,3	3.816,9	-1.453,5	-191,9	5.452,8	1.898,0	6.200,3	-4.544,9
B1. Kapitalne transakcije	132,4	121,9	178,0	172,1	48,3	52,7	33,2	38,0	27,9	1.027,1	-926,8
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	18.730,7	10.056,6	17.506,6	12.261,9	3.614,6	1.044,9	2.146,4	5.456,0	3.077,0	8.451,1	534,4
1. Izravna ulaganja	2.135,2	5.349,3	10.333,9	8.752,9	3.379,1	2.745,9	1.398,4	1.229,5	613,0	3.145,0	1.371,5
1.1. U inozemstvo	-1.149,7	-619,7	-250,4	-253,1	58,1	69,8	-160,3	-220,6	-87,1	-140,2	-442,8
1.2. U Hrvatsku	3.284,8	5.969,1	10.584,3	9.005,9	3.321,0	2.676,1	1.558,7	1.450,1	700,1	3.285,2	1.814,4
2. Portfolio ulaganja	3.523,4	107,9	3.996,9	5.781,8	3.488,2	49,1	2.532,7	-288,1	4.776,5	202,5	1.147,1
2.1. Sredstva	70,6	-0,9	-2,1	-1,4	-0,1	-0,5	-0,7	0,0	-0,3	2,7	-0,1
2.2. Obveze	3.452,8	108,8	3.999,1	5.783,2	3.488,3	49,6	2.533,4	-288,1	4.776,8	199,8	1.147,1
3. Ostala ulaganja	13.072,0	4.599,3	3.175,8	-2.272,8	-3.252,7	-1.750,1	-1.784,6	4.514,6	-2.312,5	5.103,6	-1.984,1
3.1. Sredstva	750,9	2.139,9	-2.661,3	-6.972,8	-827,0	-1.510,3	-5.672,7	1.037,1	738,4	1.700,5	-3.654,0
3.2. Obveze	12.321,1	2.459,4	5.837,1	4.700,0	-2.425,7	-239,8	3.888,0	3.477,5	-3.050,9	3.403,2	1.669,9
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-2.685,2	-1.054,5	-2.992,0	-4.809,8	154,0	-2.551,0	-2.371,6	-41,1	-1.206,8	-3.277,9	-4.152,6
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-2.099,2	602,9	-4.862,2	-4.063,6	-505,6	3.807,4	-6.698,6	-666,7	3.149,6	848,1	-5.446,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke						Devizne pričuve poslovnih banaka ^b
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvena pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Devize Valuta i depoziti	
1991.	prosinac	–	–	–	–	–	–	200,9
1992.	prosinac	166,8	–	–	–	166,8	166,8	484,0
1993.	prosinac	616,2	3,7	–	–	612,5	612,5	689,4
1994.	prosinac	1.405,0	4,5	–	–	1.400,5	1.400,5	878,7
1995.	prosinac	1.895,2	139,8	–	–	1.755,4	1.651,0	1.330,3
1996.	prosinac	2.314,0	125,6	–	–	2.188,4	2.016,6	1.919,5
1997.	prosinac	2.539,1	147,1	0,1	–	2.391,9	2.011,7	2.291,3
1998.	prosinac	2.815,7	231,2	0,2	–	2.584,4	1.927,0	1.885,2
1999.	prosinac	3.025,0	189,5	0,2	–	2.835,3	2.459,8	1.562,9
2000.	rujan	3.378,7	161,2	0,2	–	3.217,3	2.583,6	2.275,6
	listopad	3.374,6	145,7	0,2	–	3.228,7	2.539,2	2.214,9
	studenj	3.336,9	144,9	0,2	–	3.191,8	2.536,1	2.301,2
	prosinac	3.524,8	147,7	0,2	–	3.376,9	2.574,3	2.389,2
2001.	siječanj	3.394,1	146,7	0,2	–	3.247,2	2.347,6	2.219,3
	veljača	3.466,8	145,0	0,2	–	3.321,6	2.306,6	2.240,4
	ožujak	3.514,1	139,5	0,2	–	3.374,4	2.362,1	2.295,2
	travanj	3.635,9	127,5	0,2	–	3.508,1	2.254,6	2.189,5
	svibanj	3.694,5	125,4	0,2	–	3.568,9	2.405,7	1.981,7
	lipanj	3.798,5	124,2	0,2	114,9	3.559,2	2.332,1	1.963,2
	srpanj	4.175,8	126,7	0,2	114,9	3.934,0	2.770,1	1.961,9
	kolovoz	4.101,3	128,7	0,2	114,9	3.857,5	2.756,7	2.718,3
	rujan	4.416,3	124,8	0,2	–	4.291,3	3.003,3	2.685,7
	listopad	4.504,8	110,7	0,2	–	4.393,9	3.059,7	2.769,7
	studenj	4.614,9	108,9	0,2	–	4.505,7	3.105,9	2.958,7
	prosinac ^c	4.704,2	108,4	0,2	–	4.595,6	3.060,3	3.915,0
2002.	siječanj	4.734,4	107,4	0,2	–	4.626,8	3.319,5	3.541,5
	veljača ^d	4.750,0	106,4	0,2	–	4.643,3	3.273,2	3.457,2

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Isključen HBOR; ^c U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 19,8 mil. USD. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 7,6 mil USD; ^d Preliminarni podaci

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađe-

nosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od specijalnih prava vučenja, pričuvene pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve poslovnih banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih poslovnih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.			2002.	
	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII. ^c	I.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)							
A. Službene međunarodne pričuve	2.847,4	3.432,3	3.398,3	3.749,1	4.335,8	4.704,2	4.734,4
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.616,3	2.567,4	2.411,4	2.731,2	2.989,5	3.420,3	3.217,1
(a) Dužnički vrijednosni papiri	375,5	802,6	1.012,3	1.227,1	1.288,0	1.535,3	1.307,3
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu							
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.240,8	1.764,8	1.399,1	1.504,1	1.701,5	1.885,0	1.909,9
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	712,3	545,7	506,4	349,3	412,7	406,9	349,9
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava od toga: locirane u inozemstvu							
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	1.528,6	1.219,1	892,6	1.154,8	1.288,8	1.478,1	1.560,0
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
(3) Specijalna prava vučenja (SPV)	189,5	147,7	139,5	123,6	124,1	108,4	107,4
(4) Zlato				114,9			
(5) Ostale devizne pričuve	41,4	717,0	847,1	779,2	1.221,9	1.175,3	1.409,6
– obrnuti repo poslovi	41,4	717,0	847,1	779,2	1.221,9	1.175,3	1.409,6
B. Ostale devizne pričuve	177,6	92,5	115,9	49,4	80,5		
– oročeni depoziti	177,6	92,5	115,9	49,4	80,5		
C. Ukupno (A+B)	3.025,0	3.524,8	3.514,1	3.798,5	4.416,3	4.704,2	4.734,4
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)							
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-932,6	-1.210,8	-1.430,9	-1.323,4	-1.586,4	-1.191,4	-1.209,7
(a) Hrvatska narodna banka	-258,7	-265,0	-270,7	-171,1	-420,8	-391,1	-404,2
Do 1 mjesec							
Glavnica	-90,2	-107,6	-119,2	-71,7	-108,3	-172,9	-156,2
Kamate	-5,0	-4,3	-3,9	-3,6	-3,5	-2,8	-2,5
Preko 1 do 3 mjeseca							
Glavnica	-123,6	-116,5	-118,5	-60,6	-282,1	-179,6	-223,5
Kamate	-2,7	-2,8	-2,2	-1,5	-3,0	-1,9	-2,3
Preko 3 mjeseca do 1 godine							
Glavnica	-29,9	-29,0	-19,6	-29,9	-20,1	-30,4	-16,6
Kamate	-7,3	-4,7	-7,2	-3,8	-3,7	-3,4	-3,0
(b) Središnja država (bez republičkih fondova) ^a	-673,9	-945,8	-1.160,2	-1.152,4	-1.165,6	-800,3	-805,5
Do 1 mjesec							
Glavnica	-63,5	-89,3	-4,0	-86,2	-363,4	-89,7	-302,1
Kamate	-58,3	-69,0	-3,2	-61,8	-1,3	-49,0	-13,3
Preko 1 do 3 mjeseca							
Glavnica	-6,0	-93,8	-16,8	-369,5	-20,0	-310,1	-11,1
Kamate	-42,9	-77,1	-17,1	-22,8	-14,2	-110,9	-96,9
Preko 3 mjeseca do 1 godine							
Glavnica	-384,6	-497,1	-874,1	-441,2	-524,9	-150,6	-248,7
Kamate	-118,7	-119,6	-245,0	-170,9	-241,7	-90,0	-133,4
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu							
(a) Kratke pozicije (-)							
Do 1 mjesec							
Preko 1 do 3 mjeseca							
Preko 3 mjeseca do 1 godine							
(b) Duge pozicije (+)							
Do 1 mjesec							
Preko 1 do 3 mjeseca							
Preko 3 mjeseca do 1 godine							
3. Ostalo	-21,3	-40,7		-18,0	-40,8	-66,3	-164,1
– odljevi s osnovne repo poslova (-)	-21,3	-40,7		-18,0	-40,8	-66,3	-164,1
Do 1 mjesec							
Glavnica	-21,3	-40,6		-18,0	-40,8	-66,3	-163,8
Kamate	0,0	-0,1		0,0	0,0	-0,1	-0,2
Preko 1 do 3 mjeseca							
Glavnica							
Kamate							
Preko 3 mjeseca do 1 godine							
Glavnica							
Kamate							
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-954,0	-1.251,5	-1.430,9	-1.341,4	-1.627,2	-1.257,7	-1.373,7
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)							
1. Potencijalne devizne obveze	-869,9	-969,3	-936,1	-1.057,2	-1.103,1	-960,3	-1.011,4
(a) Izdane garancije s dospeljećem od 1 godine	-263,6	-296,0	-285,4	-304,2	-286,7	-278,6	-296,5
– Hrvatska narodna banka							
– Središnja država (bez republičkih fondova) ^a	-263,6	-296,0	-285,4	-304,2	-286,7	-278,6	-296,5
Do 1 mjesec	-37,3	-48,4	-37,7	-38,8	-11,2	-43,6	-4,8
Preko 1 do 3 mjeseca	-57,6	-11,4	-35,7	-64,1	-39,7	-21,8	-28,3

GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM

Preko 3 mjeseca do 1 godine	-168,7	-236,2	-212,0	-201,2	-235,8	-213,2	-263,4
(b) Ostale potencijalne obveze	-606,2	-673,2	-650,8	-753,0	-816,4	-681,7	-714,9
– Hrvatska narodna banka	-606,2	-673,2	-650,8	-753,0	-816,4	-681,7	-714,9
Do 1 mjesec							
Preko 1 do 3 mjeseca	-606,2	-673,2	-650,8	-753,0	-816,4	-681,7	-714,9
Preko 3 mjeseca do 1 godine							
– Središnja država (bez republičkih fondova) ^a							
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje							
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	80,0	80,0		90,0	154,7	150,7	149,0
– BIS (+)	80,0	80,0					
– MMF (+)				90,0	154,7	150,7	149,0
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti							
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-789,9	-889,3	-936,1	-967,2	-948,4	-809,7	-862,4
IV. Bilješke							
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom u tome: središnja država (bez republičkih fondova)							
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama							
(c) založena imovina	177,0						
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima							
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-20,1	-40,0		-16,9	-40,0	-61,7	-157,9
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.							
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.							
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	37,4	685,6	783,9	700,1	1.112,1	1.089,3	1.351,8
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)							
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^b							
– SPV i valute koje čine SPV	2.983,7	3.524,8	3.398,2	3.634,2	4.335,8	4.704,2	4.734,4
– valute koje ne čine SPV	41,4	0,0	0,0	115,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:							
USD	1.186,1	922,5	842,5	1.202,6	1.534,7	1.533,2	1.588,2
EUR	1.405,1	2.453,9	2.415,6	2.307,4	2.676,2	3.062,0	3.038,6
Ostale	433,8	148,4	140,2	239,1	124,8	109,0	107,7

^a Preliminarni podaci za 2001.; ^b Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva; ^c U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključeni je učinak revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 19,8 mil. USD. Prema preporuci MMF-a od 31. prosinca 2001. u Službene međunarodne pričuve (I.A) uključuju se i oročeni depoziti s dospeljem duljim od tri mjeseca. Do sada su ti depoziti bili uključeni u Ostale devizne pričuve (I.B).

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity – Operational Guidelines, Oct. 1999".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim rokom dospelja do godine dana, pričuvenu poziciju u MMF-u, specijalna prava vučenja, zlato i obrnute repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospelja iz danih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova

između HNB-a i domaćih poslovnih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuvene temelji se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice na deviznu obveznu pričuvenu, koju čine devizni depoziti stanovništva kod banaka s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje devizne oročene depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuvene (dio I).

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,340174	0,024304	0,050419	0,020916	0,190597	0,375277	0,264299	0,171018
1993.		4,133563	0,305485	0,621058	0,224018	2,433869	5,369428	3,577417	2,155526
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2000.	listopad	7,521939	0,546641	1,146712	0,388476	4,969879	12,754030	8,777919	3,845906
	studeni	7,552528	0,548864	1,151376	0,390056	4,960171	12,600643	8,828263	3,861546
	prosinac	7,585632	0,551269	1,156422	0,391765	5,009320	12,357001	8,459373	3,878472
2001.	siječanj	7,605594	0,552720	1,159465	0,392796	4,974222	11,987261	8,088795	3,888678
	veljača	7,697274	0,559383	1,173442	0,397531	5,013567	12,152421	8,351871	3,935554
	ožujak	7,695090	0,559224	1,173109	0,397418	5,009254	12,215118	8,443783	3,934437
	travanj	7,615417	0,553434	1,160963	0,393303	4,984932	12,247077	8,528187	3,893701
	svibanj	7,369043	0,535529	1,123403	0,380579	4,803162	11,992724	8,409159	3,767732
	lipanj	7,298230	0,530383	1,112608	0,376922	4,792849	11,977367	8,544508	3,731526
	srpanj	7,199348	0,523197	1,097533	0,371815	4,756738	11,843820	8,383935	3,680968
	kolovoz	7,377423	0,536138	1,124681	0,381012	4,873952	11,783157	8,208499	3,772017
	rujan	7,516445	0,546241	1,145875	0,388192	5,038014	12,060134	8,247745	3,843097
	listopad	7,475332	0,543253	1,139607	0,386069	5,051394	11,982631	8,254490	3,822076
	studeni	7,408086	0,538366	1,129355	0,382596	5,051386	11,982645	8,332980	3,787694
	prosinac	7,391192	0,537139	1,126780	0,381723	5,016176	11,922554	8,285753	3,779057
2002.	siječanj	7,477062				5,071054	12,130633	8,451613	
	veljača	7,500267				5,077714	12,263697	8,626259	

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,964508	0,070357	0,145244	0,054153	0,546218	1,206464	0,798188	0,495000
1993.		7,262200	0,540504	1,120052	0,381300	4,471653	9,714800	6,561900	3,801812
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2000.	listopad	7,535421	0,547620	1,148768	0,389172	4,948723	12,994346	8,890303	3,852800
	studeni	7,567727	0,549968	1,153693	0,390840	5,004779	12,487998	8,773159	3,869317
	prosinac	7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.	siječanj	7,675722	0,557816	1,170156	0,396418	5,048821	12,203056	8,376866	3,924534
	veljača	7,703111	0,559807	1,174332	0,397832	5,014393	12,157688	8,418701	3,938538
	ožujak	7,680701	0,558178	1,170915	0,396675	5,034874	12,436368	8,722122	3,927080
	travanj	7,526926	0,547003	1,147472	0,388733	4,898110	12,060449	8,358607	3,848456
	svibanj	7,278507	0,528950	1,109601	0,375904	4,767165	12,068491	8,504916	3,721442
	lipanj	7,320680	0,532015	1,116030	0,378082	4,812438	12,152523	8,646132	3,743004
	srpanj	7,185933	0,522222	1,095488	0,371122	4,757006	11,684444	8,217190	3,674109
	kolovoz	7,610640	0,553087	1,160235	0,393057	5,019549	12,155630	8,372541	3,891258
	rujan	7,542032	0,548101	1,149775	0,389513	5,104590	12,105990	8,230964	3,856180
	listopad	7,444006	0,540977	1,134831	0,384451	5,061195	11,967855	8,220879	3,806060
	studeni	7,432042	0,540108	1,133007	0,383833	5,082781	11,939023	8,361883	3,799943
	prosinac	7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.	siječanj	7,568480				5,146875	12,391094	8,741603	
	veljača	7,437848				5,037827	12,179217	8,600657	

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 1995. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks cijena na malo
1997.	prosinac	107,96	104,89	103,27
1998.	prosinac	111,87	108,03	102,41
1999.	prosinac	122,56	116,27	109,49
2000.	kolovoz	125,34	117,53	108,38
	rujan	126,15	118,45	108,32
	listopad	126,75	118,44	108,26
	studen	127,29	115,06	108,76
	prosinac	125,97	113,53	107,66
2001.	siječanj	124,42	113,87	106,35
	veljača	126,69	114,54	108,30
	ožujak	127,10	116,70	108,89
	travanj	126,60	116,60	107,37
	svibanj	123,23	113,72	104,46
	lipanj	123,03	113,20	104,75
	srpanj	121,19	111,46	103,63
	kolovoz	122,41	112,96	103,63
	rujan	124,23	114,02	105,23
	listopad	123,80	112,11	104,80
	studen	123,41	111,98	104,61
	prosinac	122,99	111,96 ^a	104,32 ^a
2002.	siječanj	124,74	113,95 ^a	105,45 ^a
	veljača	125,80		

^a Preliminarni podaci

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na europodručje uključuje i Grčku.

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Ponderi su određeni na temelju prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od srpnja 1996. do siječnja 2000. godine. Baza razdoblje za izračunavanje indeksa je 1995. godina. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je

deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Koriste se indeksi cijena pri proizvođačima i indeksi cijena na malo, odnosno ukupni harmonizirani indeks cijena na malo za države članice Ekonomske i monetarne unije. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.*	XII.	XII.	XII.	XII.	III.*	VI.*	IX.*	XII.*	I.
1. Izravna ulaganja	0,0	0,0	476,5	539,9	1.114,7	1.174,9	1.316,6	1.164,6	1.075,4	1.078,1
2. Država	2.433,3	2.905,7	3.395,3	3.973,0	4.795,3	5.204,7	5.127,3	5.431,1	5.003,7	4.864,4
2.1 Portfeljna ulaganja	1.462,2	1.954,5	2.049,3	2.522,9	3.141,2	3.562,0	3.516,9	3.807,9	3.683,1	3.568,4
Obveznice	1.462,2	1.954,5	2.049,3	2.522,9	3.141,2	3.562,0	3.516,9	3.807,9	3.683,1	3.568,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2 Ostala ulaganja	970,8	951,2	1.346,0	1.450,2	1.654,1	1.642,7	1.610,3	1.623,3	1.320,6	1.296,0
2.2.1 Trgovački krediti	12,2	18,1	2,7	3,4	0,1	0,1	1,2	1,1	1,1	1,1
Dugoročni	3,6	18,1	1,8	0,7	0,1	0,1	1,2	1,1	1,1	1,1
Kratkoročni	8,6	0,0	0,8	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2 Krediti	958,6	933,1	1.343,3	1.446,8	1.654,0	1.642,6	1.609,2	1.622,1	1.319,5	1.294,8
Dugoročni	858,6	833,1	1.293,3	1.371,5	1.294,0	1.282,6	1.249,2	1.262,1	1.319,5	1.294,8
Kratkoročni	100,0	100,0	50,0	75,3	360,0	360,0	360,0	360,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	151,7	136,4	138,4	122,2	120,8
U tome: Krediti MMF-a	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	151,7	136,4	138,4	122,2	120,8
4. Banke	1.570,2	2.215,6	2.265,6	1.954,5	1.597,1	1.592,3	1.604,7	1.779,2	1.823,2	1.785,8
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2 Ostala ulaganja	1.570,2	2.215,6	2.265,6	1.954,5	1.597,1	1.592,3	1.604,7	1.779,2	1.823,2	1.785,8
4.2.1 Valuta i depoziti	499,2	789,9	614,6	537,7	432,8	509,5	557,3	554,9	633,5	646,5
4.2.2 Krediti	1.071,0	1.425,7	1.651,0	1.416,8	1.164,3	1.082,8	1.047,4	1.224,3	1.189,7	1.139,3
Dugoročni	948,6	1.382,0	1.616,1	1.385,6	1.156,4	1.074,4	1.040,0	1.216,6	1.182,6	1.131,9
Kratkoročni	122,4	43,7	34,9	31,2	7,9	8,5	7,4	7,8	7,1	7,4
5. Ostali sektori	1.096,1	2.098,5	3.214,9	3.208,3	3.336,3	3.162,2	3.101,4	3.246,3	3.121,8	3.080,3
5.1 Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	8,7	48,5	38,4	41,3	61,8	64,7	54,8	45,8
Obveznice	0,0	0,0	0,0	31,1	28,9	27,3	26,2	28,4	27,4	26,8
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	8,7	17,4	9,5	14,0	35,6	36,3	27,4	18,9
5.2 Ostala ulaganja	1.096,1	2.098,5	3.206,2	3.159,8	3.298,0	3.120,9	3.039,6	3.181,7	3.067,0	3.034,6
5.2.1 Trgovački krediti	419,2	608,4	441,1	373,8	341,6	321,4	324,1	330,5	300,1	285,6
Dugoročni	296,7	442,8	323,4	274,3	277,3	256,9	257,3	258,8	242,1	236,7
Kratkoročni	122,5	165,6	117,7	99,5	64,4	64,4	66,9	71,7	58,0	48,9
5.2.2 Krediti	676,9	1.490,1	2.765,1	2.786,0	2.956,3	2.799,5	2.715,5	2.851,2	2.766,8	2.749,0
Dugoročni	619,2	1.260,9	2.373,1	2.535,7	2.810,4	2.710,6	2.656,3	2.798,8	2.676,6	2.649,2
Kratkoročni	57,7	229,2	392,0	250,3	145,9	88,9	59,1	52,4	90,2	99,7
Ukupno (1+2+3+4+5)	5.307,6	7.451,6	9.586,2	9.872,3	11.002,2	11.285,8	11.286,4	11.759,7	11.146,3	10.929,4

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine obuhvaća sve obveze rezidenata na temelju: depozita primljenih od stranih osoba (do sada nisu obuhvaćani), kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dužim od 150 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana), s tim da su financijski krediti, iznimno, uključeni neovisno o roku dospijanja, te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10 posto). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključujući HBOR) i lokal-

ne organe uprave i fondove. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinancijskih poduzeća, ostalih financijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite te kredite. Krediti se dijele na trgovačke kredite, tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospijanja glavnice.

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.*	VI.*	IX.*	XII.*	I.
1. Portfeljna ulaganja	1.462,2	1.954,8	2.058,0	2.571,4	3.179,6	3.603,3	3.578,8	3.872,5	3.737,9	3.614,2
Obveznice	1.462,2	1.954,8	2.049,3	2.554,0	3.170,1	3.589,3	3.543,2	3.836,3	3.710,5	3.595,3
U tome: Londonski klub	1.462,2	1.428,4	1.404,7	1.380,9	1.255,4	1.180,7	1.180,7	1.106,0	1.106,0	1.031,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	8,7	17,4	9,5	14,0	35,6	36,3	27,4	18,9
2. Ostala ulaganja	3.845,4	5.496,8	7.528,1	7.301,0	7.822,6	7.682,4	7.707,7	7.887,2	7.408,4	7.315,2
2.1. Valuta i depoziti	499,2	789,9	614,6	537,7	432,8	509,5	557,3	554,9	633,5	646,5
2.2. Dugoročni krediti	2.935,0	4.168,4	6.249,1	6.221,9	6.724,8	6.485,2	6.432,4	6.682,7	6.532,0	6.426,2
2.2.1. Javni kreditori	1.889,6	1.867,0	2.196,7	2.162,4	2.254,2	2.152,0	2.100,0	2.205,1	2.216,3	2.177,3
a) Međunarodne financijske organizacije	673,1	851,0	1.039,2	1.013,9	1.115,1	1.083,8	1.068,7	1.137,6	1.167,3	1.169,4
– MMF	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	151,7	136,4	138,4	122,2	120,8
– IBRD	188,4	294,5	344,1	395,0	412,6	418,1	413,1	429,6	468,5	465,5
– IFC	0,0	0,0	30,9	28,6	71,9	68,7	79,4	86,8	85,7	92,6
– EBRD	108,4	171,2	251,3	218,8	296,8	275,9	280,6	302,4	319,3	322,1
– EUROFIMA	32,8	42,9	72,6	78,5	85,6	80,8	77,8	86,0	83,0	81,6
– EIB	131,0	108,3	105,2	81,0	65,6	65,6	58,9	59,0	52,4	50,5
– CEF	4,2	2,3	1,1	15,4	24,0	23,1	22,5	35,2	36,1	36,3
b) Vlade i vladine agencije	1.216,5	1.016,0	1.157,5	1.148,5	1.139,1	1.068,2	1.031,3	1.067,5	1.049,0	1.007,9
– Pariški klub	1.014,1	852,5	884,8	770,8	686,4	641,2	626,2	635,1	619,1	593,0
– Ostalo	202,4	163,5	272,7	377,7	452,7	427,0	405,0	432,4	429,8	414,9
2.2.2. Privatni kreditori	1.045,4	2.301,4	4.052,5	4.059,5	4.470,7	4.333,1	4.332,4	4.477,6	4.315,8	4.248,9
a) Banke	736,0	1.833,3	3.257,5	3.311,9	3.351,4	3.269,2	3.294,2	3.464,9	3.344,9	3.283,5
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	191,8	167,0	213,7	330,7	608,1	596,1	579,5	618,3	598,3	584,7
b) Ostali sektori	309,4	468,1	794,9	747,6	1.119,3	1.063,9	1.038,3	1.012,7	970,9	965,4
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	21,9	17,6	28,5	17,8	13,8	11,6	11,0	11,2	10,3	10,0
2.3. Kratkoročni krediti	411,2	538,5	664,4	541,3	665,0	687,8	718,0	649,6	242,9	242,5
2.3.1. Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Privatni kreditori	411,2	538,5	664,4	541,3	665,0	687,8	718,0	649,6	242,9	242,5
a) Banke	278,6	370,1	381,1	246,1	486,9	430,6	412,1	400,7	72,4	82,8
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Ostali sektori	132,6	168,4	283,3	295,2	178,0	257,1	305,9	248,9	170,4	159,8
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	5.307,6	7.451,6	9.586,2	9.872,3	11.002,2	11.285,7	11.286,4	11.759,7	11.146,3	10.929,4

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima, odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H11.

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

U milijunima USD

	Stanje duga 31.01.2002.	Neevidenti- rane otplate glavnice	Projekcija otplate glavnice												
			1.tr. 2002.	2.tr. 2002.	3.tr. 2002.	4.tr. 2002.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	Ostalo
1. Izravna ulaganja	1.078,1	92,7	16,8	77,4	15,2	23,7	133,1	150,4	111,7	192,4	240,7	60,5	19,8	12,7	64,1
2. Država	4.864,4	3,3	310,8	69,2	112,0	31,9	523,9	313,2	729,5	719,8	736,7	507,8	204,5	199,7	926,1
2.1. Portfeljna ulaganja	3.568,4	0,0	300,0	44,0	74,7	0,0	418,7	161,2	521,3	594,1	609,7	380,1	78,0	78,0	727,3
Obveznice	3.568,4	0,0	300,0	44,0	74,7	0,0	418,7	161,2	521,3	594,1	609,7	380,1	78,0	78,0	727,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	1.296,0	3,3	10,8	25,2	37,4	31,9	105,2	152,0	208,2	125,7	126,9	127,7	126,5	121,7	198,8
2.2.1. Trgovački krediti	1,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,3	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,3	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	1.294,8	3,3	10,8	25,2	37,2	31,9	105,0	151,6	207,7	125,7	126,9	127,7	126,5	121,7	198,8
Dugoročni	1.294,8	3,3	10,8	25,2	37,2	31,9	105,0	151,6	207,7	125,7	126,9	127,7	126,5	121,7	198,8
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	120,8	0,0	3,0	13,5	3,0	13,5	33,0	33,0	33,0	12,7	6,0	3,0	0,0	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	120,8	0,0	3,0	13,5	3,0	13,5	33,0	33,0	33,0	12,7	6,0	3,0	0,0	0,0	0,0
4. Banke	1.785,8	49,1	20,7	27,4	73,5	60,6	182,1	426,7	139,8	86,6	79,7	50,2	51,4	54,0	666,2
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	1.785,8	49,1	20,7	27,4	73,5	60,6	182,1	426,7	139,8	86,6	79,7	50,2	51,4	54,0	666,2
4.2.1. Valuta i depoziti	646,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	646,5
4.2.2. Krediti	1.139,3	49,1	20,7	27,4	73,5	60,6	182,1	426,7	139,8	86,6	79,7	50,2	51,4	54,0	19,7
Dugoročni	1.131,9	43,2	20,1	26,9	73,5	60,1	180,6	426,7	139,8	86,6	79,7	50,2	51,4	54,0	19,7
Kratkoročni	7,4	5,9	0,6	0,4	0,0	0,4	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Ostali sektori	3.080,3	335,1	101,2	273,0	107,8	186,5	668,5	491,1	466,8	275,1	290,2	183,7	130,0	99,4	140,6
5.1. Portfeljna ulaganja	45,8	0,0	14,0	4,9	0,0	0,0	18,9	0,0	26,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	26,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	18,9	0,0	14,0	4,9	0,0	0,0	18,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Ostala ulaganja	3.034,6	335,1	87,2	268,1	107,8	186,5	649,6	491,1	439,9	275,1	290,2	183,7	130,0	99,4	140,6
5.2.1. Trgovački krediti	285,6	73,7	23,7	39,6	23,0	22,0	108,3	59,2	25,2	12,2	4,2	1,3	0,6	0,4	0,6
Dugoročni	236,7	51,1	14,3	28,0	18,5	21,2	82,0	59,2	25,2	12,2	4,2	1,3	0,6	0,4	0,6
Kratkoročni	48,9	22,6	9,4	11,7	4,5	0,8	26,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2.2. Krediti	2.749,0	261,4	63,5	228,4	84,8	164,5	541,3	431,9	414,8	262,8	286,0	182,4	129,4	98,9	140,0
Dugoročni	2.649,2	218,6	52,5	206,1	83,5	142,7	484,9	431,4	414,8	262,8	286,0	182,4	129,4	98,9	140,0
Kratkoročni	99,7	42,8	11,1	22,3	1,3	21,8	56,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	10.929,4	480,1	452,5	460,5	311,5	316,2	1.540,7	1.414,5	1.480,8	1.286,6	1.353,2	805,2	405,7	365,7	1.797,0
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		56,4	151,6	87,6	125,6	87,8	452,5	458,1	388,4	302,0	220,8	148,5	110,5	86,5	144,4
Napomena:															
Inozemni dug koji garantira središnja država	1.430,7														
U tome: banke i ostali sektori	952,4														

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite ne-rezidenata, kao ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na temelju kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i ne

odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javnozajamčenog duga ukupno i stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika prikazuje stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključenim u široku definiciju sektora država).

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. ^b	2001.			
							III.	VI.	IX.	XII. ^b
PRIHODI I POTPORE										
1. Državni proračun	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	52.688,5	3.314,2	3.444,9	4.483,5	5.152,3
2. Republički fondovi	17.029,1	19.499,1	21.302,1	21.185,5	22.099,3	18.091,4	1.759,2	1.945,7	962,5	2.081,5
2.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	9.584,7	11.022,2	10.713,4	10.799,8	11.254,2	5.804,8	910,2	1.009,1	11,6	66,8
2.2. Fond zdravstvenog osiguranja	5.196,3	5.824,2	8.269,0	8.686,4	8.967,4	10.281,7	720,1	790,4	776,7	1.764,9
2.3. Fond za zapošljavanje	676,1	638,3	718,2	760,6	822,4	911,0	71,6	75,4	74,4	88,0
2.4. Sredstva doplatka za djecu	878,5	976,7	542,8	9,1	7,1	5,1	0,7	0,3	0,4	0,6
2.5. Hrvatske ceste ^a	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.6. Hrvatska vodoprivreda	693,5	1.037,7	1.058,6	929,6	1.048,2	1.088,8	56,6	70,4	99,4	161,1
A. Ukupno (1+2)	48.396,6	53.345,3	65.110,7	67.541,0	66.735,0	70.779,9	5.073,5	5.390,6	5.446,0	7.233,7
RASHODI I NETO POSUDBE (umanjeni za otplate)										
3. Državni proračun	27.591,9	29.409,4	34.125,4	35.979,1	36.730,8	44.223,9	3.483,7	2.298,5	4.621,4	6.083,3
4. Republički fondovi	21.282,1	25.522,5	30.103,1	34.363,9	37.701,4	30.053,3	3.285,3	3.343,1	1.584,6	2.855,1
4.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	10.459,8	13.795,1	16.170,4	18.998,5	20.180,8	12.121,5	1.908,5	1.950,3	111,3	178,3
4.2. Fond zdravstvenog osiguranja	8.357,5	8.742,8	10.776,0	11.919,6	13.918,1	13.157,9	1.024,7	1.022,1	1.049,7	2.093,9
4.3. Fond za zapošljavanje	676,2	714,1	571,2	824,9	995,5	983,4	77,7	79,4	72,7	128,9
4.4. Sredstva doplatka za djecu	853,2	1.003,7	1.032,1	1.136,2	1.250,6	2.465,9	215,4	204,7	232,7	216,5
4.5. Hrvatske ceste ^a	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.6. Hrvatska vodoprivreda	935,5	1.266,8	1.553,3	1.484,8	1.356,4	1.324,7	59,0	86,6	118,3	237,4
B. Ukupno (3+4)	48.874,0	54.931,9	64.228,6	70.343,0	74.432,3	74.277,3	6.769,0	5.641,6	6.206,0	8.938,5
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–477,4	–1.586,7	882,1	–2.802,1	–7.697,3	–3.497,4	–1.695,5	–251,0	–760,0	–1.704,7
5. Državni proračun (1–3)	3.775,6	4.436,7	9.683,1	10.376,4	7.904,8	8.464,6	–169,5	1.146,4	–137,9	–931,1
6. Republički fondovi (2–4)	–4.253,0	–6.023,4	–8.801,1	–13.178,4	–15.602,1	–11.961,9	–1.526,1	–1.397,4	–622,1	–773,7

^a U 1995. godini uključene u državni proračun; ^b Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. ^c	2001.			
							III.	VI.	IX.	XII. ^c
1. Ukupni prihodi	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	53.443,6	3.314,2	3.444,9	4.617,2	5.288,6
1.1. Tekući prihodi	30.244,3	33.385,0	42.019,4	40.044,6	41.535,0	48.900,2	3.297,2	3.426,4	4.594,7	4.856,3
1.1.1. Porezni prihodi	28.530,4	31.338,2	39.899,7	38.317,6	39.939,0	47.274,0	3.203,4	3.325,0	4.441,6	4.755,8
1.1.2. Neporezni prihodi	1.713,9	2.046,8	2.119,7	1.727,0	1.595,9	1.626,2	93,8	101,4	153,1	100,4
1.2. Kapitalni prihodi	1.123,1	461,1	1.789,2	6.310,9	3.100,7	4.543,4	17,0	18,5	22,5	432,3
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	53.443,6	3.314,2	3.444,9	4.617,2	5.288,6
3. Ukupni rashodi	30.972,8	34.395,2	41.390,4	47.379,6	49.567,5	56.386,7	4.932,9	3.703,6	5.321,9	6.588,0
3.1. Tekući rashodi	25.930,1	29.579,7	34.883,0	38.476,1	44.237,4	52.555,9	4.973,2	3.452,6	5.066,3	5.956,7
3.2. Kapitalni rashodi	5.042,7	4.815,5	6.507,3	8.903,5	5.330,1	3.830,9	229,7	251,0	255,5	631,3
4. Neto posudbe umanjene za otplate	528,7	611,1	1.161,5	1.499,2	1.176,1	815,3	84,1	76,6	100,9	227,0
B. Ukupno rashodi i neto posudbe (3+4)	31.501,5	35.006,3	42.551,9	48.878,8	50.743,5	57.202,1	5.017,0	3.780,3	5.422,8	6.815,0
5. Višak na tekućim računima bez potpora (1.1. – 3.1.)	4.314,3	3.805,3	7.136,4	1.568,5	–2.702,4	–3.655,6	–1.406,0	–26,2	–471,7	–1.100,4
6. Višak na tekućim računima s tekućim potporama (5+2.1.)	4.314,3	3.805,3	7.136,4	1.568,5	–2.702,4	–3.655,6	–1.406,0	–26,2	–471,7	–1.100,4
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	1.113,9	1.516,4	976,1	–2.216,9	–395,4	–3.088,0	63,6	79,5	97,2	–170,0
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	1.113,9	1.516,4	976,1	–2.216,9	–395,4	–3.088,0	63,6	79,5	97,2	–170,0
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–134,0	–1.160,2	1.256,7	–2.523,3	–6.107,9	–3.758,5	–1.702,8	–335,3	–805,6	–1.526,4
9. Strano financiranje	803,9	2.985,9	–9,1	4.615,1	6.921,5	4.112,2	3.265,4	–28,9	1.515,7	1.550,8
10. Domaće financiranje	–669,9	–1.825,7	–1.247,6	–2.091,8	–813,6	–353,7	–1.562,7	364,2	–710,1	–24,4
10.1. Od središnje i lokalne države	0,0	0,0	190,0	–87,0	–92,0	–11,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	–152,7	–354,8	112,4	2,0	–12,5	–447,3	–197,0	126,6	–120,1	–132,3
10.3. Od depozitnih banaka	–308,4	–1.357,3	–1.638,6	–1.859,4	–288,8	425,2	–1.239,2	237,5	–568,0	122,0
10.4. Ostalo domaće financiranje	–208,8	–113,6	88,7	–147,4	–420,3	–320,6	–126,4	0,0	–22,0	–14,1
D. Ukupno financiranje (9+10)	134,0	1.160,2	–1.256,7	2.523,3	6.107,9	3.758,5	1.702,8	335,3	805,6	1.526,4

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica; ^c Preliminarni podaci; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				2002.
	XII.*	XII.*	XII.*	XII.*	XII.*	III.*	VI.*	IX.*	XII.	I.
1. Unutarnji dug središnje države	17.263,0	15.538,4	15.047,8	16.754,6	21.344,7	22.551,6	22.832,8	24.002,7	25.003,7	26.505,3
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	17.260,7	15.467,1	14.582,9	16.012,1	18.509,7	19.595,3	20.080,7	20.329,2	21.467,9	22.870,4
Trezorski zapisi	272,1	449,6	565,8	776,7	2.564,6	4.418,0	5.579,7	4.454,2	4.892,3	5.183,2
Instrumenti tržišta novca	254,3	44,0	96,8	153,3	14,2	11,8	10,6	1,5	7,4	0,1
Obveznice	16.055,2	14.159,2	13.035,8	13.720,7	14.082,5	13.631,2	13.070,0	14.397,6	15.415,8	15.785,1
Kreditni Hrvatske narodne banke	218,8	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	–	–
Kreditni banaka	460,2	814,3	884,4	1.337,3	1.848,4	1.534,2	1.420,5	1.475,9	1.152,4	1.902,0
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	2,3	71,3	465,0	742,5	2.835,0	2.956,3	2.752,1	3.673,5	3.535,8	3.634,9
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	20,5	21,0	20,8	96,6	96,4	99,7
Obveznice	–	–	–	–	1.686,8	1.705,1	1.625,2	1.674,3	1.636,1	1.680,2
Kreditni banaka	2,3	71,3	465,0	742,5	1.127,6	1.230,2	1.106,1	1.902,5	1.803,3	1.855,0
2. Inozemni dug središnje države	13.466,5	18.270,6	21.049,7	29.977,3	38.658,9	44.945,4	43.909,3	44.217,4	41.344,4	42.046,8
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	13.147,4	17.513,8	19.920,2	28.610,0	36.577,8	42.150,8	41.197,4	41.834,6	38.613,6	39.265,3
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	8.100,0	12.319,4	12.431,3	18.904,8	25.231,2	30.341,6	29.702,7	30.641,7	30.077,9	30.472,3
Kreditni	5.047,4	5.194,4	7.488,9	9.705,2	11.346,6	11.809,2	11.494,7	11.192,9	8.535,7	8.793,1
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	319,0	756,9	1.129,5	1.367,2	2.081,1	2.794,6	2.711,9	2.382,8	2.730,8	2.781,5
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	372,4	391,5	386,5	726,5	705,3	700,6	697,9	721,6
Kreditni	319,0	756,9	757,2	975,8	1.694,6	2.068,1	2.006,6	1.682,2	2.032,8	2.059,9
3. Ukupno (1+2)	30.729,5	33.809,1	36.097,5	46.731,9	60.003,6	67.497,0	66.742,1	68.220,1	66.348,1	68.552,1
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	....	....	....	....	4.104,5	5.492,0	6.412,1	8.022,4	8.141,2	8.457,0
– inozemna	....	....	9.656,1	11.260,4	12.741,1	13.344,8	12.669,9	12.216,8	12.260,8	12.506,6

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne banke i Konsolidi-

rana bilanca poslovnih banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi			Međugodišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1992.	prosinac	122,4	125,3	129,1	1.053,4	1.026,3	1.120,9	745,4	694,7	846,6
1993.	prosinac	99,5	100,6	98,5	1.249,7	1.225,1	1.175,6	1.616,6	1.591,3	1.610,4
1994.	prosinac	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinac	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	prosinac	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	prosinac	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	prosinac	100,2	100,7	100,0	105,4	105,3	97,9	105,7	106,4	98,8
1999.	prosinac	100,3	101,0	100,3	104,4	103,6	105,9	104,2	103,5	102,6
2000.	rujan	101,2	101,2	100,9	107,1	106,6	108,9	105,7	104,7	109,2
	listopad	100,6	100,7	101,1	107,3	107,0	109,7	105,9	105,0	109,4
	studen	100,2	100,2	103,4	107,7	107,4	111,3	106,0	105,2	109,4
	prosinac	100,0	100,5	100,2	107,4	106,8	111,2	106,2	105,3	109,7
2001.	siječanj	100,1	100,5	99,3	106,6	106,4	108,2	106,6	106,4	108,2
	veljača	100,5	100,3	100,9	106,8	106,0	108,3	106,7	106,3	108,2
	ožujak	100,1	100,1	98,4	106,0	105,6	105,5	106,5	105,9	107,3
	travanj	101,4	101,4	100,0	106,8	106,4	105,1	106,6	106,1	106,7
	svibanj	100,6	101,2	100,0	107,2	106,9	105,2	106,8	106,3	106,4
	lipanj	99,7	99,6	100,1	104,9	105,8	104,5	106,4	106,2	106,1
	srpanj	99,4	98,8	99,3	103,8	104,3	104,0	106,0	105,9	105,8
	kolovoz	101,0	100,1	99,5	104,9	104,7	103,4	105,9	105,8	105,5
	rujan	100,3	100,3	100,6	103,8	103,6	103,0	105,7	105,5	105,2
	listopad	99,9	99,5	100,2	103,2	102,5	102,1	105,3	105,2	104,8
	studen	99,8	100,1	99,5	102,8	102,4	98,0	105,1	104,9	104,2
	prosinac	99,8	100,6	99,0	102,6	102,5	96,9	104,9	104,8	103,6
2002.	siječanj	100,8	101,1	99,9	103,3	103,2	97,4	103,3	103,2	97,4
	veljača	100,1	100,0	100,6	102,8	102,9	97,2	103,0	103,0	97,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi		
		Ukupno	Robe	Usluge	Ukupno	Robe	Usluge
1994.	prosinac	100,1	99,9	101,2	96,3	94,8	109,1
1995.	prosinac	100,1	100,0	100,5	103,1	102,6	107,1
1996.	prosinac	100,0	100,0	100,0	102,8	101,9	109,5
1997.	prosinac	100,2	100,2	100,5	102,5	102,3	104,5
1998.	prosinac	100,1	100,0	100,2	105,7	105,3	107,8
1999.	prosinac	100,1	100,2	100,0	104,2	104,2	104,1
2000.	rujan	101,4	101,4	101,4	104,5	104,5	104,8
	listopad	100,3	100,3	100,0	104,2	104,4	103,1
	studen	100,1	100,1	100,2	104,6	104,9	103,3
	prosinac	100,1	100,1	100,2	104,6	104,8	103,5
2001.	siječanj	100,0	100,0	100,2	104,5	104,8	103,6
	veljača	100,2	100,2	100,0	104,5	104,7	103,4
	ožujak	100,3	100,1	100,9	104,6	104,6	104,1
	travanj	100,5	100,5	100,6	104,9	104,9	104,3
	svibanj	100,4	100,4	101,2	105,1	105,1	105,5
	lipanj	100,2	100,2	100,1	104,4	104,2	105,4
	srpanj	100,2	100,2	100,8	103,8	103,6	105,5
	kolovoz	100,2	100,1	100,3	103,9	103,5	105,9
	rujan	99,9	99,9	100,3	102,3	102,0	104,7
	listopad	100,0	100,0	100,2	102,1	101,7	104,9
	studen	100,0	99,9	100,2	102,0	101,5	104,8
	prosinac	99,8	99,7	100,8	101,7	101,1	105,6
2002.	siječanj	100,2	100,0	101,1	101,9	101,0	106,6
	veljača	100,1	100,2	100,1	101,8	101,0	106,7

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Međugodišnji mjesečni indeksi	Međugodišnji kumulativni indeksi
1992.	prosinac	74,4	120,2	681,7	409,4
1993.	prosinac	1.073,2	105,2	1.442,1	1.605,3
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	srpanj	3.274,0	98,3	107,6	108,7
	kolovoz	3.369,0	102,9	110,0	108,9
	rujan	3.303,0	98,0	108,6	108,9
	listopad	3.369,0	102,0	110,8	109,1
	studenj	3.503,0	104,0	108,4	109,0
2001.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	siječanj	3.546,0	101,3	111,2	111,2
	veljača	3.395,0	95,7	106,8	109,0
	ožujak	3.535,0	104,1	107,0	108,3
	travanj	3.513,0	99,4	109,5	108,6
	svibanj	3.625,0	103,2	107,6	108,4
	lipanj	3.503,0	96,7	105,2	107,8
	srpanj	3.550,0	101,3	108,4	107,9
	kolovoz	3.567,0	100,5	105,9	107,6
	rujan	3.431,0	96,2	103,9	107,2
	listopad	3.538,0	103,1	105,0	107,0
	studenj	3.707,0	104,8	105,8	106,9
	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice robe i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i

cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 88 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2001. godini iznosio 22,06% (od toga 2,28 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 19,78 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Popis banaka i štedionica

1. ožujka 2002.

Banke koje imaju odobrenje za rad

a) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 37. Zakona o bankama (veliko ovlaštenje)

1. Brodsko-posavska banka d.d., Slavonski Brod
2. Cassa di Risparmio di Trieste – Banca d.d., Zagreb
3. Centar banka d.d., Zagreb
4. Convest banka d.d., Zagreb
5. Credo banka d.d., Split
6. Croatia banka d.d., Zagreb
7. Dalmatinska banka d.d., Zadar
8. Dresdner Bank Croatia d.d., Zagreb
9. Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik
10. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Zagreb
11. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
12. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
13. HVB Bank Croatia d.d., Zagreb
14. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
15. Imex banka d.d., Split
16. Istarska banka d.d., Pula
17. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
18. Jadranska banka d.d., Šibenik
19. Karlovačka banka d.d., Karlovac
20. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
21. Kvarner banka d.d., Rijeka
22. Međimurska banka d.d., Čakovec
23. Partner banka d.d., Zagreb
24. Podravska banka d.d., Koprivnica
25. Požeška banka d.d., Požega
26. Privredna banka – Laguna banka d.d., Poreč
27. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
28. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
29. Riadria banka d.d., Rijeka
30. Riječka banka d.d., Rijeka
31. Sisačka banka d.d., Sisak
32. Slatinska banka d.d., Slatina
33. Slavonska banka d.d., Osijek

34. Splitska banka d.d., Split
35. Štedbanka d.d., Zagreb
36. Varaždinska banka d.d., Varaždin
37. Volksbank d.d., Zagreb
38. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

b) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 36. Zakona o bankama (srednje ovlaštenje)

39. Hypobanka d.d., Zagreb
40. Nava banka d.d., Zagreb
41. Primorska banka d.d., Rijeka

c) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 35. Zakona o bankama (malo ovlaštenje)

42. Banka Sonic d.d., Zagreb
43. Samoborska banka d.d., Samobor

Štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Banica Credo štedionica d.d., Split¹
2. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec¹
3. Krapinska štedionica d.d., Krapina
4. Križevačka štedionica d.d., Križevci
5. Međimurska štedionica d.d., Čakovec¹
6. Prva obrtnička štedionica d.d., Zagreb¹
7. Štedionica Brod d.d., Slavonski Brod¹
8. Štedionica splitsko-dalmatinska d.d., Split¹
9. Varaždinska štedionica Kovanica d.d., Varaždin^{1,2}

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Hrvatska stambena štedionica d.d., Varaždin
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

1 Odobrenje za rad uključuje i prikupljanje devizne štednje građana i mjenjačko poslovanje.

2 14. studenoga 2001. godine štedionici je pripojena Štedionica Zagjstjed d.d., Zagreb, 3. siječnja 2002. godine Štedionica More d.d., Zagreb, i 28. siječnja 2002. godine ViD štedionica d.d., Zagreb.

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Cardine Banca S.p.A., Zagreb
3. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
4. Deutsche Bank AG, Zagreb
5. Kreditna banka d.d. Tuzla, Zagreb
6. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
5. Gold štedionica d.o.o., Split	05.10.2001.
6. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
7. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
8. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.
9. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
10. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
11. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
12. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
13. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.

14. Razvojna banka Dalmacija, d.o.o., Split	24.09.2001.
15. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
16. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
17. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	05.12.2001.
18. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o, Zagreb	02.07.2001.
19. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.
20. Vukovarska banka d.d., Vukovar	25.02.1998.
21. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.12.2000.
2. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.05.2000.
3. Kaptol banka d.d., Zagreb	04.05.2001.
4. Slavonska štedionica d.d., Zagreb	24.12.2001.
5. Štedionica Dora d.d., Zagreb	01.01.2002.
6. Štedionica SA-GA d.d., Zagreb	31.12.2001.
7. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.
8. Trgovačka štedionica d.o.o., Zagreb	01.01.2002.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	08.06.2001.
3. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.03.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. ožujka 2002.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	dr. sc. Boris Vujčić Relja Martić mr. sc. Tomislav Presečan Čedo Maletić mr. sc. Adolf Matejka prof. dr. Mate Babić dr. Alen Belullo prof. dr. Božidar Jelčić dr. Branimir Lokin mr. Damir Novotny prof. dr. Silvije Orsag dr. Sandra Švaljek dr. Branko Vukmir

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan
Viceguverner	Čedo Maletić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralno-bankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za odnose s inozemstvom	Jadranka Granić
Sektor nadzora i kontrole	Marija Mijatović
Sektor plana, analize i računovodstva	
Sektor platnog prometa	
Sektor organizacije i informatike	Petar Ćurković
Sektor pravnih, kadrovskih i općih poslova	

